

**TARIM İŞLETMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

2021

İDARE FAALİYET RAPORU

**TARIM İŞLETMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

2021 **YILI**

İDARE FAALİYET RAPORU

DAP	Doğu Anadolu Projesi
EBYS	Elektronik Belge Yönetim Sistemi
İDT	İktisadi Devlet Teşekkülü
KEP	Kayıtlı Elektronik Posta
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KİK	Kamu İktisadi Kuruluşu
PANKOBİRLİK	Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği
TAGEM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
TİGEM	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
YPK	Yüksek Planlama Kurulu

GENEL MÜDÜR SUNUŞU	01
1. GENEL BİLGİLER	04
A. Misyon ve Vizyon	04
B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar	04
C. İdareye İlişkin Bilgiler	04
Tarihçe	04
Teşkilâtın yapısı	05
Hukuki yapısı	05
1.1. Fiziksel Yapı	06
1.2. Organizasyon Yapısı	15
1.3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar	17
1.4. İnsan Kaynakları	18
1.5. TİGEM Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler	28
1.5.1. Teftiş Kurulu Başkanlığına İlişkin Hizmetler	28
1.5.2. Hukuk Müşavirliğine İlişkin Sunulan Hizmetler	28
1.5.3. İç Denetim Birimine İlişkin Sunulan Hizmetler	28
1.5.4. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığına İlişkin Sunulan Hizmetler	28
1.5.5. Bitkisel Üretim Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler	28
Tarla Bitkileri Üretimleri	28
Yem Bitkileri Üretimleri	29
Bahçe Bitkileri Üretimleri	29
Tohum Hazırlama ve Sertifikasyon Laboratuvarı Faaliyetleri	29
AR-GE Faaliyetleri	30
1.5.6. Hayvancılık İşleri Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler	30
Damızlık Sığır Yetiştiriciliği	30
Damızlık Koyun Yetiştiriciliği	30
Halep Keçisi Yetiştiriciliği	30
Arı Yetiştiriciliği	30
Gen Kaynakları Yetiştiriciliği ve Koruma	30
1.5.7. Safkan Arap Atı Yetiştiriciliğine İlişkin Sunulan Hizmetler	31
1.5.8. Tarımsal Yapılar ve Sulama Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler	31
1.5.9. Tarımsal Mekanizasyon İle İlgili Sunulan Hizmetler	31
1.5.10. Bilgi İşlem İşlerine İlişkin Sunulan Hizmetler	31
1.5.11. Mali İşlere İlişkin Sunulan Hizmetler	31
1.5.12. Ticari Faaliyetlere İlişkin Sunulan Hizmetler	31
1.5.13. Destek Hizmetleri İlişkin Sunulan Hizmetler	32
1.5.14. Emlak ve İştirakler İşlerine İlişkin Sunulan Hizmetler	32
2. TİGEM'İN AMAÇ ve FAALİYETLERİ	35
2.1. Yatırımlar	36
2021 Yılı Projeli Yatırımlar	36
2021 Yılı Projesiz Yatırım Programı Uygulamaları	37
2.2. İdari Birimlerin 2021 Yılında Gerçekleştirdiği Faaliyetler	39
2.2.1. Teftiş Kurulu Başkanlığı	39
2.2.2. Hukuk Müşavirliği	39
2.2.3. İç Denetim Birimi	39
2.2.4. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı	39
İç Kontrol hizmetlerine yönelik olarak;	39
Ulusal veri sözlüğü projesi kapsamında yapılan işler;	40
İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı	40
Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar	40
2.2.5. Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı,	41
Üretim Birimlerinin Faaliyetleri	41

2.2.6. Bitkisel Üretim Faaliyetleri	41
İklimsel Değerlendirme	41
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	41
Orta Anadolu Bölgesi	41
Sahil Bölgeleri	42
Doğu Anadolu Bölgesi	43
2.2.6.1. Tarla Bitkileri Üretimleri	44
Buğday Üretimi	44
Arpa Üretimi	47
Tritikale Üretimi	49
Yulaf Üretimi	51
2.2.6.1.1. Endüstri Bitkileri Üretimi.....	52
Dane Mısır Üretimi	52
Ayçiçeği Üretimi	53
Kenevir Üretimi:	54
Yemeklik Dane Baklagil Üretimleri	54
Kırmızı Mercimek ve Nohut Üretimi	54
2.2.6.1.2. Yem Bitkileri Üretimi	55
Yonca Üretimi	55
Fiğ Üretimi.....	56
Korunga Üretimi	56
Silajlık Mısır Üretimleri.....	57
Çayır Otu Üretimleri	57
2.2.6.2. Bahçe Kültürleri Üretimi	58
2.2.6.3. Yerli Sebze Tohumculuğunun Geliştirilmesi Projesi:	59
2.2.6.4. Özel Sektör Firmalarıyla Ortak Üretim.....	59
2.2.7. Hayvancılık İşleri Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler	60
2.2.7.1. Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Faaliyetleri	60
Buzağı Üretimi.....	63
Süt Üretimi	64
2.2.7.2. Damızlık Koyun Yetiştiriciliği Faaliyetleri	68
2.2.7.3. Islah Çalışmaları ve Yürütülen Projeler.....	72
2.2.7.4. Damızlık Keçi Yetiştiriciliği Faaliyetleri	72
2.2.7.5. Arı Yetiştiriciliği Faaliyetleri.....	73
2.2.7.6. Gen Kaynaklarını Koruma Faaliyetleri	73
Asya Ceylanı Yetiştiriciliği Faaliyetleri	73
Çoban Köpeği Yetiştiriciliği Faaliyetleri.....	73
Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliği Faaliyetleri	73
Kesif yem üretim faaliyetleri	73
2.2.8. Safkan Arap Atı Yetiştiriciliğine İlişkin Sunulan Hizmetler	74
3. SATIŞLAR	77
Sertifikalı Tohum Satışları	78
4. TİGEM AR-GE Faaliyetleri	81
4.1. TİGEM AR-GE Faaliyetleri	81
4.2. Üniversite ve Kamu Araştırma Kuruluşları ile Ortak Yürütülen projeler	81
4.3. Sudan Cumhuriyeti ile İkili Tarımsal İşbirliği Anlaşması.....	82
4.4. Kiraya Verilen İşletmeler	82
5. KURUMSAL KABİLİYET ve KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	84
MALİ TABLOLAR	85

Tablo 1.		06
Tablo 2.	TİGEM'in Kullanımında Olan İşletmelerinin Arazi Varlığı (da) (2021)	07
Tablo 3.	TİGEM'in Uzun Süreli Kiralamada Olan İşletmelerinin Arazi Varlığı (da) (2021).....	08
Tablo 4.	Sulama Sistemleri Varlığı (2021).....	09
Tablo 5.	Tarımsal Tesisler-1	10
Tablo 6.	Tarımsal Tesisler-2.....	10
Tablo 7.	Traktör Varlığı ve Toplam Güçleri.....	11
Tablo 8.	Alet- Makine Varlığı -1 (Adet)	11
Tablo 9.	Alet- Makine Varlığı -2 (Adet)	12
Tablo 10.	Motorlu Nakil Vasıta Varlığı (2021)	13
Tablo 11.	İş Makineleri Varlığı (Adet) (2021)	14
Tablo 12.	Laboratuvar Alanları	14
Tablo 13.	TİGEM'in 2020 Yılı Yönetim Kurulu Görev Durumları (31.12.2021).....	16
Tablo 14.	Kuruluşun Sahip Olduğu Yazılım, Güvenlik ve Araç Takip Sistemleri	17
Tablo 15.	Personel Kadroları.....	18
Grafik 1.	Personel Sayısının Kuruluş İçindeki Dağılımı	18
Tablo 16.	TİGEM'de Çalışan Memur (I Sayılı) Personel	19
Tablo 17.	TİGEM'de Çalışan Sözleşmeli (II Sayılı) Personel.....	20
Tablo 18.	TİGEM'de Memur ve Sözleşmeli Personel Varlığı	21
Tablo 19.	2021 Yılı Mesleklere Göre İstihdamı.....	21
Grafik 2.	2021 Yılı Mesleklere Göre İstihdamı.....	22
Tablo 20.	Memur ve Sözleşmeli Personelin Hareketleri.....	22
Grafik 3.	Memur ve Sözleşmeli Personelin TİGEM'den Ayrılma Nedenleri.....	23
Tablo 21.	İşçi Hareketleri	23
Grafik 4.	İşçi Personelin TİGEM'den Ayrılma Nedenleri	24
Tablo 22.	İşçilerin Teşkilât İçindeki Dağılımı	24
Tablo 23.	Memur ve Sözleşmeli Personelin Yaş İtibariyle Dağılımı.....	25
Grafik 5.	Memur ve Sözleşmeli Personelin Yaş İtibariyle Dağılımı (%)	25
Tablo 24.	Memur ve Sözleşmeli Personelin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı.....	25
Grafik 6.	Memur ve Sözleşmeli Personelin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı.....	26
Tablo 25.	Memur ve Sözleşmeli Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı	26
Grafik 7.	Memur ve Sözleşmeli Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı	26
Tablo 26.	Sürekli İşçilerin Yaş İtibariyle Dağılımı.....	26
Grafik 8.	Sürekli İşçilerin Yaş İtibariyle Dağılımı.....	27
Tablo 27.	İşçilerin Hizmet Süreleri	27
Grafik 9.	İşçilerin Hizmet Süreleri	27
Tablo 28.	TİGEM 2019-2023 Stratejik Planında Yer Alan Amaç ve Hedefleri.....	35
Tablo 29.	TİGEM'in 2020-2021 Yılları Projeli Yatırım Programı Ödenek ve Harcama Durumu (Bin TL)	36
Tablo 30.	2021 Yılı Yatırım Programında Yer Alan Projeleri.....	38
Tablo 31.	Bilgi İşleme İlişkin Geliştirilen Kurumsal Yazılımlar	41
Tablo 32.	İşletmeler İtibariyle Ekilişler Üzerine Düşen Yağış Miktarı.....	43
Tablo 33.	İşletmelere Göre Buğday Üretim Verileri.....	45
Tablo 34.	Yıllara Göre Buğday Üretim Verileri	46
Grafik 10.	Yıllara Göre Buğday Üretimi	46
Tablo 35.	İşletmelere Göre Arpa Üretim Verileri.....	47
Tablo 36.	Yıllara Göre Arpa Üretim Verileri	48
Grafik 11.	Yıllara Göre Arpa Üretimi	48
Tablo 37.	İşletmelere Göre Triticale Üretim Verileri.....	49
Tablo 38.	Yıllara Göre Tritikale Üretim Verileri	49

Grafik 12.	Yıllara Göre Triticale Üretimi	50
Tablo 39.	İşletmelere Göre Yulaf Üretim Verileri	51
Tablo 40.	Yıllara Göre Yulaf Üretim Verileri.....	51
Grafik 13.	Yıllara Göre Yulaf Üretimi.....	51
Tablo 41.	I. Ürün Dane Mısır Üretim Verileri.....	52
Tablo 42.	II. Ürün Dane Mısır Üretim Verileri.....	52
Tablo 43.	Hibrit Mısır Üretim Verileri	52
Tablo 44.	Yağlık Ayçiçek Üretim Verileri	53
Tablo 45.	Özel Sektör Tohumculuk Firmaları ile Hibrit Ayçiçeği Tohumu Üretimi	53
Tablo 46.	Kenevir Üretimi.....	54
Tablo 47.	İşletmeler İtibariyle Yemeklik Dane Baklagil (Nohut-Kırmızı Mercimek) Üretim Verileri	54
Tablo 48.	Yonca Üretim Verileri	55
Tablo 49.	Yonca Kuru Ot Üretimleri.....	55
Tablo 50.	Yonca Çepelli Tohum Üretimleri	56
Tablo 51.	Fiğ Üretim Verileri.....	56
Tablo 52.	Korunga Üretim Verileri.....	56
Tablo 53.	Silajlık Mısır Üretim Verileri.....	57
Tablo 54.	Çayır Otu Üretim Verileri	57
Tablo 55.	Bahçe Kültürleri Tesisleri	58
Tablo 56.	Bahçe Kültürleri Üretim Verileri.....	58
Tablo 57.	TİGEM-Özel Sektör İşbirliğinde Sertifikalı Tohum ve Fidan ve Münavebe Amaçlı Tohumluk ve Mahsul Üretimleri İçin Kiraya Verilen Alanlar (da).....	59
Tablo 58.	TİGEM'in Damızlık Hayvan Varlığı (Baş).....	60
Tablo 59.	İşletmeler ve Irklar Bazında Damızlık Sığır Varlığı (Baş)	61
Tablo 60.	Irklar Bazında Damızlık Sığır Varlığı (Baş).....	62
Grafik 14.	Irklar Bazında Damızlık Sığır Varlığı (Baş).....	62
Tablo 61.	İşletmeler Bazında Buzağı Üretim Verileri	63
Grafik 15.	İşletmeler Bazında Buzağı Üretim Randımanları (%)	63
Tablo 62.	İnek Sütü Üretim Verileri	64
Tablo 63.	İşletmelerin Irklara Göre Süt Verimleri ve Mukayesesi	65
Grafik 16.	Siyah Alaca Irkı Süt Verimleri	65
Grafik 17.	Esmer Irkı Süt Verimleri.....	66
Grafik 18.	Simmental Irkı Süt Verimleri.....	66
Tablo 64.	Damızlık Sığır Satışları.....	66
Grafik 19.	Damızlık Sığır Satışları.....	67
Tablo 65.	TİGEM Sperma Üretim ve Satışları	68
Tablo 66.	İşletmelerin Irklar Bazında Damızlık Koyun Varlığı (Baş)	69
Grafik 20.	TİGEM'in Yıllara Göre Damızlık Koyun Varlığı	70
Tablo 67.	Irklara Göre Koyun Varlığı (Baş)	70
Tablo 68.	Koyun Mevcudu ve Ana Kadrolar	71
Tablo 69.	Koyun Irkları, Sağmal Ortalamaları İle Süt Üretim ve Verimleri	71
Tablo 70.	Koyunculuk Verileri	72
Tablo 71.	Damızlık Koyun Satışları.....	72
Tablo 72.	Halep Irkı Keçi Yetiştiriciliği.....	72
Tablo 73.	Tiftik Keçisi Yetiştiriciliği.....	73
Tablo 74.	Kesif Yem üretim verileri	73
Tablo 75.	Tay Doğumları (2021).....	74
Tablo 76.	Tay Satışları (2021).....	74
Tablo 77.	Damızlık Hayvan Satışları.....	77

Tablo 78.	Mamul ve Mahsul Satışları (2021)	77
Tablo 79.	İhracat	77
Tablo 80.	TİGEM Sertifikalı Hububat Tohumu Satış Cetveli (Ton)	78
Tablo M-1.	Bütçe Verileri ve Gerçekleşmeleri (2021)	91
Tablo M-2.	Giderler	92
Tablo M-3.	Bazı Giderlerinin Önceki Yılla Karşılaştırması.....	93
Tablo M-4.	İlk Madde ve Malzeme Tedariki	94
Tablo M-5.	Üretim Maliyetleri	95
Tablo M-6.	Satış Tablosu	96
Tablo M-7.	Satış Sonuçları	98
Tablo M-8.	Mali Durum Göstergeleri	100
Tablo M-9.	Varlıklar	102
Tablo M-10.	Nakit ve Nakit Benzerleri.....	103
Tablo M-11.	Banka Hesap Ayrıntıları (1).....	104
Tablo M-12.	Banka Hesap Ayrıntıları (2).....	104
Tablo M-13.	Ticari Alacaklar.....	105
Tablo M-14.	Ticari alacaklar Alıcılar Ayrıntısı.....	105
Tablo M-15.	Diğer Alacaklar	105
Tablo M-16.	Stoklar	106
Tablo M-17.	Canlı Varlık Stokları	107
Tablo M-18.	Canlı Stoklar Tarımsal (Bitkisel).....	107
Tablo M-19.	Canlı Stoklar Hayvansal	108
Tablo M-20.	Peşin Ödenmiş Giderler	108
Tablo M-21.	Cari Dönem Vergisi ile İlgili Dönen Varlıklar	109
Tablo M-22.	Diğer Dönen Varlıklar	109
Tablo M-23.	Ticari Alacaklar.....	110
Tablo M-24.	İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlar	110
Tablo M-25.	Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş. Şirket Sermayesi ve Taahhüt.....	111
Tablo M-26.	Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve T.A.Ş. Ortaklık Yapısı	111
Tablo M-27.	Bala Tarım Hayvancılık İşletmesi San ve T.A.Ş. Ortaklık Yapısı.....	112
Tablo M-28.	Bala Tarım Hayvancılık İşletmesi San ve T.A.Ş. Şirket Sermayesi ve Taahhüt.....	112
Tablo M-29.	İştiraklerdeki Yatırımları, Finansal Tabloları.....	112
Tablo M-30.	Finansal Durum Özeti (2021).....	112
Tablo M-31.	Finansal Durum Özeti (2020).....	113
Tablo M-32.	Kar/Zarar Durum Özeti (2021).....	113
Tablo M-33.	Kar/Zarar Durum Özeti (2020).....	113
Tablo M-34.	Varlıkların Karşılaştırılması.....	113
Tablo M-35.	Yapılmakta Olan Yatırımlarda Canlı Varlıklar.....	113
Tablo M-36.	Yapılmakta Olan Yatırımlar (Canlı Varlıklar).....	114
Tablo M-37.	Amortismanına Tabi Olan Canlı Varlıklar.....	115
Tablo M-38.	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	115
Tablo M-39.	Maddi Duran Varlıklar.....	116
Tablo M-40.	Maddi Duran Varlıkların Hareketleri	116
Tablo M-41.	Projeli Yatırımlar	117
Tablo M-42.	Bilgisayar Program Yazılım Lisanslarına Ödenen Tutarlar	117
Tablo M-43.	Haklar.....	117
Tablo M-44.	Yükümlülükler ve Öz Kaynaklar	118
Tablo M-45.	Banka Kredileri.....	119
Tablo M-46.	Ticari Borçlar (Kısa Vadeli)	119

Tablo M-47. İlişkili Taraflara Olmayan Borçlar.....	119
Tablo M-48. Satıcılara Olan Borçlar	120
Tablo M-49. Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	120
Tablo M-50. Diğer Borçlar (Kısa Vadeli)	121
Tablo M-51. Ertelenmiş Gelirler (Kısa Vadeli)	121
Tablo M-52. Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	121
Tablo M-53. Kısa Vadeli Diğer Yükümlülükler	122
Tablo M-54. Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	122
Tablo M-55. Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	122
Tablo M-56. Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazanç/Kayıpları	123
Tablo M-57. Geçmiş Yıllar Zararları	124
Tablo M-58. Nazım Hesaplar.....	124
Tablo M-59. Konsolide Kar ve Zarar Tablosu.....	125
Tablo M-60. Hasılat Ayrıntısı	125
Tablo M-61. Yurtiçi Satışlar	126
Tablo M-62. Yurtdışı Satışlar	127
Tablo M-63. Diğer Gelirler	127
Tablo M-64. Satışların Maliyeti	127
Tablo M-65. Faaliyet Giderleri	128
Tablo M-66. Genel Yönetim Giderleri.....	128
Tablo M-67. Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri.....	129
Tablo M-68. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	129
Tablo M-69. Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	129
Tablo M-70. Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler.....	130
Tablo M-71. Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	130
Tablo M-72. Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları	130
Tablo M-73. Finansal Giderler	131
Tablo M-74. Sürdürülen Faaliyetle Vergi Gideri/Geliri	131
Tablo M-75. Bağlı Ortaklığa İlişkin Bilgiler.....	132
Tablo M-76. Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. Ortaklık Yapısı	132
Tablo M-77. Bağlı Ortaklık Sermaye ve Taahhüte İlişkin Bilgiler.....	132
Tablo M-78. Bağlı Ortaklıktaki Yatırımın Finansal Tabloları ile İlgili Özet Bilgileri	132

GENEL MÜDÜR SUNUŞU

Tarım, nüfus artışına bağlı olarak gıda ihtiyacının karşılanması, gıda güvenliğinin sağlanması açısından son derece önemli, özellikle dünyada ve ülkemizde yaşanan pandemi döneminde de en stratejik sektörlerden biri haline gelmiştir. Sektörün giderek stratejik önem kazanması, sadece üretici açısından değil tüketiciyi de doğrudan ilgilendiren kritik öneme sahip olması, sanayi sektörüne hammadde sağlaması ve dolayısıyla ekonomik kalkınmayı sürükleyici kaynakları temin etmesi nedeniyle son derece önemli bir faaliyet alanıdır. Tarım sektörünün ekonomik gelişmedeki katkılarının artırılması ise sektördeki verimlilik artışıyla mümkündür. Sürdürülebilir kalkınma ve rekabet edebilir ekonomi hedeflerine ulaşabilme, potansiyellerin tüm sektörlerde en üst derece değerlendirilmesini gerektirmektedir. Tarımın yüksek risk ve belirsizlikleri bünyesinde barındırması sektörün karşılaştığı güçlüklerin temel nedenidir. Bu bakımdan bu güçlüklerin sürdürülen faaliyetlere olumsuz etkisinin minimum düzeye indirilebilmesi yüksek teknoloji ve etkin pazarlama ile mümkün olabilmektedir.

İktisadi Devlet Teşekkülü olan Kuruluşumuz, bir taraftan tarım ve tarıma dayalı sanayinin ihtiyacı olan her türlü mal ve hizmetleri üretmek amacı ile karlılık ve verimlilik esasına dayalı

faaliyetlerini sürdürürken, diğer taraftan ülkemizin tarımsal üretimini sürdürülebilir düzeyde tutmayı ve tarım sektöründe öncü kuruluş olmayı hedeflemektedir.

Faaliyetlerimizi yürütürken müşteri memnuniyet düzeyini artırmayı, kamu kaynağını daha etkin ve verimli kullanmayı, rekabet gücü yüksek, üretken ve karlı bir Kurum olmayı ve ülkemizde sürdürülebilir bir tarım sektörünün oluşturulmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktayız. Stratejik plandaki hedeflere ulaşarak; modern teknolojiyi tarımsal üretimin her aşamasında kullanabilen, su kaynaklarını en iyi şekilde değerlendirebilen, iyi tarım uygulamalarını hayata geçirmiş, yetişmiş insan gücüyle sektöre dinamizm kazandıran bir kuruluş olmayı taahhüt ediyoruz. Bu itibarla, temel ilke ve politikalarımıza, orta ve uzun vadeli planlarımıza, hedef ve önceliklerimize uygun olarak sürdürülen faaliyetlerimizi içeren 2021 Yılı İdaire Faaliyet Raporu hazırlanmıştır.

Yürütmekte olduğumuz faaliyetlerin ülkemiz tarımına ve kalkınmasına katkı sağlaması temennisiyle tüm çalışanlarımıza ve paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Sait KOCABAY
Genel Müdür V.

**TARIM İŞLETMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

GENEL BİLGİLER

1. GENEL BİLGİLER

A. Misyon ve Vizyon

Misyon

Tarım ve tarıma dayalı sanayi için tohum, damızlık ve hammadde üretmek, gen kaynaklarını korumaktır.

Vizyon

Stratejik önemdeki tohum ve damızlıkta öncü, tarıma dayalı sanayi için bitkisel ve hayvansal üretim yapan, gen kaynaklarını koruyan, kalitesiyle rekabeti artıran, dinamizmi ve güvenilirliği yüksek bir kuruluş olmaktadır.

B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) hükümlerine tabi İktisadi Devlet Teşekkülüdür. TİGEM, Hara ve İnekhaneler ile Devlet Üretim Çiftliklerinin 1984 yılında tek çatı altında birleştirilmesi ile Kamu İktisadi Kuruluşu (KİK) olarak kurulmuş, 1994 yılında ise İktisadi Devlet Teşekkülüne (İDT) dönüştürülmüştür.

Böylece imkânların, bilgi ve tecrübenin birleştirilerek hizmetin geliştirilmesi ve genişletilmesi amacıyla kurulmuş olan TİGEM, kamuda tarım ve hayvancılık konularında faaliyet gösteren işletmeleri bir çatı altında toplamış bulunmaktadır.

TİGEM' in sermayesinin tamamı devlete aittir. İktisadi ticari esaslara göre faaliyet göstermektedir. Kurumlar Vergisi mükellefidir.

TİGEM'in 09.04.2000 tarihli ve 24015 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ana Statüsündeki (Değişiklik 02.02.2022 tarihli ve 31738 sayılı R.G 5141 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı) kuruluş amacı, tarım ve tarıma dayalı sanayinin ihtiyacı olan her türlü mal ve hizmetleri üretmek olarak tanımlanmıştır.

TİGEM' in Ana Statüsündeki faaliyet konuları aşağıda verilmiştir;

- Ülkenin bitkisel ve hayvansal üretimini artırmak, çeşitlendirmek ve ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla yetiştirdiği tohum, fidan, fide ve benzeri mallar ile ürettiği damızlık hayvan ve spermaları yetiştiricilere intikal ettirmek,
- İşletmelerde elde edilecek hayvansal ve bitkisel ürünlerle birlikte çiftçilerden alacağı ürünleri kıymetlendirmek için tesisler kurmak, kurdurmak, kurulanlara iştirak etmek,

- Bitkisel ve hayvansal üretim, yetiştirme, ıslah konularında araştırmalar yapmak, yaptırmak ve gerektiğinde diğer ıslah ve araştırma kuruluşları ile işbirliği yapmak,
- Ürettiği her türlü ürün ve hizmet konuları ile ilgili olarak çevre çiftçisi ve çiftçi örgütleri ile üretim ve tanıtım amaçlı işbirliğine girmek,
- Amaç ve faaliyetlerini gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu her türlü mal ve hizmeti yurtiçi ve yurtdışından temin etmek,
- Yurtiçi ve yurtdışındaki kişi ve kuruluşlarla işbirliği yaparak her türlü mal ve hizmeti temin etmek, bunları pazara hazırlayarak iç ve dış pazarlarda değerlendirmek,
- Üretimi ve işletme faaliyetlerinde bulunmak ve tesislerini kurmak üzere özel ve tüzel kişilerden yer kiralamak, kiraya vermek,
- İşletme ünitelerinde zaman içinde fonksiyonunu yitirmiş kümes, ahır, depo, sundurma ve benzeri binaların yıpranmaya terk edilmemesi ve ekonomiye kazandırılması için, işletme bütünlüğüne zarar vermemek kaydıyla özel veya tüzel kişilere kiraya vermek,
- Faaliyet konuları ile ilgili üretimi ve işletme tesisleri kurmak üzere yurtiçi ve yurtdışı özel ve tüzel kişi ve firmalarla işbirliği yapmak, ortaklık kurmak ve faaliyete geçmesini sağlamak,
- Yurtiçi ve yurtdışı firmalarla patent, lisans, teknik beceri ve benzeri anlaşmalar yapmak, bilgi ve teknolojiyi mer'i mevzuata göre satmak ve satın almak,
- İşletme yönetimi, proje araştırma, fizibilite ve benzeri mühendislik hizmetlerini yapmak ve yaptırmak,
- Çalışma konuları ile ilgili beceri kazandırma seminerleri ve kursları düzenlemek veya düzenletmek.

C. İdareye İlişkin Bilgiler

Tarihçe

TİGEM, Türk Devlet geleneğinin inşa ettiği 700 yıllık bir misyonun temsilcisi olarak;

- TİGEM, kuruluşu Osmanlı İmparatorluğunun ilk yıllarına dayanan Çiftlikatı Hümayunlar (Cumhuriyetin ilk yıllarında (1926) hara ve inekhanelere dönüştürülmüştür.) ile Devlet Üretim Çiftlikleri-

nin 1984 yılında tek çatı altında toplanmasıyla kurulmuştur.

- TİGEM'in bir kolunu oluşturan haralardan olan Bursa/Karacabey İşletmesi, Osmanlı İmparatorluğunun kuruluş yıllarında Nilüfer Hatun'un çeyizi olarak Sultan Orhan Gazi'ye hediye edilmesiyle kurulmuş ve Mihail Çiftlikat-ı Hümayunu ismi ile sonraki Osmanlı Sultanlarına intikal etmiştir. Fatih Sultan Mehmet tarafından Mihaliç ismi değiştirilerek Karacabey Çiftlikat-ı Hümayunu olarak Cumhuriyet dönemine kadar ordunun at ve gıda ihtiyaçlarının karşılanması yönünde faaliyetlerini sürdürmüştür.

1815 yılında Eskişehir/Çifteler ve 1865 yılında Malatya/Sultansuyu Çiftlikat-ı Hümayun'ları kurulmuş ve aynı amaç kapsamında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.

Çiftlikat-ı Hümayun'lar Atatürk'ün direktifleri ile 1926 yılında 867 sayılı Kanunla hara ve inekhanelere dönüştürülmüş, ilave işletmelerin açılması ile birlikte bu işletmelerde at yetiştiriciliği ile sığır ve koyun ıslahı ana ekseninde 1984 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüşler,

- Devlet Üretme Çiftlikleri ise Zirai Kombinalar ile Devlet Ziraat İşletmelerinin 01/03/1950 tarihli ve 5433 sayılı Kanunla tek çatı altında birleştirilmesi ile kurulmuş, 1984 yılına kadar sertifikalı tohum ile damızlık üretimi ve satışı ana ekseninde faaliyetlerini sürdürmüştür.
- Devlet Üretme Çiftliklerinin bir kolunu oluşturan Zirai Kombinalar İdaresi, ziraat alet, makine vasıtaları ile zirai mücadele ilaçları satın alarak, üreticinin tarım faaliyetlerine yardım etmek amacıyla 12/12/1937 tarihli ve 3130 sayılı Kanunla kurulmuş ve faaliyetlerini 1950 yılına kadar sürdürmüş,
- Devlet Üretme Çiftliklerinin diğer kolunu oluşturan Devlet Ziraat İşletmeleri ülkemiz tarım sektörüne önderlik ve öğreticilik yapması amacıyla 01/01/1938 tarihli ve 3308 sayılı Kanunla kurulmuş ve faaliyetlerini 1950 yılına kadar sürdürmüş,

İmkânların, bilgi ve tecrübenin birleştirilerek, hizmetin geliştirilmesi ve genişletilmesi amacıyla kurulmuş olan TİGEM, kamuda tohumculuk ve damızlık konularında çalışan işletmeleri bir çatı altında toplamış bulunmaktadır.

TİGEM kurulduğu ilk yıllarda Türkiye'nin tüm coğrafi bölgelerine dağılmış 37 işletmesinde, başta hububat tohumluğu olmak üzere, endüstri bitkileri, çayır mera ve yem bitkileri, sebze tohumluğu, fidan-fide üretiminde büyük hizmetler görmüştür.

Damızlık üretiminde ise sığircılık, koyunculuk, civciv ve sperma üretiminde elde edilen gelişmeler Türkiye hayvancılığının gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Ancak, son yıllarda özel sektör kuruluşlarının bitkisel üretim alanında, endüstri bitkileri ve sebze tohumculuğu ile fidan üretiminde önemli gelişmeler göstermesinden dolayı TİGEM bu alanlarda üretimini azaltmış, balıkçılık ve tavukçuluk faaliyet alanlarından tamamen çekilmiştir.

TİGEM'in fonksiyonelliğini artırmak, özel sektörün sermaye gücü ve dinamizminden faydalanmak amacıyla, yapısal sorunlarından dolayı verimli olarak çalıştırılmayan ve yüksek maliyetleri nedeniyle TİGEM'in karlılığını olumsuz etkileyen bazı işletmelerin tasfiye edilerek, Kuruluşun Ana Statüsünde belirtilen amaç ve faaliyetleri doğrultusunda kullanılması şartıyla, özel sektör firmalarına uzun süreli (30 yıl) kiraya verilmesi hususunda 04.07.2003 tarihli ve 2003/T-13 sayılı YPK Kararı ile TİGEM Yönetim Kurulu yetkili kılınmıştır. Söz konusu karar doğrultusunda 2003-2015 döneminde 20 işletme 30 yıllığına kiraya verilmiştir.

Teşkilâtın yapısı

TİGEM'in merkez teşkilatını Genel Müdürlük, taşra teşkilatını ise işletme müdürlükleri oluşturmaktadır. TİGEM Ana Statüsünde Kuruluşun organları Yönetim Kurulu ve Genel Müdürlük olarak belirlenmiştir. TİGEM'in karar organı Yönetim Kuruludur. Yönetim kurulu bir başkan ve beş üyeden oluşmaktadır. Yönetim kurulunun başkanı Genel Müdürdür ve Cumhurbaşkanlığı Kararı ile atanır. Yönetim Kurulu üyelerinden dördü ilgili Bakanın, birisi Hazine ve Maliye Bakanının teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı Kararı ile atanmaktadır.

TİGEM'in yürütme organı Genel Müdürlüktür. Genel Müdürlük; 1 Genel Müdür, 3 Genel Müdür Yardımcısı ve bağlı alt birimlerden oluşmaktadır.

Merkez teşkilâtı Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, İç Denetim Birimi, Özel Kalem Müdürlüğü, 12 daire başkanlığı ve 39 şube müdürlüğünden oluşmaktadır. Taşra teşkilâtı ise Türkiye'nin değişik bölgelerine dağılmış 37 işletmeden oluşmaktadır. Bu işletmelerden 17'sinde TİGEM faaliyetleri yürütülmekte, 20 işletme ise özel sektör firmalarına uzun süreli kiraya verilmiştir.

Hukuki yapısı

TİGEM, sermayesinin tamamı devlete ait 08.06.1984 tarihli ve 233 sayılı KHK hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe ve faaliyetlerinde özerkliğe sahip, sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülüdür. Resmi Gazetenin 02.02.2022 tarihli ve 31738 sayısında yayımlan Cumhurbaşkanlığı 5141 Sayılı Kararı ile yürürlüğe giren TİGEM Ana Statü-

sü ile Kuruluşun hukuki bünyesi, amaç ve faaliyet konuları, organları, teşkilat yapısı ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkiler düzenlenmiştir.

TİGEM, yönetim ve denetim bakımından 233 sayılı KHK, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların TBMM’ce Denetlenmesinin Düzenlenmesine İlişkin Kanun, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu hükümlerine tabidir.

TİGEM, mali mevzuat açısından; Kurumlar Vergisine tabidir ve Tek Düzen Muhasebe Sistemi uygulamaktadır.

Merkezi Ankara’da olan TİGEM, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili kuruluşudur.

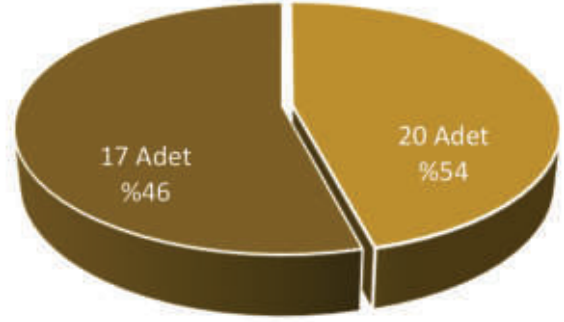
TİGEM’in başlangıçta 30 Bin TL olan sermayesi zaman içerisinde müteaddit defalar artırılmış olup en son olarak 29.12.2021 tarihli ve 4988 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 3.316.000.000 TL’ye yükseltilmiştir.

1.1. Fiziksel Yapı

TİGEM, Türkiye’nin değişik bölgelerine dağılmış 17 işletmesinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

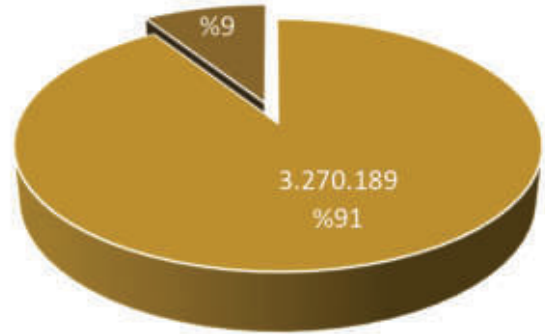
TİGEM’in Arazi Varlığı

İşletme Sayısı (Adet)

■ TİGEM Kullanımında ■ Uzun Süreli Kiraya Verilen

Arazi Miktarı (dekar)

■ TİGEM Kullanımında ■ Uzun Süreli Kiraya Verilen

Tablo 1.

	İşletme Sayısı (Adet)	Arazi Varlığı (da)	Arazi Varlığı (%)
TİGEM’in kullanımında olan (17 işletme)	17	3.270.189	91
Kiraya verilen (20 işletme)	20	329.474	9
Toplam	37	3.599.663	100

Tablo 2. TİGEM'in Kullanımında Olan İşletmelerinin Arazi Varlığı (da) (2021)

İşletme Adı	Toplam Arazi (da)	Tarla Arazisi (da)	Otlakiye Arazisi (da)	Bahçe Arazisi (da)	Kültürel Arazi (da)	Sulanan Arazi (da)
Genel Müdürlük	187	-	-	40	147	-
Altınova/Konya	311.372	265.990	25.058	8.691	11.633	41.282
Anadolu/Eskişehir	44.824	32.321	9.061	883	2.559	17.636
Boztepe/Antalya	3.208	237	-	2.714	257	2.882
Ceylanpınar/Ş.Urfa	1.633.157	966.436	403.815	65.660	197.246	696.475
Çukurova/Adana	42.830	40.028	-	635	2.167	15.254
Dalaman/Muğla	33.630	17.634	704	8.532	6.760	24.369
Gökhöyük/Amasya	24.882	20.122	88	241	4.431	18.169
Gözlü/Konya	288.298	149.942	99.095	12.668	26.592	34.999
Karacabey/Bursa	89.001	49.254	12.380	13.353	14.014	26.993
Kazımkarabekir/Iğdır	186.994	12.283	55.907	510	118.294	5.939
Koçaş/Aksaray	25.076	20.151	-	534	4.391	20.151
Konuklar/Konya	44.570	33.027	1.240	1.130	9.173	6.835
Malya/Kırşehir	207.610	154.563	-	3.099	49.948	2.878
Polatlı/Ankara	215.870	182.462	22.526	3.746	7.136	6.491
Sultansuyu/Malatya	27.059	20.179	500	1.708	4.672	12.017
Türkgeldi/Lüleburgaz	18.235	14.400	1.800	225	1.810	4.921
Ulaş/Sivas	71.464	44.490	5.262	290	21.422	3.276
Diğerleri	1.584	1.003	-	-	581	-
Toplam	3.270.189	2.035.110	629.138	124.145	481.744	940.567

Tablo 3. TİGEM'in Uzun Süreli Kiralamada Olan İşletmelerinin Arazi Varlığı (da) (2021)

	İşletme Adı	Toplam Arazi	Kültüraltı Arazi	Kültürdışı Arazi
Uzun Süreli Kiralan İşletmeler	Acıpayam-Denizli	23.482	15.821	7.661
	Alparslan-Muş	65.147	60.984	4.163
	Altındere-Van	20.717	19.838	879
	Atatürk-Yalova	1.541	1541	-
	Boztepe(Kısmi)-Antalya	1.989	1.815	174
	Çiçekdağ-Kırşehir	15.592	13.122	2.470
	Gelemen-Samsun	11.958	11.562	396
	Gökçeada-Çanakkale	2.935	2.503	432
	Göle-Ardahan	13.678	11.932	1.746
	Hafik-Sivas	2.294	2.133	161
	Hatay-Hatay	6.409	5.456	953
	İnanlı-Tekirdağ	11.806	4.934	6.872
	Karaköy-Samsun	20.914	8.351	12.563
	Kahramanmaraş-K.Maraş	19.700	18.694	1.006
	Kumkale-Çanakkale	6.123	5.223	900
	Sakarya-Sakarya	3.277	3.260	17
	Tahirova-Balıkesir	10.012	8.729	1.283
	Turunçgiller-Hatay	2.657	2.200	457
	Toplam	240.231	198.098	42.133
İştirak	Kazova-Tokat	5.415	4.505	910
	Bala-Ankara	83.828	62.146	21.682
	Toplam	89.243	66.651	22.592
Kiralan ve İştirak İşletmeler Toplamı		329.474	264.749	64.725

Tablo 4. Sulama Sistemleri Varlığı (2021)

İşletme	Sulamada Kullanılan Toplam Debi (Lt/sn)	Sulama Sistemleri			İşlenen Tarım Arazisi (da)	Sulanan Arazinin	
		Center Pivot (da)	Yağmurlama (da)	Damla Sulama (da)		Alanı (da)	İşlenen Araziye Oranı (%)
Altınova-Konya	3.443	31.644	8.160	1.478	265.990	41.282	16
Anadolu-Eskişehir	1.949	7.055	6.927	3.654	32.321	17.636	55
Ceylanpınar-Şanlıurfa	82.803	342.030	310.825	43.620	1.010.408	696.475	69
Çukurova-Adana	2.404	-	3.943	11.311	40.164	15.254	38
Dalaman-Muğla	3.868	608	1.589	22.172	24.266	24.369	100
Gökhöyük-Amasya	920	8.887	9.282	-	20.172	18.169	90
Gözlü-Konya	3.167	4.945	25.543	4.511	156.620	34.999	22
Karacabey-Bursa	3.490	-	7.098	19.895	61.857	26.993	44
Koçaş-Aksaray	1.917	3.469	16.682	-	20.252	20.151	100
Konuklar-Konya	506	-	6.835	-	33.027	6.835	21
Malya-Kırşehir	345	-	2.878	-	154.563	2.878	2
Polatlı-Ankara	766	3.732	1.759	1.000	184.267	6.491	4
Sultansuyu-Malatya	1.430	6.343	5.674	-	21.607	12.017	56
Türkgeldi-Kırklareli	741	-	3.240	1.681	14.400	4.921	34
Ulaş-Sivas	251	-	3.276	-	44.490	3.276	7
Kazımkarabekir-Iğdır	162	-	5.939	-	12.283	5.939	48
Boztepe(Kısmi)-Antalya	686	-	-	2.882	2.905	2.882	99
Toplam	108.848	408.713	419.650	112.204	2.099.591	940.567	45

Tablo 5. Tarımsal Tesisler-1

İşletmeler	KAPASİTE				
	Tohum Hazırlama (Ton/saat)	Mısır Kurutma (Ton/saat)	Yem Hazırlama (Ton/saat)	Büyükbaş Barınağı Kapasitesi (Baş)	Küçükbaş Barınağı Kapasitesi (Baş)
Altınova-Konya	40	-	-	1.100	13.750
Anadolu-Eskişehir	10	-	-	3.300	2.000
Ceylanpınar-Şanlıurfa	120	243	10	13.360	83.200
Çukurova-Adana	10	-	-	2.070	-
Dalaman-Muğla	10	-	3	1.320	-
Gökhöyük-Amasya	10	-	-	1.100	6.100
Gözlü-Konya	40	-	30	4.180	23.500
Karacabey-Bursa	10	-	5	4.180	11.500
Kazımkarabekir-Iğdır	-	-	-	1.200	15.250
Koçaş-Aksaray	10	-	-	4.180	-
Konuklar-Konya	16	-	-	Besi (860 Baş)	-
Malya-Kırşehir	32	-	2	-	15.150
Polatlı-Ankara	32	-	-	2.200	13.550
Sultansuyu-Malatya	10	-	-	660	-
Türkgeldi-Kırklareli	10	-	-	2.200	-
Ulaş-Sivas	10	-	-	-	11.000
Toplam	370	243	50	41.190	195.000

Tablo 6. Tarımsal Tesisler-2

İşletme Adı	KAPASİTE				
	Ambarlar				Akaryakıt Tankı (m³)
	Silo (Ton)	Hangar (m²)	Yem (m³)	Malzeme (m³)	
Altınova-Konya	18.000	5.700	850	4.900	112
Anadolu-Eskişehir	3.000	300	-	1.450	60
Boztepe-Antalya	-	2.500	-	280	24
Ceylanpınar-Şanlıurfa	188.000	-	-	-	444
Çukurova-Adana	10.000	23.789	325	-	60
Dalaman-Muğla	2.000	359	400	486	145
Gökhöyük-Amasya	-	1.930	-	400	40
Gözlü-Konya	12.000	9.000	1.200	1.500	77
Karacabey-Bursa	4.500	300	300	595	75
Kazımkarabekir-Iğdır	-	662	2.000	652	40
Koçaş-Aksaray	2.000	5.559	225	850	80
Konuklar-Konya	2.000	636	500	600	60
Malya-Kırşehir	15.000	12.800	1.190	1.285	180
Polatlı-Ankara	13.500	11.200	20	-	117
Sultansuyu-Malatya	3.000	240	250	600	80
Türkgeldi-Kırklareli	-	1.958	250	650	60
Ulaş-Sivas	-	1.000	1.000	350	60
Toplam	273.000	77.933	8.510	14.598	1.714

Tablo 7. Traktör Varlığı ve Toplam Güçleri

İşletme Adı	2020		2021	
	Traktör Sayısı (Adet)	Traktör Gücü (KW)	Traktör Sayısı (Adet)	Traktör Gücü (KW)
Genel Müdürlük-Ankara	3	79	3	79
Altınova-Konya	43	5.170	51	5.826
Anadolu-Eskişehir	31	2.266	35	2.655
Boztepe-Antalya	15	808	15	803
Ceylanpınar-Şanlıurfa	427	42.945	463	45.653
Çukurova-Adana	32	2.535	33	2.600
Dalaman-Muğla	44	2.926	43	2.856
Gökhöyük-Amasya	22	1.647	25	1.849
Gözlü-Konya	38	3.548	42	3.872
Karacabey-Bursa	67	5.133	68	5.070
Kazımkarabekir-Iğdır	8	583	8	567
Koçaş-Aksaray	31	2.265	32	2.378
Konuklar-Konya	18	1.388	18	1.388
Malya-Kırşehir	27	3.015	27	3.015
Polatlı-Ankara	34	3.130	37	3.373
Sultansuyu-Malatya	28	1.726	29	1.872
Türkgeldi-Kırklareli	21	1.485	26	1.955
Ulaş-Sivas	23	1.807	25	1.888
Toplam	912	82.456	980	87.699

Tablo 8. Alet- Makine Varlığı -1 (Adet)

CİNSİ	2020	2021
Hizmet Otosu	24	24
Kamyon	89	79
Tanker (Akaryakıt ve Su)	17	30
Çekici-Treyler	1	1
Servis, Otobüs, Midibüs	8	8
Seyyar Atölye	4	4
TRAKTÖRLER		
Traktör	912	980
HASAT MAKİNALARI		
Biçerdöver	2	2
İŞ VE ARAZI MAKİNALARI		
İş Makinası	158	163
Sondaj Makinası	1	1
Arazi Islah Ekipmanı	62	72
Traktör Kepçe	8	8
EKİM MAKİNALARI		
Mekanik Hububat Ekim Makinası	17	17
Endüstri Bitki Ekim Makinası	69	90
Pnömatik Hububat Ekim Makinası	192	192
Doğrudan Ekim Makinası	59	59
Azaltılmış Toprak İşlemeli Hububat Ekim Makinası	8	8
TESİSLER		
Tohum Hazırlama Tesisi	28	28
Renk Ayırıcılı Sistem	25	26
Otomatik Streçli Paketleme, Paletleme Ünitesi	10	10
Kurutma Tesisi	8	8

Tablo 9. Alet- Makine Varlığı -2 (Adet)

CİNSİ	2020	2021
ÇAYIR- MERA EKİPMANLARI		
Kendi Yürür Çayır Biçme Makinası	3	3
Çekilir Çayır Biçme Makinası	105	105
Kendi Yürür Silaj Makinası	5	4
Çekilir Silaj Makinası	5	5
Balya Makinası (Prizmatik)	26	29
Balya Makinası (Rulo)	38	38
Otomatik Balya Toplama Vagonu	2	2
Namlu Tırnığı	55	74
Suni Gübre Serpme Makinası	171	171
Batöz, Saman Makinaları	1	1
ROMORK VE YEMLEME VAGONLARI		
Römork	407	407
Çekilir Yemleme Vagonu	37	37
Kendi Yürür Yemleme Vagonu	20	20
Gübre Vagonu	27	27
Şerbet Tankeri	26	26
ZİRAİ MÜCALE ALETLERİ		
Çekili-Askılı İlaçlama Makinası	165	165
Kendi Yürür İlaçlama Makinası	25	29
TOPRAK İŞLEME ALETLERİ		
Kulaklı Pulluk	257	262
Diskli Pulluk	14	14
Döner Kulaklı Pulluk	31	31
Dip Kazan	76	86
İkileme Aleti	457	460
Çapa Makinası	74	107
Toprak Burgusu	19	25
DİĞER		
Sap Keser	31	31
Pnömatik Budama Makinası	13	13

Tablo 10. Motorlu Nakil Vasıta Varlığı (2021)

İşletmeler	Hizmet Otosu	Ambulans	Kamyon	Minibüs	Midibüs	Çekici Treyler	İtfaiye	Su Tankeri-Arazözü	Seyyar Atölye	Akaryakıt Tankeri	Toplam
Genel Müdürlük-Ankara	3	-	-	3	1	-	-	-	-	-	7
Altınova-Konya	-	1	10	-	-	-	2	1	1	2	17
Anadolu-Eskişehir	1	-	5	-	-	-	1	1	-	1	9
Boztepe-Antalya	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Ceylanpınar-Şanlıurfa	6	1	4	-	-	1	8	-	2	6	28
Çukurova-Adana	-	-	5	1	1	-	1	-	-	1	9
Dalaman-Muğla	1	-	5	-	-	-	1	-	-	-	7
Gökhöyük-Amasya	1	-	3	-	-	-	-	-	-	1	5
Gözlü-Konya	2	-	9	-	1	-	1	2	-	2	17
Karacabey-Bursa	-	-	9	-	-	-	2	2	-	1	14
Kazımkarabekir-Iğdır	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Koçaş-Aksaray	1	-	3	-	-	-	1	-	-	-	5
Konuklar-Konya	2	-	3	-	-	-	1	-	-	1	7
Malya-Kırşehir	1	-	5	-	1	-	1	2	-	2	12
Polatlı-Ankara	3	-	12	-	-	-	1	-	1	2	19
Sultansuyu-Malatya	2	-	1	-	-	-	1	-	-	1	5
Türkgeldi-Kırklareli	-	-	2	-	-	-	1	-	-	1	4
Ulaş-Sivas	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	3
Toplam	24	2	79	4	4	1	23	8	4	22	170

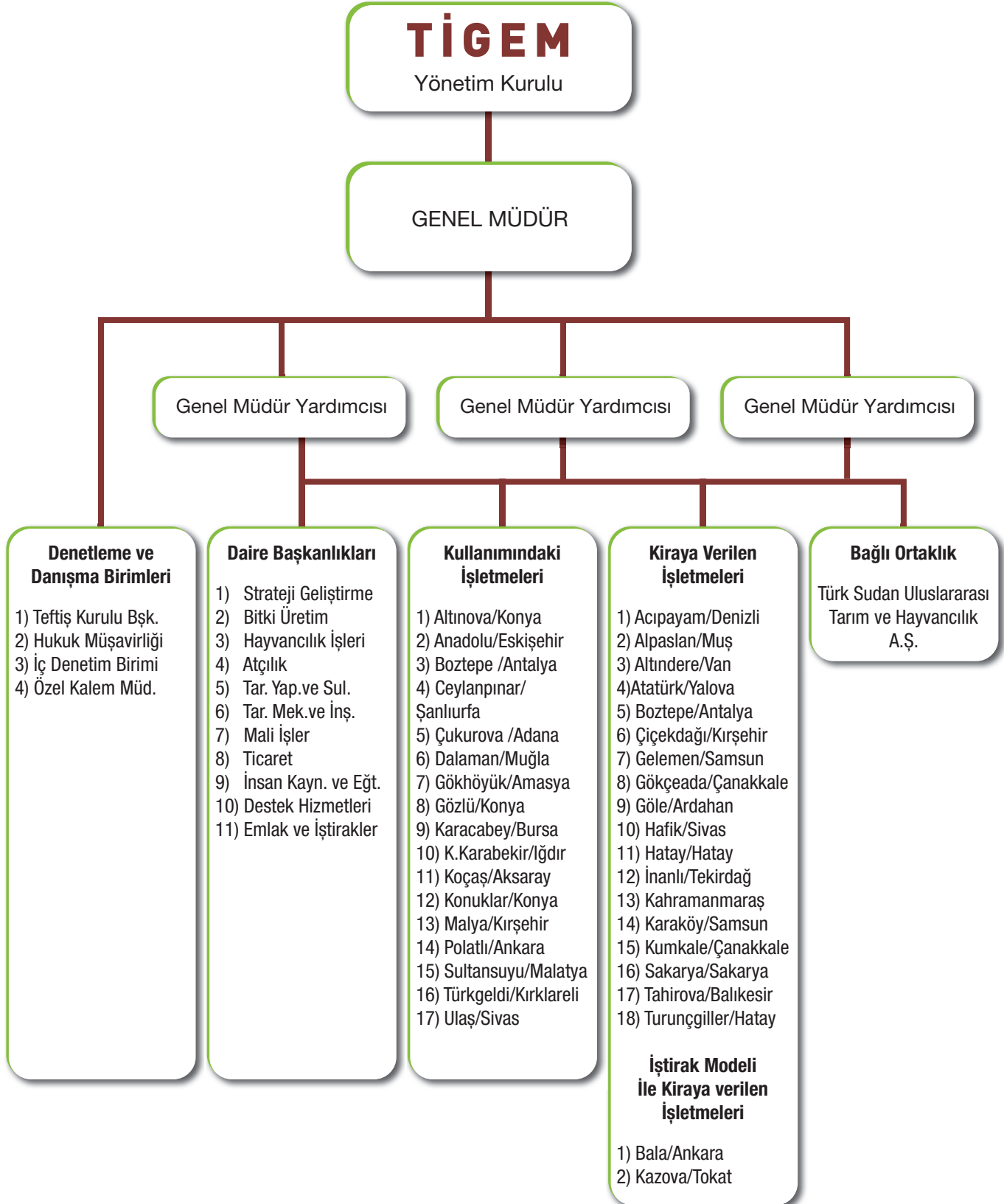
Tablo 11. İş Makineleri Varlığı (Adet) (2021)

İşletmeler	Ekskavatör	Greyder	Dozer	Loader	Beko Kepçe	Teleskobik Forklift	Dizel Forklift	Aküü-Elektrikli Forklift	Sondaj Makinası	Oto Vinç	Sepetli Platform	Traktör Kepçe	Yol Silindiri	Kombine Kanal Açma ve Temizleme	TOPLAM
Altınova-Konya	-	1		2	3	2	2	1		1	-	1	-	-	13
Anadolu-Eskişehir	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Boztepe-Antalya	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ceylanpınar-Şanlıurfa	1	8	0	3	18	12	11	3	1	4	3		1	1	66
Çukurova-Adana	1	1	-	-	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	7
Dalaman-Muğla	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	5
Gökhöyük-Amasya	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-		-	-	4
Gözlü-Konya	-	1	-	-	2	5	2	1	-	1	1	2	-	-	15
Karacabey-Bursa	-	1	-	2	2	3	1	1	-	-	-	1	-	-	11
Kazımkarabekir-Iğdır	-	-	-		1	1	-	-	-	-	-		-	-	2
Koçaş-Aksaray	1	1	-	2	2	2	-	-	-	-	-	2	-	-	10
Konuklar-Konya	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-		-	-	4
Malya-Kırşehir	-	1	-	-	2	1	1	1	-	-	-	1	-	-	7
Polatlı-Ankara	-	1	-	-	1	2	2	1	-	1	-	-	-	-	8
Sultansuyu-Malatya	-	1	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Türkgeldi-Kırklareli	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Ulaş-Sivas	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Genel Müdürlük-Ankara	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Toplam	4	20	0	9	43	41	22	11	1	7	4	8	1	1	172

Tablo 12. Laboratuvar Alanları

Birim	Sayı (Adet)
Kalite Kontrol Laboratuvarı (Merkez)	1
Toprak Analiz Laboratuvarı (Merkez)	1
Tohumculuk Sertifikasyon Laboratuvarı (Merkez)	1
Boğa Sperması Üretim Laboratuvarı (Sultansuyu)	1
Aygır Sperması Üretim Laboratuvarı (Karacabey, Anadolu ve Sultansuyu İşletmeleri)	3

1.2. Organizasyon Yapısı

TİGEM Yönetim Kurulu

Bir başkan ve beş üyeden oluşan Yönetim Kurulu'nun Başkanı Genel Müdür'dür.

Tablo 13. TİGEM'in 2020 Yılı Yönetim Kurulu Görev Durumları (31.12.2021)

Karar Organındaki Unvanı	Adı ve Soyadı	Temsil Ettiği Bakanlık/Kuruluş	Kuruluştaki Görevi/Mesleği	Görevli Bulunduğu Süre	
				Başlama Tarihi	Ayrılma Tarihi
Başkan	Ayşe Ayşin IŞIKGECE	TİGEM	Genel Müdür	19.08.2018	11.01.2021 tarihinde görevi sona erdi.
Başkan Vekili	Sait KOCABAY	TİGEM	Genel Müdür Yardımcısı (Genel Müdür Vekili)	13.01.2021	Devam Ediyor.
Üye	Sait KOCABAY	TİGEM	Genel Müdür Yardımcısı	28.12.2018	28.12.2021 tarihinde görevi sona erdi.
Üye	Ertuğrul ANBAR	TİGEM	Genel Müdür Yardımcısı	10.12.2020	Devam Ediyor.
Üye	Bekir KARACABEY	Orman Genel Müdürlüğü	Genel Müdür	19.03.2021	Devam Ediyor.
Üye	Yener YILDIRIM	Atatürk Orman Çiftliği	Atatürk Orman Çiftliği Müdürü	28.06.2021	Devam Ediyor.
Üye	Dr. Nuri USLU	Hazine ve Maliye Bakanlığı	Emekli Millet Vekili	29.11.2021	Devam Ediyor.

1.3. Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar

Tablo 14. Kuruluşun Sahip Olduğu Yazılım, Güvenlik ve Araç Takip Sistemleri

FİZİKSEL DONANIMLAR	ADET
Veri Depolama – Storage	7
Veri Yedekleme – Store One	1
Teyp Ünitesi	1
Güvelik Duvarı	1
SİEM Uygulaması	1
Hyper-V Sanallaştırma Platformu	12
AP Kontrol Cihazı – Wifi Controller	1
San Switch	3
Omurga Switch	1
Switch	313
Server - Sunucu	22
Güvenlik Kamerası Kayıt Cihazı- NVR	30
Güvenlik Kamera Sistemi - CCTV	863
Toplam	1.256
SANAL DONANIMLAR	
EBYS Uygulama Sunucusu	1
Active Directory ve Yedeği	5
DNS Sunucusu	5
Dış DNS Sunucusu	1
SCCM Sunucusu	1
Yedekleme Yazılımı Sunucusu	1
Network Güvenlik Uygulaması	1
Log Kayıt Sunucusu	1
Personel Takip Uygulaması	1
Web Sayfası Sunucusu	1
Posta Sunucusu	1
Yedek Posta Sunucusu	1
Antivirüs Yönetim Sunucusu	1
Araç Takip Sistemi Uygulama Sunucusu	1
Bayi Otomasyon Sistemi Uygulama Sunucusu	1
Elektronik Ortamda At Satış İhalesi Uygulama Sunucusu	1
Muhasebe – Ticaret – İnsan Kaynakları Uygulama Sunucusu	1
Windows Güncelleme Dağıtım Sunucusu	1
İç Kontrol Uygulama Sunucusu	1
DHCP Sunucusu	1
Akaryakıt Takip Sistemi Uygulama Sunucusu	1
Veri Tabanı Sunucusu	7
Diğer Uygulama Sunucuları	2
Toplam	38
KULLANICI DONANIMLARI	
Masaüstü Bilgisayar	1.306
Dizüstü Bilgisayar	387
Çok Fonksiyonlu Yazıcı	67
Fotokopi ve Faks Makinesi	51
Barkod Yazıcı	20
Lazer Yazıcı	530
Mürekkepli Yazıcı	16
Nokta Vuruşlu Yazıcı	53
Tarayıcı	57
Tablet	16
TOPLAM	2.503

1.4. İnsan Kaynakları

TİGEM merkez ve taşra teşkilatında 2021 yılı yılsonu itibarıyla çalışan toplam 1.209 personelin 157 'si I sayılı Cetvele tabi memur, 1.052'si sözleşmeli personeldir. Yılsonu itibarıyla çalışan daimi işçi sayısı 1.129 dur. Ayrıca, işletmede geçici işçi olarak 428 personel çalıştırılmakta olup tamamının iş akitleri yılsonu itibarıyla askıdadır. Diğer taraftan, hizmet alımı yoluyla yaklaşık 4.446 yüklenici işçi çalıştırılmıştır.

Personel Kadroları

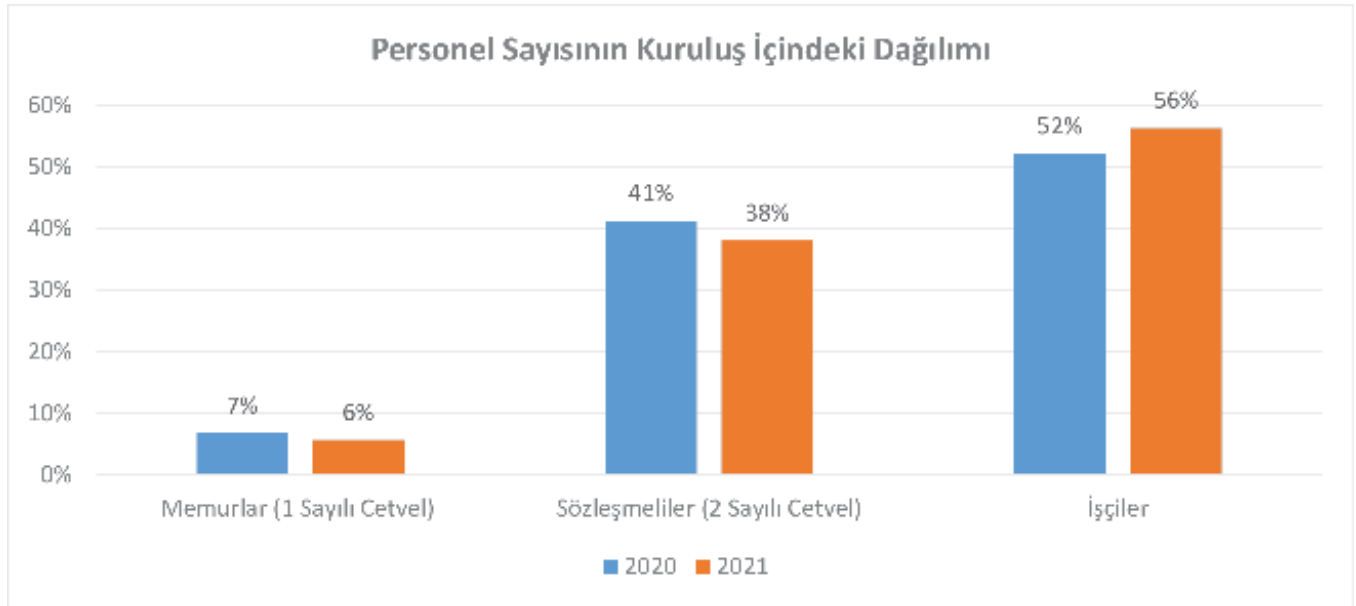
2021 yılında, genel müdürlük merkezi ve işletmelerinde çalışan personelin hizmet sınıflarına göre dağılımı ile yılsonu mevcut durumları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 15. Personel Kadroları

P e r s o n e l	Çalışan Personel (Kişi)	
	2020	2021
A-Memurlar (1 Sayılı Cetvel)	160	157
B- Sözleşmeliler (2 Sayılı Cetvel)	957	1.052
Toplam (A+B)	1.117	1.209
C-İşçiler :		
1-Sürekli İşçiler	1.127	1.129
2-Geçici İşçiler	67	428
Toplam (C)	1.194	1.557
Genel Toplam (A+B+C)	2.311	2.766
Yüklenici İşçiler	4.408	4.446

2021 yılında emeklilik, istifa, kurum dışı nakil, ölüm ve diğer nedenlerle 7 Memur, 36 Sözleşmeli personel, 89 işçi ve 428 iş akdi askıda olan geçici işçi dahil olmak üzere toplam 560 personel Kuruludan ayrılmıştır.

Grafik 1. Personel Sayısının Kuruluş İçindeki Dağılımı

Tablo 16. TİGEM’de Çalışan Memur (I Sayılı) Personel

Unvanı	Çalışan Sayısı (Kişi)	
	2020	2021
	Yılsonu	Yılsonu
A-Merkez Teşkilatı		
Genel Müdür	1	-
Genel Müdür Yardımcısı	3	3
Teftiş Kurulu Başkanı	1	1
I.Hukuk Müşaviri	-	-
Daire Başkanı	11	11
Hukuk Müşaviri	1	1
Başmüfettiş	4	3
Müfettiş	4	4
Müfettiş Yardımcısı	3	4
Şube Müdürü	26	27
İç Denetçi	3	2
Müşavir	15	15
Başuzman	41	43
Araştırmacı	1	1
Koruma ve Güvenlik Müdürü	-	-
Sivil Savunma Uzmanı	-	-
Toplam (A)	113	115
B-Taşra Teşkilatı		
İşletme Müdürü	16	16
İşletme Müdür Yardımcısı	29	25
Başuzman	2	1
Toplam (B)	47	42
Genel Toplam (A+B)	160	157

Tablo 17. TİGEM'de Çalışan Sözleşmeli (II Sayılı) Personel

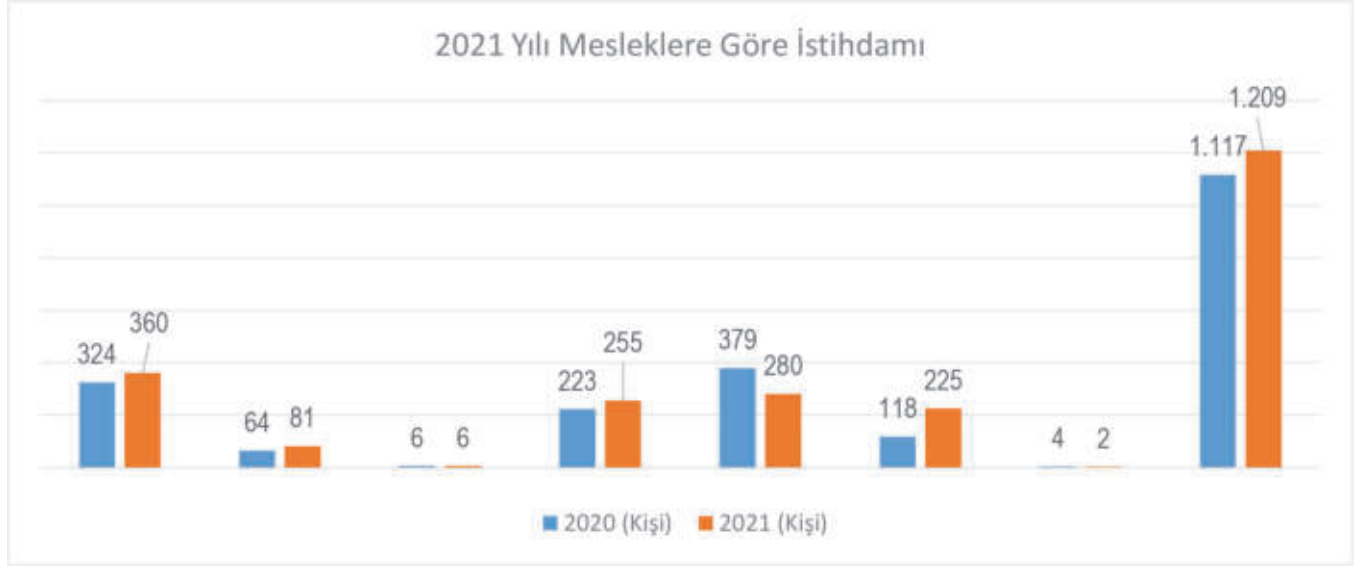
Unvanı	Çalışan Sayısı (Kişi)			
	Merkez Teşkilatı		Taşra Teşkilatı	
	2020	2021	2020	2021
	Yılsonu	Yılsonu	Yılsonu	Yılsonu
Anbar Memuru	-	-	21	20
Avukat	5	5	-	-
Bilgisayar İşletmeni	9	9	13	26
Biyolog	1	1	1	1
Çözümleyici	1	1	-	-
Hayvan Bakıcısı	-	-	1	-
Hemşire	-	-	-	-
İstatistikçi	1	1	-	-
Kimyager	2	2	-	-
Koruma ve Güv Amir Yardımcısı	1	1	4	4
Koruma ve Güvenlik Amiri	2	2	20	18
Koruma ve Güvenlik Amiri (Ohal)	-	-	1	1
Koruma ve Güvenlik Görevlisi	7	6	84	83
Koruma ve Güvenlik Grup Şefi	-	-	6	5
Laborant	1	1	-	-
Makinist	-	-	1	-
Memur	16	19	55	55
Memur (Şehit Yakını)	-	-	2	2
Mimar	2	2	-	-
Muhasebeci	-	-	5	5
Muhasebeci Yardımcısı	-	-	2	2
Mühendis	38	38	142	192
Mütercim	1	1	-	-
Puantör	-	-	3	4
Programcı	3	3	-	-
Sağlık Memuru	-	-	4	4
Satın alma Memuru	-	-	-	-
Şef	34	33	57	55
Şef Yardımcısı	-	-	59	58
Şoför	-	-	-	-
Teknik Ressam	1	1	-	-
Topoğraf	-	-	-	-
Teknik Şef	6	6	97	93
Tekniker	11	10	90	100
Tekniker (Şehit Yakını)	1	1	1	1
Teknisyen	2	2	33	43
Tercüman	1	1	-	-
Uzman	9	8	2	2
Veri Haz. ve Kontrol İşletmeni	9	9	10	15
Veteriner	2	2	28	47
Veteriner Sağlık Teknisyeni	-	-	46	47
Veznedar	-	-	4	4
Toplam	164	165	792	887

Tablo 18. TİGEM’de Memur ve Sözleşmeli Personel Varlığı

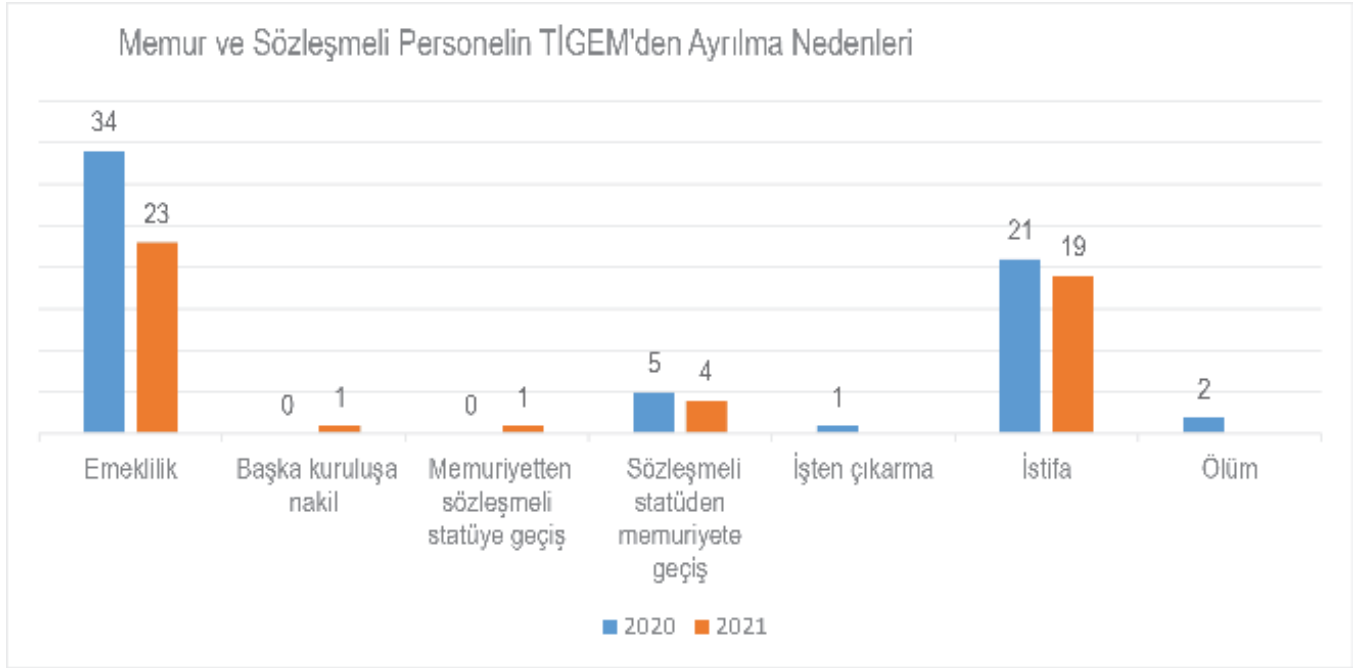
İŞLETMELER	Çalışan (Kişi)	
	2020	2021
Genel Müdürlük Merkez	278	280
Altınova-Konya	43	47
Anadolu-Eskişehir	47	56
Boztepe-Antalya	17	18
Ceylanpınar-Şanlıurfa	189	210
Çukurova-Adana	35	39
Dalaman-Muğla	37	40
Gökhöyük-Amasya	40	45
Gözlü-Konya	58	70
Karacabey-Bursa	82	82
Kazımkarabekir-Iğdır	18	22
Koçaş-Aksaray	46	50
Konuklar-Konya	30	32
Malya-Kırşehir	44	44
Polatlı-Ankara	44	48
Sultansuyu-Malatya	40	46
Türkgeldi-Kırklareli	39	45
Ulaş-Sivas	30	35
Toplam	1.117	1.209

Tablo 19. 2021 Yılı Mesleklere Göre İstihdamı

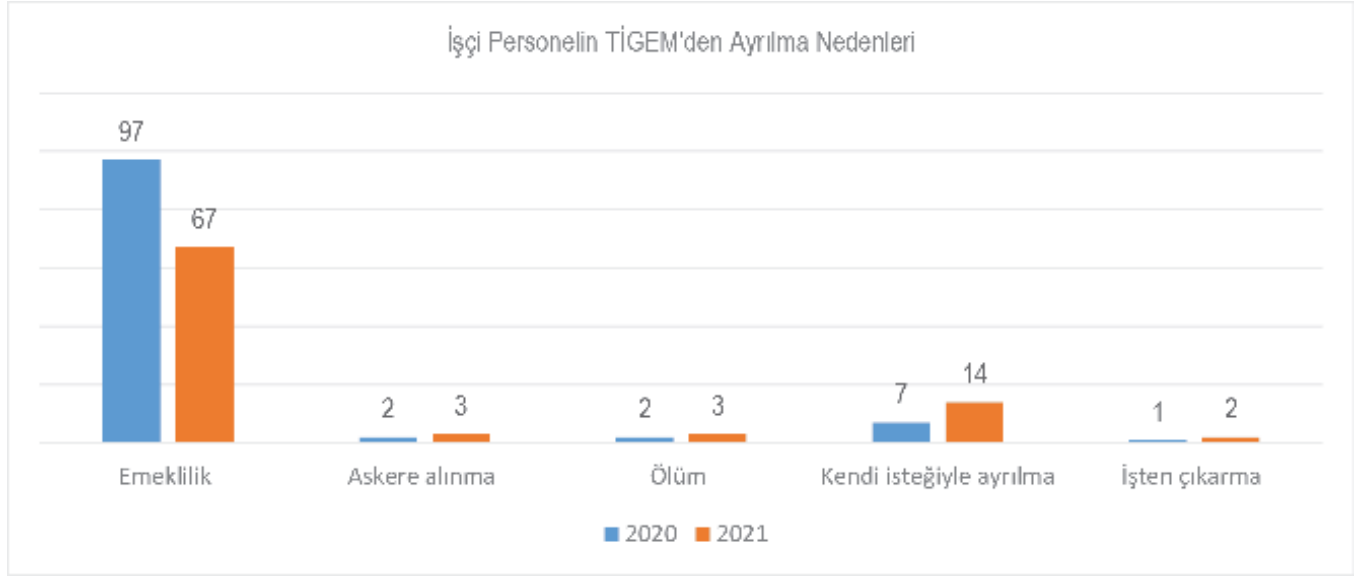
Öğrenim Dereceleri	2020 (Kişi)	2021 (Kişi)
1- Lisans/ Yüksek Lisans/ Doktora		
Ziraat Fakültesi	324	360
Veteriner	64	81
Hukuk	6	6
İktisat/ İ.İ.B.F	223	255
Diğer Fakülte ve Yüksek Okullar	379	280
Toplam	976	982
2- İlk- Orta ve Lise		
Lise vb.	118	225
Ortaokul	4	2
Toplam	140	227
Genel Toplam	1.117	1.209

Grafik 2. 2021 Yılı Mesleklere Göre İstihdamı**Tablo 20.** Memur ve Sözleşmeli Personelin Hareketleri

	2020 (Kişi)	2021 (Kişi)
Giriş ve Çıkış	1.166	1.117
Yıl içinde giren	14	135
Yıl içinde çıkan	63	43
Yıl Sonu Mevcudu	1.117	1.209
İşe Giriş Şekli		
Açıktan tayin	7	134
Naklen tayin	-	-
Göreve iade	-	-
Memuriyetten sözleşmeli statüye geçiş	-	1
Sözleşmeden memuriyete geçiş	-	4
Başkaca nedenler (3713 S.Y.Göre Atama)	2	1
Toplam	14	140
İşten Ayrılış nedenleri		
Emeklilik	34	23
Başka kuruluşa nakil	-	1
Memuriyetten sözleşmeli statüye geçiş	-	1
Sözleşmeli statüden memuriyete geçiş	5	4
İşten çıkarma	1	-
İstifa	21	19
Ölüm	2	-
Toplam	63	48

Grafik 3. Memur ve Sözleşmeli Personelin TİGEM'den Ayrılma Nedenleri**Tablo 21.** İşçi Hareketleri

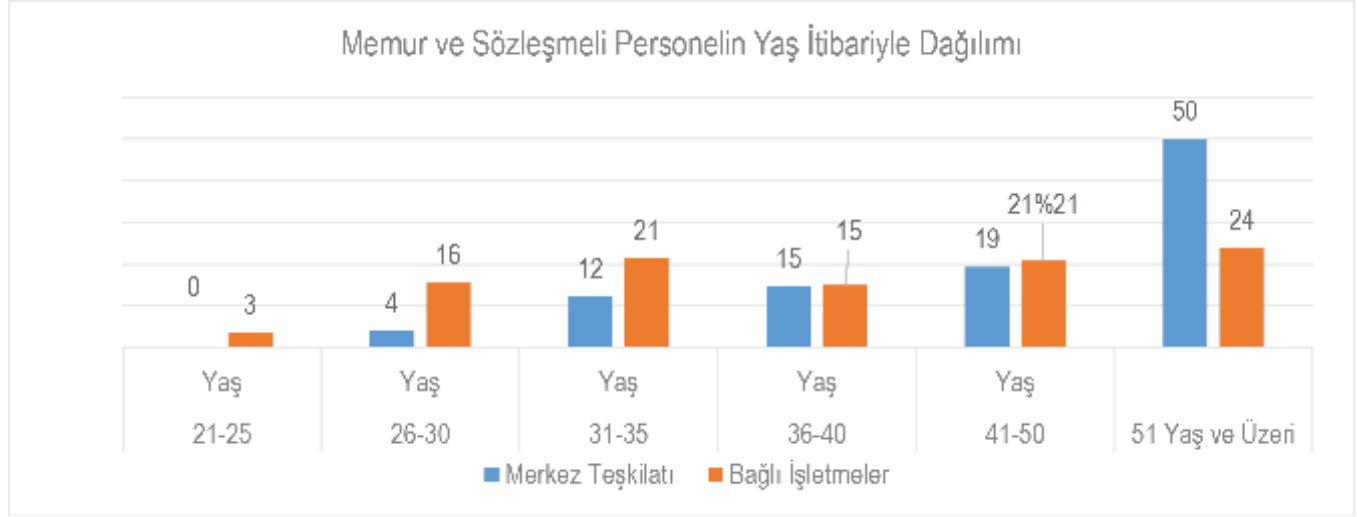
	2020 (Kişi)	2021 (Kişi)
Giriş ve Çıkış		
Yıl Başı Mevcudu	1234	1.127
Yıl İçinde Giren	72	519
Yıl İçinde Çıkan	179	517
Yıl sonu mevcudu	1.127	1.129
Giriş Şekli		
Geçici mevsimlik işçilerin başlatılması	69	64
Askerlik dönüşü	3	4
Açıktan atama	-	451
Göreve iade	-	-
Toplam	72	519
Ayrılış Şekli		
Emeklilik	97	67
Askere alınma	2	3
Ölüm	2	3
Kendi isteğiyle ayrılma	7	14
İşten çıkarma	1	2
Geçici ve mevsimlik işçilerin ayrılması	70	428
Toplam	179	517

Grafik 4. İşçi Personelin TİGEM'den Ayrılma Nedenleri**Tablo 22.** İşçilerin Teşkilât İçindeki Dağılımı

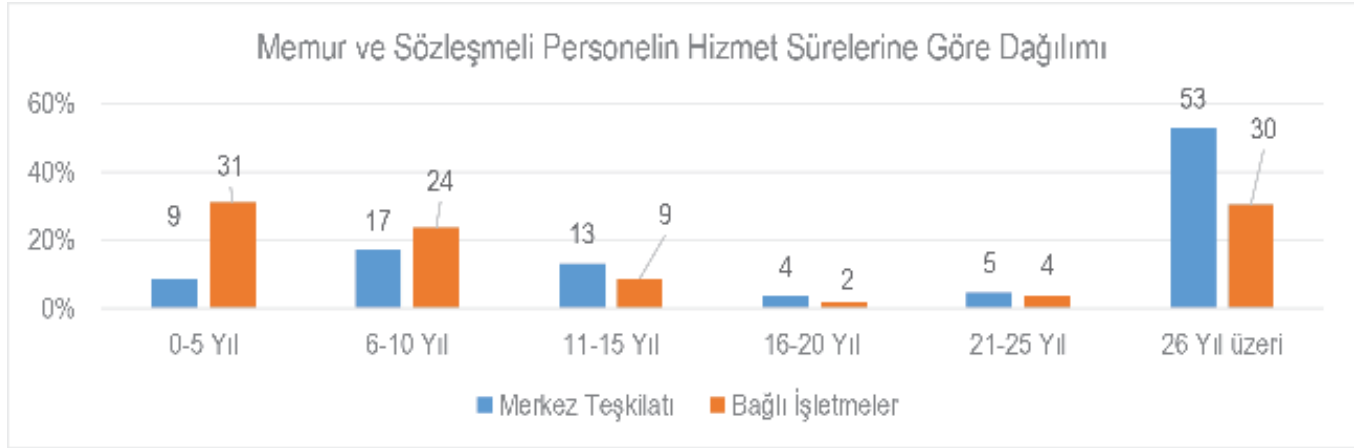
İŞLETMELER	Yıl Sonu (Kişi)	
	2020	2021
A-Genel Müdürlük Merkez	29	26
B -İşletmeler		
Altınova-Konya	65	68
Anadolu-Eskişehir	16	16
Boztepe-Antalya	2	4
Ceylanpınar-Şanlıurfa	707	696
Çukurova-Adana	25	26
Dalaman-Muğla	6	10
Gökhöyük-Amasya	21	22
Gözlü-Konya	64	61
Karacabey-Bursa	39	39
Kazımkarabekir-Iğdır	3	5
Koçaş-Aksaray	11	13
Konuklar-Konya	11	13
Malya-Kırşehir	29	31
Polatlı-Ankara	36	34
Sultansuyu-Malatya	22	22
Türkgeldi-Kırklareli	19	20
Ulaş-Sivas	22	23
Toplam	1.127	1.129

Tablo 23. Memur ve Sözleşmeli Personelin Yaş İtibariyle Dağılımı

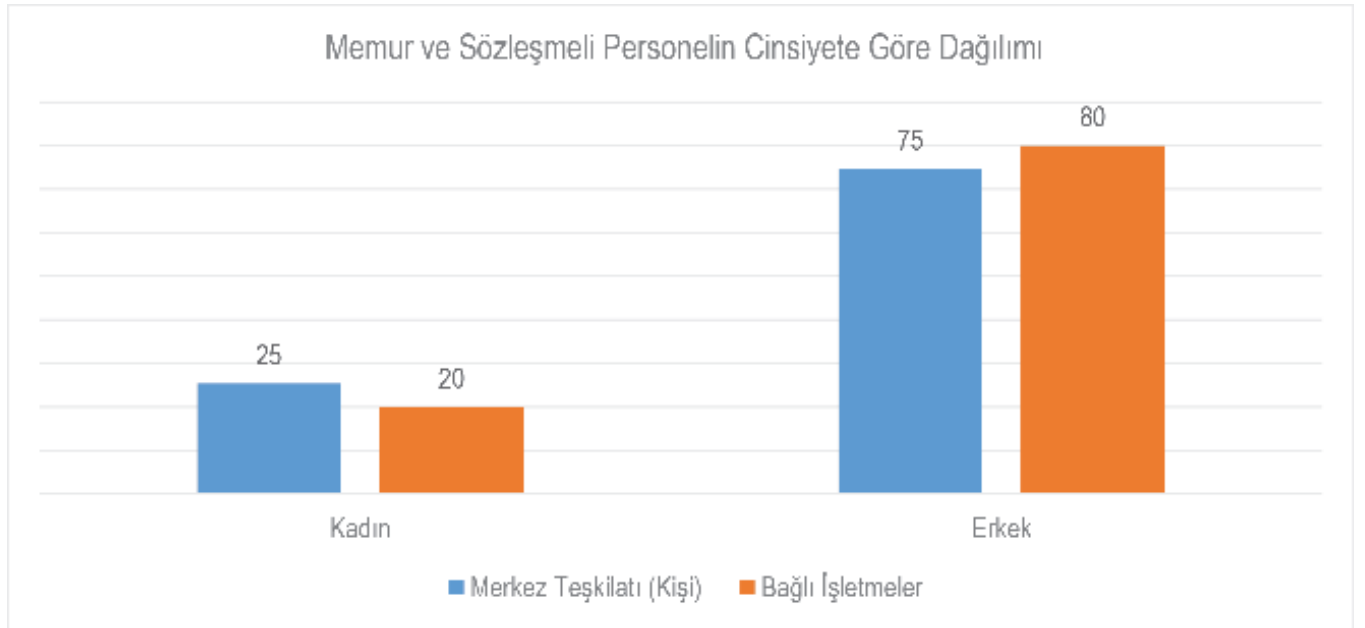
	21-25 Yaş	26-30 Yaş	31-35 Yaş	36-40 Yaş	41-50 Yaş	51 Yaş ve Üzeri
Merkez Teşkilatı						
Kişi Sayısı	-	11	34	41	54	140
Oranı (%)	-	4	12	15	19	50
Bağlı İşletmeler						
Kişi Sayısı	32	144	199	139	193	222
Oranı (%)	3	16	21	15	21	24

Grafik 5. Memur ve Sözleşmeli Personelin Yaş İtibariyle Dağılımı (%)**Tablo 24.** Memur ve Sözleşmeli Personelin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı

	0-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	21-25 Yıl	26 Yıl Üzeri
Merkez Teşkilatı						
Kişi Sayısı)	24	48	37	10	13	148
Oranı (%)	8	17	13	4	5	53
Bağlı İşletmeler						
Kişi Sayısı)	289	220	82	19	36	283
Oranı (%)	31	24	9	2	4	30

Grafik 6. Memur ve Sözleşmeli Personelin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı**Tablo 25.** Memur ve Sözleşmeli Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı

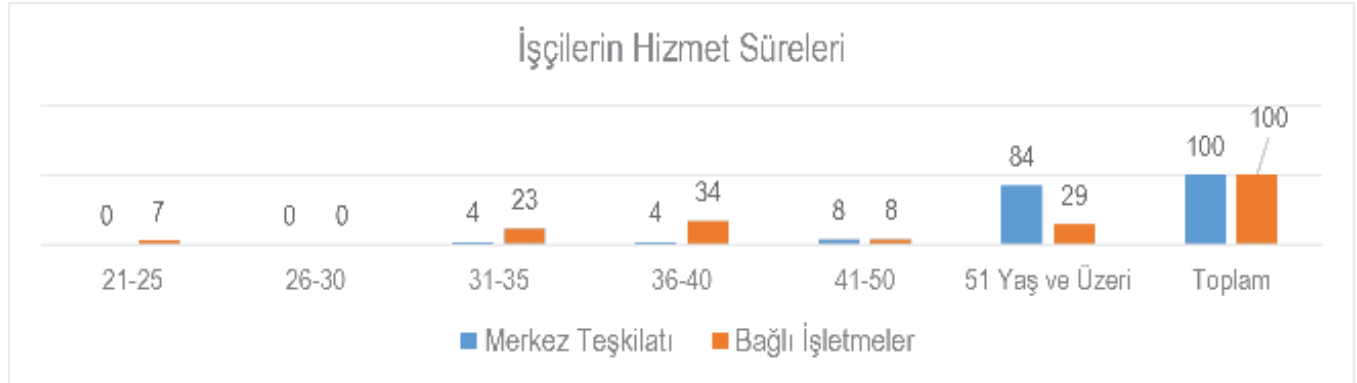
Birimi	Kadın	Erkek	Toplam
Merkez Teşkilatı (Kişi)	71	209	280
Oran (%)	25	75	
Bağlı İşletmeler	186	743	929
Oran (%)	20	80	

Grafik 7. Memur ve Sözleşmeli Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı**Tablo 26.** Sürekli İşçilerin Yaş İtibariyle Dağılımı

	21-25 Yaş	26-30 Yaş	31-35 Yaş	36-40 Yaş	41-50 Yaş	51-Üzeri
Merkez Teşkilatı (Kişi)	-	-	-	-	13	13
Oran (%)	-	-	-	-	50	50
Bağlı İşletmeler	3	53	150	211	523	163
Oran (%)	-	5	14	19	47	15

Grafik 8. Sürekli İşçilerin Yaş İtibariyle Dağılımı**Tablo 27.** İşçilerin Hizmet Süreleri

Birimi	1-3 Yıl	4-6 Yıl	7-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	20-Üzeri
Merkez Teşkilatı (Kişi)	-	-	1	1	2	22
Oran (%)	-	-	4	4	8	84
Bağlı İşletmeler	73	1	254	381	88	319
Oran (%)	6	-	23	34	8	29

Grafik 9. İşçilerin Hizmet Süreleri

1.5. TİGEM Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

1.5.1. Teftiş Kurulu Başkanlığına İlişkin Hizmetler

TİGEM’de Genel Müdür Yardımcılığı, Daire Başkanlığı, İşletme Müdürlüğü gibi görevlerde bulunmuş Başmüfettiş ve müfettişler ile yarışma ve yeterlik sınavları sonucunda mesleğe atanmış müfettişler tarafından denetimler yapılmaktadır.

Teftiş Kurulu Başkanlığının görevleri ve icra edilen teftiş programlarının tamamı; TİGEM Teftiş Kurulu Başkanlığı Yönetmeliği, TİGEM Cevaplı Normal Teftiş İnceleme, Soruşturma ve Rehberlik Yönergesi ile genel esaslar dahilinde yapılmaktadır.

Teftiş, İnceleme ve Soruşturma işlemleri Kuruluşun görev alanına giren her türlü faaliyetine ilişkin olarak, mevzuat hükümlerinin uygulanmasını sağlayan, usulsüzlükleri ve hataları gerçekleşmeden önlemeyi esas alan, eğitici ve rehberliği ön plana çıkaran bir anlayış içerisinde yapılmaktadır.

1.5.2. Hukuk Müşavirliğine İlişkin Sunulan Hizmetler

Kuruluşun danışma birimi olan Hukuk Müşavirliği, TİGEM Görev Yetki ve Sorumluluk Yönergesinin kendisine yüklediği görevleri ifa etmektedir. Hukuk Müşavirliği ilişkide bulunduğu tüm kamu kurum ve kuruluşları ve TİGEM işletmeleri dahil tüm birimleriyle uyum içerisinde çalışmalarını sürdürmektedir.

TİGEM işletmeleri ve merkez birimleri tarafından Müşavirliğe ulaştırılan her konu hakkında ayrıntılı incelemeler yapılmakta olup, bütün sorunların mevzuat dahilinde usul ve hukuka uygun olarak çözümü sağlanmaktadır. Genel Müdürlük çalışmalarında ihtiyaç duyulan her aşamada da Müşavirlik olarak gerekli katkı sağlanmaktadır.

1.5.3. İç Denetim Birimine İlişkin Sunulan Hizmetler

İç Denetim Birimi, uluslararası standartların ve mevzuatın belirttiği esaslarda Kuruluşun çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla bağımsız, tarafsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetini yürütmektedir. Söz konusu faaliyetlerini sürdürürken risk yönetimi, iç kontrol ve yönetim süreçlerinin etkinliği ve yeterliliğinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi suretiyle Kuruluşun amaçlarının gerçekleştirilmesine yardımcı olmaktadır.

1.5.4. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığına İlişkin Sunulan Hizmetler

Kalkınma planı ve yıllık programlara alınması önerilen yatırım isteklerini inceleyerek yıllık yatırım tekliflerinin hazırlanması ve uygulanmasının sağlanması, TİGEM’in yıllık iş programlarının hazırlanması, TİGEM’in çalışma konularına giren her türlü istatistikî verilerin toplanması, işletme plân ve programlarının uygulamadaki sorunlarını teknik, ekonomik ve mali yönden incelemesi, işletme faaliyetlerinin başarılı ve başarısız yönlerini tespit edilmesi, ülke içi kurum ve kuruluşlarla ülkeler arası işbirliği ve koordinasyonun sağlanması, kuruluşun mevzuat çalışmalarının yürütülmesi, bilgi edinme kanunu kapsamındaki vatandaş başvurularının takibi, iç kontrol sisteminin oluşturulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapmak, uygulanmasını izlemek, değerlendirmek, raporlamak ve iç kontrol faaliyetlerini sürdürmek.

1.5.5. Bitkisel Üretim Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM’in ülkenin bitkisel üretimini artırmak, çeşitlendirmek ve ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla gerçekleştirdiği faaliyetleri kapsamında Bitki Üretim Daire Başkanlığının bitkisel üretim faaliyetleri 5 ana başlık altında toplanmıştır.

Tarla Bitkileri Üretimleri

Ülkemiz çiftçilerinin, kaliteli ve verimli sertifikalı hububat tohumu ihtiyaçlarına yönelik olarak;

- Her yıl yaklaşık olarak 1 milyon dekar alanda serin iklim tahılları olan buğday, arpa, tritikale ve yulaf,
- Tohum üretimi, münavebe ve aynı zamanda yem bitkisi üretimi amacıyla 100-120 bin dekar alanda sıcak iklim tahılı olan dane mısır,
- Tohum ihtiyacının karşılanması, toprağın azot bakımından zenginleştirilmesi, nadas alanlarının daraltılması amacıyla 60-70 bin dekar alanda yemeklik tane baklagil bitkilerinden olan mercimek ve nohut,

“TİGEM tarafından her yıl yaklaşık olarak bir milyon dekar arazide buğday, arpa, tritikale ve yulaf ekimi yapılmaktadır.”

- Kaliteli ve yüksek verimli tohum üretimi ile münavebe amacıyla 70-80 bin dekada endüstri bitkileri olan ayçiçeği, kenevir vb. üretimleri yapılmaktadır.

Uygulamada, toprak işlemeden itibaren özenle hazırlanan özel tohum üretim alanlarına tohumculukla ilgili yönetmeliklerde belirtilen, izolasyon mesafeleri, ön bitki şartı gibi özellikler dikkate alınarak titizlikle ekim yapılmakta, gübreleme, sulama, zirai mücadele, yabancı başak çekimi gibi gereken tüm bakım teknikleri uzman mühendisler tarafından en ileri teknik ve teknolojiler kullanılarak uygulanmakta ve hasat yapılmaktadır.

“

TİGEM-özel sektör tohumculuk firmaları işbirliğinde ortalama 120 bin dekar arazide patates, soğan, pancar, hibrit ayçiçeği, hibrit mısır, sebze vb. tohumlarının üretimleri yapılmaktadır.

”

Ekilişlerde kullanılan yüksek döl kademeli çoğaltım materyallerinin tamamına yakını TİGEM'in kendi adına tescilli çeşitler ile yerli kuruluşlarca geliştirilip, ıslah edilerek tescil ettirilen kaliteli ve verimli çeşitlerden oluşmaktadır.

Diğer taraftan tohum üretim alanlarının münavebe-ye girmesi ve özel sektör tohumculuk firmalarının büyük ölçekli sulu tarım arazi taleplerinin karşılanması, TİGEM'in kendi üretmediği cinslerde tohumluk üretimi yapılarak ülke tohum üretimine katkıda bulunulması amacıyla; her yıl ortalama 100-120 bin dekar arazide ortak üretim veya sezonluk kiralama faaliyeti de yapılmaktadır.

Yem Bitkileri Üretimleri

Sertifikalı yem bitkisi tohumu üretimi, işletmelerdeki hayvan varlığının kaba yem ihtiyacının karşılanması ve münavebe amacıyla; her yıl ortalama 270 bin dekar arazide yonca, korunga, fiğ, silajlık mısır, yem bezelyesi, İtalyan çimi, kılçıksız brom, otlak ayrığı ve diğer çayır otlarının ekimi yapılarak, tohum ve kaba yem üretimleri gerçekleştirilmektedir.

“

TİGEM, ülkemiz sertifikalı tohum pazarında; hububatta %25 ve yem bitkilerinde %70 paya sahiptir.

”

Son yıllarda ülke hayvancılığındaki ilerlemelere paralel olarak, yem bitkileri üretiminde de gerek tohum, gerekse ot üretimi bakımından kaliteli ve verimli çeşitler üretim desenine dahil edilmiştir. TİGEM' de sulu tarım alanlarının önemli bir kısmı yem bitkileri üretimlerine ayrılmıştır.

Bahçe Bitkileri Üretimleri

Bitki üretim faaliyetleri içerisinde bahçe bitkileri ortalama 130 bin dekarla önemli bir paya sahiptir.

Ceylanpınar İşletmesinde antepfıstığı ve badem, Dalaman ve Boztepe İşletmelerinde narenciye, Sultansuyu İşletmesinde kayısı üretimi yapılmaktadır. Bunların yanında, Gökhöyük ve Karacabey İşletmelerinde ise ceviz, badem, elma, armut, şeftali, vişne, kiraz, nar ve zeytin gibi meyvelerin küçük ölçekte üretimleri yapılmaktadır.

Ceylanpınar İşletmesinde aşılı-tüplü antepfıstığı ve badem fidanı ve çöğürü, Karacabey İşletmesinde aşılı-tüplü badem fidanı ve çöğürü, Boztepe İşletmesinde virüsten ari narenciye fidanı ve avakado fidanı üretimi yapılmaktadır.

Tohum Hazırlama ve Sertifikasyon Laboratuvarı Faaliyetleri

TİGEM İşletmelerindeki en son teknolojiyle donatılmış tohum hazırlama tesislerinde uluslararası standartlarda hazırlanan ve sertifikalandırılan tohumların çiftçilere satışı yapılmaktadır.

Üreticilerin tohum taleplerinin zamanında karşılanması, kapasitenin artırılması ve uluslararası standartlarda tohum tedarik etmelerinin sağlanması amacıyla özellikle son yıllarda tohum hazırlama tesislerine önemli yatırımlar yapılarak, teknolojileri yenilenmiştir.

“

TİGEM'in uluslararası standartlardaki sertifikalı tohum üretim kapasitesi 370 ton/saate çıkarılmıştır.

”

Çiftçilere dağıtılacak sertifikalı tohumların kısa sürede hazırlanması, tohumluğun sevkiyatında zaman kaybının önlenmesi, tohumda kalite ve kapasite artırımı kapsamında son yıllarda 8 işletmeye kurulan 10 adet otomatik numune alma, paketleme ve paletleme ünitesi ile tohum hazırlama tesis kapasitesi 340 ton/saate ulaşmıştır. Tohum hazırlama tesislerine 25 adet lazer teknolojisi ile çalışan Renk Ayırıcı Makine monte edilerek, çeşit safiyeti ve to-

hum kalitesi artırılmıştır. Böylece üretilen tohumların safiyeti %99,8'e kadar çıkarılmıştır.

Diğer yandan, Bakanlığımızdan alınan yetki devri çerçevesinde Sertifikasyon Laboratuvarı kurularak, 2016 yılından itibaren faaliyete geçirilmiştir. Sertifikasyon laboratuvarında yılda ortalama 4.000 adet numune analiz edilerek, 120 bin ton tohumluğa sertifika raporu verilmektedir.

AR-GE Faaliyetleri

AR-GE birimi tarafından ağırlıklı olarak; çeşit verim ve adaptasyon denemeleri, toprak analizleri-kalite analizleri ve diğer AR-GE faaliyetleri yürütülmektedir.

Son yıllarda AR-GE biriminin faaliyetleri sonucunda TİGEM adına fiğ, yonca, buğday, tritikale, korunga ve mercimek çeşitleri ıslah edilerek, tescil ettirilmiş ve üretim izni alınmıştır.

TİGEM'in misyon ve vizyonu dikkate alınarak, faaliyetlerin daha verimli gerçekleştirilmesi bakımından, 2019 yılının başından itibaren AR-GE birimi yeniden yapılandırılmış, verim ve kaliteyi artıracak çalışmalarla, demonstrasyon çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Bu doğrultuda; 2019 yılında tescil edilen 7 adet buğday çeşidi ile yurt dışından getirilen 2 buğday ve 1 tritikale çeşidinin üretiminin başlatılması, ıslahçı materyali ve elit kademedeki tohum üretimi, daha önce tescil ettirilen yonca, mercimek, korunga ve fiğ çeşitlerinin elit üretimleri, "Golia" buğday, "Refleksiyon" arpa ve "Kartetra" İtalyan çimi çeşitlerinin elit kademe üretimlerinin yapılması ile yurt içi ve yurt dışında belirlenen çeşitlerin verim ve adaptasyon denemelerinin kurulması, zirai mücadele ilacı, kimyevi gübre ve yeni nesil organik ve organomineral gübrelerin vb. denemelerinin yürütülmesi, Kalite ve Toprak Analiz Laboratuvarında toprak, sulama suyu, işletmelerimiz üretimi yem ve malsullerin kalite analizlerinin yapılması faaliyetleri yürütülmekte olan başlıca çalışmalardır.

1.5.6. Hayvancılık İşleri Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'in önemli bir görev alanı da ülkemizin ihtiyaç duyduğu büyük ve küçükbaş damızlıkların ıslahı ve üretimidir. Bu çerçevede mevcut kapasitesi ve önümüzdeki dönem için planlanan hayvancılık yatırımları ile damızlık taleplerinin karşılanması, verim ve kalitesi yüksek materyallerin çiftçilerimizin hizmetine sunulması hedeflenmektedir.

“

Sığırcılık ihtisas alanı olarak belirlenen 14 işletmede, 6 ırkla damızlık sığır yetiştiriciliği ve 10 işletmede, 11 ırkla damızlık koyun yetiştiriciliği yapılmaktadır.

”

Damızlık Sığır Yetiştiriciliği

Sığırcılık ihtisas alanı olarak belirlenen 14 işletmede, 6 ırkla damızlık sığır yetiştiriciliği faaliyetleri sürdürülmektedir. Hayvancılık faaliyetleri yürütülürken hastalıklardan arı işletmeler oluşturmak, işletmeleri uluslararası standartlara uygun hale getirmek, hayvan sağlığı hizmetlerinin yürütülmesinde çağın araçlarını kullanmak ve bu hizmetlerin etkin ve sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla bilgisayar destekli modern hayvancılık tesisleri kurulmuştur.

Damızlık Koyun Yetiştiriciliği

TİGEM hayvancılığının diğer bir kolu olan damızlık koyun yetiştiriciliği 10 işletmede, 11 ırkla sürdürülmektedir. 2009-2021 yılları yatırımları ile tamamlanan 74 bin başlık modern koyunculuk tesisleri ile TİGEM tarihinin en büyük koyunculuk projesi hayata geçirilmiştir.

Halep Keçisi Yetiştiriciliği

Keçi sütü ürünlerine olan talebin artmasıyla birlikte yetiştiricilerden yoğun bir şekilde gelen damızlık keçi taleplerinin karşılanması amacıyla, Ceylanpınar İşletmesinde 2013 yılında yapılan 1.000 ana başlık tesislerde Halep ırkı damızlık keçi yetiştiriciliği başlatılmış, kapasite 2021 yılında 2.100 ana başa çıkarılmıştır.

Arı Yetiştiriciliği

TİGEM'in yem bitkileri ve baklagiller üretiminde verim ve kalitenin artırılmasına yönelik olarak, 2011 yılında arı yetiştiriciliğine başlanılmış olup, halen Dalaman ve Gökhöyük Tarım İşletmelerinde 6.000 kovan varlığı ile arı yetiştiriciliği sürdürülmektedir.

Gen Kaynakları Yetiştiriciliği ve Koruma

Ülkemiz gen kaynaklarının korunması ve gelecek nesillere ulaştırılması amacıyla Ceylanpınar ve Altınova İşletmelerinde Asya Ceylanı, Karacabey ve Ulaş İşletmelerinde Türk çoban köpeği (Kangal ve Akbaş) ve Anadolu İşletmesinde Ankara Tiftik Keçisi yetiştiriciliği yapılmaktadır.

1.5.7. Safkan Arap Atı Yetiştiriciliğine İlişkin Sunulan Hizmetler

Dünyadaki önemli safkan Arap atı yetiştiriciliği ve ıslahı yapılan merkezlerden olan TİGEM'in atıcılık faaliyetleri ile ilgili bakım, besleme ve sağlık konularındaki esasların belirlenmesi, planlamaların yapılması, özel sektöre satılan atların yarış performanslarının takip edilmesi, damızlık üretimi için ihtiyaç duyulan aygır ve kısarak alımlarının planlanması, safkan Arap atının ülkemizde safiyetinin korunması ve genetik iyileştirmesi sağlanmaktadır.

“Safkan Arap atının ülkemizde safiyetinin korunması ve genetik iyileştirmenin sağlanması TİGEM'in en önemli faaliyetlerindendir.”

1.5.8. Tarımsal Yapılar ve Sulama Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'in, toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi ile tarım ve tarıma dayalı sanayi için tohumluk, damızlık ve hammadde üretmeye ve gen kaynaklarını korumaya yönelik olarak ihtiyaç duyduğu tüm yapı ve tesislerin gerektirdiği elektrifikasyon işlerinin projelendirilmesi ve uygulanması, mevcut yapı ve tesislerin işletme, bakım, onarım, tamirat ve tadilat işlerinin gelişen teknolojiye paralel olarak mevzuata uygun şekilde gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır.

1.5.9. Tarımsal Mekanizasyon İle İlgili Sunulan Hizmetler

Yurtiçinde ve yurtdışında gelişen teknolojiyi takip ve tetkik ederek, TİGEM işletmelerinde mekanizasyon ve tarımsal tesis ile ilgili yatırımların projeli yatırım programına alınması, tesis, makine ve ekipmanlarının tarım tekniğine uygun, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılması, TİGEM işletmeleri arasında gerekli makine ve alet tahsislerinin düzenlenmesi, üretim maliyetlerinin azaltılması ve rasyonel çalışması için ihtiyaç duyulan tesis ve makinelerin temin edilmesine yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

1.5.10. Bilgi İşlem İşlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

Kuruluştaki mevcut dijital bilgi ve teknolojik sistemlerin bakımı, tamiri ve ayarlama işlemleri, sistemlerle ilgili yeni ihtiyaç ve projelerin olması durumunda; saha keşfinin yapılması, ürünlerin araştırılması, teknik şartname hazırlanması, yeni projenin mevcut

sistemlere uyumlu hale getirilmesi, yaklaşık maliyet belirlenmesi ve süreçle ilgili uzaktan veya işletmelerde yerinde destek hizmetleri verilmektedir.

Ayrıca, sunucu sistemleri, yardımcı üniteler, bilgisayarlar ve çevre birimleri bakım-onarım işlemleri, yazılım, güvenlik ve araç takip sistemleri,

Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS), kameralı güvenlik sistemi, felaket kurtarma merkezi, video konferans sistemi, E-posta Hizmetleri, aktif dizin yönetim sistemleri, E-Devlet entegrasyonları, loglama sistemi (Kuruluşun internet trafiği kayıt altına alınması), güvenlik duvarı (TİGEM merkez sunucularına dışarıdan gelebilecek siber saldırılar engellenmesi), personelin kullandığı bilgisayarlar için web filtreleme, sosyal medya erişimi, yasaklı site erişiminin engellenmesi, ağ erişim kontrolü ve antivirüs sistemi, yazılım geliştirme, temin etme ve bakım onarım hizmeti, bilgi güvenliği hizmeti gibi hizmetlerin merkez ve işletmelerde kontrol, bakım, onarım ve işletilmesi hizmetleri de verilmektedir.

1.5.11. Mali İşlere İlişkin Sunulan Hizmetler

Kanun, kararname, tüzük ve yönetmelikler doğrultusunda gerekli muhasebe sistem ve politikalarının tespit edilmesi ve uygulanması, faaliyetlerin parasal ifadelerini kabul edilmiş standartlarla karşılaştırılarak, sonuçlarının rapor halinde düzenlenmesi, Kuruluşun sermaye ihtiyacının tespit edilmesi ve karşılanması ile ilgili programların hazırlanması ve uygulanması, Teşekkülün uzun, orta ve kısa vadeli hedeflerini tespit ederek Teşekkül kâr ve gelişmesi üzerine etkilerinin gösterilmesi, nakit akış programlarının hazırlanması, mali yatırımlarla ilgili politikaların koordine ve idare edilmesi, bankalar ve diğer kredi kuruluşlarından kredi sağlanması ve geri ödenmesine yönelik tüm işlemlerin yürütülmesi, vergi ile ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesi, Teşekkülün bilanço, gelir tablosu, yıllık faaliyet raporu ve diğer mali raporlarının hazırlanması, maliyet analizlerinin yapılması ile ilgili iş ve işlemler yürütülmektedir.

1.5.12. Ticari Faaliyetlere İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM üretimi her türlü damızlık, tohum, fide ve fidanın fiyatının tespit edilmesi, dağıtıcı kuruluşlar ile damızlık, tohum, fide ve fidan satışı konusunda düzenlenecek protokollerin imzalanması ve takibinin yapılması, stok planlamalarının yapılması, yurtiçi ve yurtdışı piyasa fiyatlarının ve miktar hareketlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi, mamul ve mahsullerin pazarlama ve satış işlemlerinin yürütülmesi, Kuruluşun üretim faaliyeti ve yatırımları için ihtiyaç

duyulan her türlü mal ve hizmetlerin, yurtiçi ve yurtdışından plan ve programa göre satın alınmasının yapılması ile ilgili iş ve işlemler yürütülmektedir.

1.5.13. Destek Hizmetleri İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'in sosyal hizmetler, yayın, tanıtım, koruma güvenlik, tedarik, satış, ambarlama ve sivil savunma faaliyetlerinin yürütülmesi, protokol hizmetlerinin tertip, tanzim ve takip edilmesi, basımı yapılacak ve satın alınacak kitap, dergi, broşür, afiş vb. basılı yayınlarla film ve sinevizyon gibi görsel materyallerin basımı, hazırlanması veya satın alınması, sosyal tesislerin işletilmesi, konutların mevzuat ve yönerge esaslarına göre tahsis işlemlerinin yapılması, araçların sevk ve idaresi faaliyetleri ile ilgili iş ve işlemler yürütülmektedir.

1.5.14. Emlak ve İştirakler İşlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'in emlak, iştirakler ve kiralama ile ilgili faaliyetlerin mevzuata ve teşekkül amaçlarına uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yürütülmesi, kiraya verilen işletmeler için; taahhüt edilen yatırımların yapıp yapılmadığının kontrol edilmesi, tarımsal amaç ve faaliyetler dışında bir üretim yapıp yapılmadığı yapılan yatırımların niteliği, arazinin belirtilen amaç doğrultusunda kullanımı ve işletme bütünlüğünün korunması gibi temel faktörlerin kontrol edilmesi ile ilgili iş ve işlemler yürütülmektedir.

**TARIM İŞLETMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

TİGEM'İN AMAÇ ve FAALİYETLERİ

2. TİGEM'İN AMAÇ ve FAALİYETLERİ

TİGEM, tarım ve tarıma dayalı sanayinin ihtiyacı olan her türlü mal ve hizmetleri üretmek amacı ile kurulmuştur.

Tablo 28. TİGEM 2019-2023 Stratejik Planında Yer Alan Amaç ve Hedefleri

AMAÇ- HEDEF NO	AMAÇLAR- HEDEFLER
Amaç 1	Tarımsal üretimde verim ve kalite yükseltilerek üretim artırılabacaktır.
Hedef 1.1	Bitkisel üretimde; sertifikalı tohum ve mahsul üretimleri kademeli olarak artırılabacaktır.
Hedef 1.2	Özel sektör firmalarıyla işbirliği içerisinde tohum üretim alanları 150.000 dekar çıkarılacaktır.
Hedef 1.3	7.979 dekar olan bahçe bitkileri üretimlerinde GLOBALGAP 45.000 dekar çıkarılacak, tarla bitkileri üretiminde 100.000 dekar İyi Tarım uygulamasına geçilecektir.
Hedef 1.4	2019 yılından itibaren lifli bitkiler tohumu üretimi başlatılacaktır.
Hedef 1.5	Ülkemiz gen kaynaklarının korunması adına 1027 çeşitte Ata tohumlarının çoğaltılması ve tanımlanması konusunda çalışmalar yapılacaktır.
Amaç 2	Tarımsal üretim sahalarının tarımsal, fiziki altyapısı iyileştirilecektir.
Hedef 2.1	Bitkisel üretimde verim ve kalitenin artırılması için 942.500 dekar olan sulu tarım arazi varlığı 1.090.500 dekar çıkarılacaktır.
Hedef 2.2	2023 yılına kadar bitkisel üretimde çevreye duyarlı uygulamalar geliştirilecektir.
Amaç 3	AR-GE faaliyetlerinde etkinlik artırılabacaktır.
Hedef 3.1	Bitkisel üretimde TİGEM tescilli çeşit sayısı 7'den 12'ye çıkarılacaktır.
Hedef 3.2	Koyunculuk alanında ıslah çalışmaları devam ettirilecektir.
Hedef 3.3	Kuraklığa toleranslı hububat çeşit sayısı artırılabacaktır.
Hedef 3.4	2023 yılına kadar yerli sebze tohumculuğunun geliştirilmesi projesi kapsamında sebze sektörünün tohum talepleri yurtiçi üretimlerinden karşılanmasına katkı sağlanacaktır.
Amaç 4	Kurumsal kapasite geliştirilecektir.
Hedef 4.1	Kuruluş bünyesindeki birimlerin bilişim altyapısı geliştirilecektir.
Hedef 4.2	İnsan kaynaklarında norm ve performans sistemi etkin olarak uygulanacaktır.
Hedef 4.3	2020 yılına kadar mal ve hizmet alımlarında kurumsallaşma çalışmaları tamamlanacaktır.
Hedef 4.4	Stratejik yönetimin etkinliğinin artırılması için iç kontrol sisteminin oluşturulması tamamlanacaktır.
Amaç 5	Hayvansal üretimde verimlilik artırılabacaktır.
Hedef 5.1	2023 yılına kadar damızlık kapasitesi; sığır yetiştiriciliğinde 16.000 ana başa, koyun yetiştiriciliğinde 120.000 ana başa çıkarılacaktır.
Hedef 5.2	2020 yılı sonuna kadar pilot bir işletmede özel sektör firmaları işbirliğinde damızlık hayvan yetiştiriciliğine başlanacaktır.
Hedef 5.3	2023 yılına kadar hayvan hastalıkları ile ilgili mücadele hizmetleri geliştirilerek verim ve kalite artırılabacaktır.
Hedef 5.4	2023 yılına kadar hayvansal üretimde İyi Tarım Uygulamasına geçilecektir.
Hedef 5.5	Safkan Arap atı yetiştiriciliğinde 393 ana kadro sayısı 480'e çıkarılacaktır.
Amaç 6	Tarımsal ürün arzında pazar payı artırılabacaktır.
Hedef 6.1	2023 yılına kadar sertifikalı tohum ve damızlık satışları kademeli olarak artırılabacaktır.
Hedef 6.2	Kuruluşumuzca düzenlenen bilgilendirme toplantısı sayısı ile katılım sağlanan organizasyonların sayısı artırılabacaktır.

2.1. Yatırımlar

2021 Yılı Projeli Yatırımlar

Tarım sektörünün temel girdilerinden olan sertifikalı tohum ve üstün vasıflı damızlık üretimi ve ülkemiz çiftçilerine pazarlanması ana ekseninde

faaliyet gösteren TİGEM'in söz konusu faaliyetlerinde etkinliğin artırılarak sürdürülmesi amacıyla, 2020-2021 yıllarında uygulamaya koyduğu projelere ilişkin yatırım programı kapsamında cari dönem fiyatları ile ödenek ve harcama durumları aşağıdaki cetvelde sunulmuştur.

Tablo 29. TİGEM'in 2020-2021 Yılları Projeli Yatırım Programı Ödenek ve Harcama Durumu (Bin TL)

Proje Adı	2020		2021	
	Ödenek	Harcama	Ödenek	Harcama
Hayvansal Üretimi Geliştirme	69.840	34.348	48.239	48.226
Tarımsal Yapılar ve Tesisler	18.481	10.119	31.810	31.726
Tarımsal Sulama	13.000	8.615	20.600	20.470
Muhtelif İşler	48.799	46.535	64.640	64.387
Sultansuyu İdare Hizmet Binası ve Hizmet Konutu Projesi	-	-	10.000	10.000
Elektrikli Traktöre Dönüşüm	7.880	-	8.000	-
Doğa Çiftliklerinin Geliştirilmesi Projesi	2.000	-	-	-
Toplam	160.000	99.617	183.289	174.809

a) Hayvansal Üretimi Geliştirme Projesi

2021 yılında 48.239.000 TL ödenekten toplam 48.225.827 TL harcama yapılarak;

- Damızlık sığır tesisi yapımı ve ünite tamamlama yatırımları (Altınova, Anadolu, Gökhöyük ve Koçaş İşletmeleri)
- Damızlık tesisi yapımı ve ünite tamamlama yatırımları;
 - 2020 yılından devam eden Altınova İşletmesinde 2 adet, Anadolu İşletmesinde 2 Adet, Ceylanpınar İşletmesinde 10 Adet, Gözlü İşletmesinde 3 Adet 1000 Başlık Koyun ağılı tamamlanmıştır.
 - 2021 yılında Ceylanpınar İşletmesinde 4 Adet 1000 Başlık koyun ağılı tamamlanmıştır.
 - Damızlık koyun tesisi ünite yatırımları (Malya ve Ulaş İşletmeleri)
- Pansiyoner localı at tavalası yapımı ve ünite tamamlama yatırımları (100 Başlık-Malatya/Sultansuyu İşletmesi), ünite tamamlaması (120 Başlık-Eskişehir/Anadolu İşletmesi) (2022 yılı içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.)

b) Tarımsal Yapılar ve Tesisler Projesi

2021 yılında 31.810.000 TL ödenekten toplam 31.725.468 TL harcama yapılarak;

- Atölye ve araç sundurmaları yapımı ile ambarların bakım ve onarımı, (Konya/Altınova İşletmesi)

- Atölye yapımı (Eskişehir/Anadolu İşletmesi)
 - Atölye ve araç sundurmaları yapımı (Şanlıurfa/Ceylanpınar İşletmesi) (2022 yılında tamamlanacak),
 - Köprü ve menfez yapımı, (Şanlıurfa/Ceylanpınar İşletmesi)
 - Bina bakım ve onarım inşaatları, (Muhtelif İşletmeler)
 - İhata Duvarı Yapımı (Antalya/Boztepe 2.300 m, Konya/Altınova 1.000 m, Şanlıurfa/Ceylanpınar 13.000 m)
 - Tohum hazırlama tesisi ve binası (30 Ton/Saat kapasiteli- Şanlıurfa/Ceylanpınar İşletmesi),
 - Renk ayırıcı alımı (Ceylanpınar İşletmesine minimum 16 t/h kapasiteli 1 adet).
- yatırımları gerçekleştirilmiştir.

c) Tarımsal Sulama Projesi

2021 yılında 20.600.000 TL ödenekten toplam 20.470.216 TL harcama yapılarak;

- Arazinin sulamaya açılması mevcut sistemlerin bağlantılarının tesis edilmesi; 53 Adet (15.741 da) center pivot ve 13 adet (3.629 da) yarı sabit yağmurlama sistemi yapımı ve mevcut 17 adet center pivot ve 5 adet yarı sabit yağmurlama sulama sisteminin bağlantılarının tesis edilmesi (19.370 da) (Urfa/Ceylanpınar İşletmesi)

- Fıstıklık tesisine damla sulama sistemin kurulması (1.148 da) + Enerji Nakil Hattı (ENH) tesisinin kurulması, (2020-2021-Urfa/Ceylanpınar İşletmesi)
 - Derin kuyu açılması (3 adet- Bursa/Karacabey, 2 adet Ankara/Polatlı ve 6 adet Amasya/Gökhöyük işletmeleri),
 - Enerji Nakil Hattı (ENH) tesisinin kurulması (Ankara/Polatlı İşletmesi),
 - Toprak altı sulama sistemi kurulması (50 da-Muğla/Dalaman İşletmesi),
 - Damla sulama tesis edilmesi ve ENH tadilatı (5.000 da-Bursa/Karacabey İşletmesi),
 - Kompanzasyon tesis yapımı (Eskişehir/Anadolu İşletmesi),
 - Dalgıç elektromotopomp ve kolon borusu alımı (Bursa/Karacabey İşletmesi),
 - Sulama sistemi bağlantı parçaları alınması (Amasya/ Gökhöyük İşletmesi),
- yatırımları gerçekleştirilmiştir.

d) Muhtelif İşler Projesi

2021 yılında 64.640.000 TL ödenekten toplam 64.387.479 TL harcama yapılarak;

- Büyük güçlü (200 BG) traktör alımı (Anadolu İşletmesine 1 adet, Altınova İşletmesine 2 adet, Ceylanpınar İşletmesine 9 adet, Koçaş İşletmesine 1 adet, Sultansuyu İşletmesine 1 adet, Türkgeldi İşletmesine 1 adet toplam 16 adet),
- Römork (6 tonluk) alımı (Altınova, Gözlü, Koçaş, Sultansuyu İşletmelerine toplam 8 adet),
- Kendi yürür ilaçlama makinesi alımı (Ceylanpınar İşletmesine 32 metrelik 4 adet),
- Yem bitkileri ve hayvancılık ekipmanları alımı (muhtelif işletmelere 14 adet),
- Muhtelif alet ve ekipman alımı (muhtelif işletmelere 97 adet),
- Toprak işleme aletleri alımı (Altınova, Boztepe, Ceylanpınar, Koçaş, Karacabey İşletmelerine 22 adet),
- Ekim-bakım makinaları alımı (Ceylanpınar, Karacabey, Polatlı, Türkgeldi İşletmelerine 59 adet),
- İş makinesi alımı (Ceylanpınar, Gözlü İşletmelerine 6 adet),
- Etüd Proje Fizibilite,
- Akaryakıt tanker (8.500 litrelik) alımı (Altınova, Anadolu, Çukurova, Dalaman, Gökhöyük, Gözlü, Karacabey, Konuklar, Malya, Polatlı, Sultansuyu, Türkgeldi, Ulaş İşletmelerine, 13 adet),

- Sepetli vinç alımı (Ceylanpınar İşletmesine 25 metrelik 1 adet),
- yatırımları gerçekleştirilmiştir.

e) Sultansuyu İdare Hizmet Binası ve Hizmet Konutu Projesi

2021 yılında 10.000.000 TL ödenekten toplam 10.000.000 TL harcama yapılarak Sultansuyu/Malatya İşletmesine 1 adet idare binası ve hizmet konutu yapımı yatırımları devam etmektedir.

2021 Yılı Projesiz Yatırım Programı Uygulamaları

a) Bitkisel Tesis Yatırımları

Projesiz yatırımlar kapsamında 2021 yılında bahçe tesislerinin üretime geçinceye kadar bakım giderleri için toplam 19.516.307 TL harcama gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda;

- 9.080 dekar Antep fıstığı,
- 660 dekar badem,
- 27 dekar zeytin,
- 1.955 dekar ceviz,
- 1.680 dekar narenciye,
- 3.414 dekar park-ağaç,
- 690 dekar koruyucu orman şeridi,

ilk defa yapılacak ve bakımda olan tesisler için ödenekleri çerçevesinde harcamaları yapılmıştır.

Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar kapsamında 2021 yılında yeni yapılan yonca, korunga ve mera tesisleri ile bakımdaki tesisler için 18.043.508 TL harcama gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda;

- 14.315 dekar yonca,
- 10.121 dekar korunga,
- 756 dekar suni çayır-mera

yeni tesisleri kurulmuş,

- 4.067 dekar çayır mera,

bakımdaki tesis için ödenekleri çerçevesinde harcamaları yapılmıştır.

b) Demirbaş-Mefruşat

Genel Müdürlük merkez ve işletmelerinde ihtiyaç duyulan demirbaş ve mefruşat alımları için 2021 yılında toplam 6.168.992 TL harcama gerçekleştirilmiştir.

c) İrat Hayvanları

Hayvancılık faaliyetlerinin sürdürüldüğü işletmelerde sığır, aygır ve köpek gibi irat hayvanları alımları için 2021 yılında toplam 20.850.774 TL harcama gerçekleştirilmiştir.

Tablo 30. 2021 Yılı Yatırım Programında Yer Alan Projeleri

Projeler	Projenin		Başlangıçtan 2021 yılı sonuna kadar		2021 yılı ödeneginin son tutarı Bin TL	2021 yılında		Gerçekleşme (%)		Gerçekleşme (%)	
	Yıllar itibarıyla süresi	Son tutarı Bin TL	Nakdi ödeme Bin TL	Fiziki yatırım Bin TL		Nakdi ödeme Bin TL	Fiziki yatırım Bin TL	Tümünde	2021	Tümünde	2021
A- Etüd-Proje İşleri		-	-	-	-	-	-	0,0	-	0,0	-
Toplam (A)		-	-	-	-	-	-	0,0	-	0,0	-
B- Devam Eden Projeler											
2019 A03-142113 Hayvansal Üretimi Geliştirme Projesi	2019-2024	366.226	106.585	106.585	48.239	48.226	48.226	29,1	100,0	29,1	100,0
2019 A02-142168 Tarımsal Yapılar ve Tesisler Projesi	2019-2024	195.946	62.139	62.139	31.810	31.725	31.725	31,7	99,7	31,7	99,7
2020A02-150720 Tarımsal Sulama Projesi	2019-2024	128.295	32.246	32.246	20.600	20.470	20.470	25,1	99,4	25,1	99,4
2020A02-152990 Elektrikli Traktöre Dönüşüm Projesi	2020-2022	17.380	0,0	0,0	8.000	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toplam (B)		707.847	200.970	200.970	108.649	100.422	100.422	28,4	92,4	28,4	92,4
C- Yeni Projeler											
2021A02-165053 Muhtelif İşler Projesi	2021-2021	64.640	64.387	64.387	64.640	64.387	64.387	99,6	99,6	99,6	99,6
2021A02-167805 Sultansuyu Tar.İşl.İdare Bin. ve Hizmet Konutu Yap. Projesi	2021-2022	20.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	50,0	100,0	50,0	100,0
Toplam (C)		84.640	74.387	74.387	74.640	74.387	74.387	87,9	99,7	87,9	99,7
Toplam (A+B+C)		792.487	275.358	275.358	183.289	174.809	174.809	34,7	95,4	34,7	95,4
D- Yatırım programında yer almayan harcamalar:	D-D										
-Bitkisel Tesis Yatırımları	2021-2021	19.661	19.516	19.516	19.661	19.516	19.516	99,3	99,3	99,3	99,3
-Demirbaş mefruşat	2021-2021	17.600	6.169	6.169	17.600	6.169	6.169	35,1	35,1	35,1	35,1
-İrad hayvanları-Sperma	2021-2021	38.000	20.851	20.851	38.000	20.851	20.851	54,9	54,9	54,9	54,9
Toplam Projeksiz Yatırımlar (D)		75.261	46.536	46.536	75.261	46.536	46.536	61,8	61,8	61,8	61,8
E-Özel tükenmeye tabi varlık Yatırımları											
2021-2021	2021-2021	18.200	18.044	18.044	18.200	18.044	18.044	99,1	99,1	99,1	99,1
Toplamı (E)		18.200	18.044	18.044	18.200	18.044	18.044	99,1	99,1	99,1	99,1
Genel Toplam (A+B+C+D+E)		885.948	339.937	339.937	276.750	239.389	239.389	38,4	86,5	38,4	86,5

2.2. İdari Birimlerin 2021 Yılında Gerçekleştirdiği Faaliyetler

2.2.1. Teftiş Kurulu Başkanlığı

1 Teftiş Kurulu Başkanı, 3 başmüfettiş, 4 müfettiş, 4 müfettiş yardımcısı, 1 şef ve 1 memur olmak üzere toplam 14 personel görev yaparak teftiş ve incelemelerde bulunmuştur.

2.2.2. Hukuk Müşavirliği

Kuruluşun merkez teşkilatında Hukuk Müşavirliği, 2021 yılında 1 adet 1.hukuk müşaviri vekili, 5 adet avukat ve 5 adet büro personeli ile müşavirlik hizmetlerini yürütmüştür. İşletmelerde ise 2021 yılındaki dava ve icra takipleri vekâlet sözleşmeli 11 avukat tarafından yürütülmüştür.

2.2.3. İç Denetim Birimi

Danışmanlık faaliyeti kapsamında, 2020 yılı faaliyetleri zararlar ve karla sonuçlanan işletme müdürlüklerinin karşılaştırmalı mali analiz çalışmasını yapmıştır.

Yine danışmanlık faaliyeti kapsamında, Kamu İç Kontrol Sistemi Yazılımı (KIOS) Mali İşler Daire Başkanlığı faaliyetleri özelinde incelenerek; iş süreçleri kontrol ve risklerin tasarımı ile ilgili eksikliklerin tespitine ilişkin çalışmalar tamamlanmıştır.

Kuruluş birimlerinin çalışmalarına esas teşkil eden mevzuatların ayrıntılı olarak incelemeleri yapılarak TİGEM Denetim Evreni çalışmaları tamamlanmıştır.

Denetimlerde ölçümler sonucu ortaya çıkan en riskli alanlara öncelik verilmek sureti ile gerçekleştirilmesini ve iç denetim plan ve programının risk esaslı olarak hazırlanmasını sağlamak amacıyla makro risk analizi çalışmaları başlatılarak tamamlanmıştır.

Makro risk analizi çalışmalarına müteakip 2022-2024 yıllarına ait Denetim Planı ve 2022 yılı Denetim programı onaylanarak yürürlüğe girmiş olup 2022 yılı denetimlerine başlanacaktır.

2.2.4. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

2020 Yılı Faaliyet Raporu, Tohumculuk ve Hayvancılık Sektör Raporları hazırlanmıştır.

Milletvekilleri tarafından Kuruluşumuza yöneltilen yazılı soru önergeleri cevaplandırılmıştır.

Kuruluşumuzun bütçesine esas 2022 yılı İş Programı ve 2019-2023 yıllarına ait Stratejik Planın İzlenmesi ve Değerlendirilmesi kapsamında 2020 yılı Performans Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Performans Programı Hazırlanmıştır.

Bakanlığımız tarafından takip edilen Anahtar Performans Göstergelerinde yer alan hedeflerimizde Kuruluşumuz %100 oranında başarı sağlamıştır.

Resmi Gazetenin 15 Ocak 2021 tarihli ve 31365 mükerrer sayısında yayımlanan 3428 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararında 2021 Yılı Yatırım Programında Kuruluşumuza 6 proje için tahsis edilen 183.289.000 TL ödeneğin alt detayları Yönetim Kurulu Kararı ile belirlenmiştir. Ayrıca, Kuruluşumuzun Yatırım Programı kapsamında gerçekleştirilen yatırım harcamalarının takibi için yazılım geliştirilmiştir.

Kuruluşumuz 2020 faaliyetlerine ilişkin hazırlanan Sayıştay Denetim Raporunda yer alan bulgu ve öneriler cevaplandırılmıştır.

2021 Yılında Kuruluşumuzun Ana Statüsü'nün güncellenmesi ile ilgili Kurum ve Kuruluşlar nezdinde çalışmalar başlatılarak, Yönetim Kurulu Kararı alınmış ve 2 Şubat 2022 tarihli ve 31738 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, yürürlüğe girmiştir.

Kuruluşumuzda 2021 yılında TİGEM Yetki Devri Yönergesi, TİGEM Personeli Görev Yetki ve Sorumluluk Yönergesi, TİGEM İç Kontrol Yönergesi, TİGEM Konut Yönergesi, revize edilen ve ilk defa yürürlüğe giren mevzuat çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

İç Kontrol hizmetlerine yönelik olarak;

18 kamu iç kontrol standardı ve bu standartları sağlayan 79 genel şartı içerecek şekilde "İç Kontrol Eylem Planı" ve "Gerçekleşme Raporu" revize edilerek Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilmiş olup Eylem Planı çerçevesinde çalışmalar devam etmektedir.

Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı koordinasyonunda iç kontrol çalışmalarını yürütmek amacıyla ilk olarak 2020 yılında Ana Proje Ekibi (APE) ve Genişletilmiş Proje Ekibi (GPE) olmak üzere Merkez ve taşra teşkilatını kapsayacak şekilde bir iç kontrol Proje Ekibi oluşturulmuştur. Yine aynı yıl, TİGEM'in kurumsal kültürünün iç kontrole yönelik boyutları ile analiz edilmesi, mevcut kültürün olumlu ve olumsuz yönleri ile ortaya koyulması, iç kontrol etkinliğinin sağlanması, iç kontrolün içselleştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunulması amacı ile kurumsal kültür analizi gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmayla, Kuruluşumuzda iç kontrolün en önemli bileşeni olan kontrol ortamının ve kurumsal kültürün genel durumu, çalışanların bakış açısından ve algıları çerçevesinde ortaya konulmuştur.

2021 yılında İç Kontrol Proje Ekibi kendi birimleriyle ilgili iş akış süreçlerini KIOS Yazılım Sistemi üzerinde oluşturmuş, riskleri belirlemiş ve söz konusu riskleri tanımlama ve kaydetme işlemlerini gerçekleştirmiştir. Riskler tespit edildikten sonra, etkisi ve gerçekleşme olasılığı, tespit edilen riskler ile ilgili kontrol faaliyetleri KIOS Yazılım Sistemi üzerinde

sınıflandırılmış, ölçülmüş ve değerlendirilmiştir.

İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu (İKYK) ve Eylem Planı Hazırlama Grubu Nisan 2021'de oluşturulmuş, görev, yetki ve sorumlulukları tanımlanmıştır.

İç Kontrol Sistemine ilişkin uygulama usul ve esaslarını belirlemek amacıyla TİGEM İç kontrol Yönergesi ve İç Kontrol Uygulama Rehberi hazırlanarak Kasım 2021'de uygulamaya konulmuştur.

TİGEM'in stratejik amaç ve hedeflerini gerçekleştirilmesine engel olabilecek, hedefe ulaşma performansını olumsuz etkileyebilecek stratejik seviyedeki riskleri, amaç ve hedeflerden sorumlu birimlerle birlikte TİGEM Stratejik Risk Eylem Planı ve Raporu hazırlanarak, Aralık 2021'de uygulamaya konulmuştur.

İç Kontrol Proje Ekibine Strateji Geliştirme Daire Başkanlığının koordinasyonunda 2022 yılında verilecek olan Kontrol Özdeğerlendirme eğitimlerinin tamamlanmasından sonra; İç Kontrol Sisteminin değerlendirilmesi, raporlanması, üst yöneticinin onayına sunulması işlemleri gerçekleştirilecektir. Ayrıca TİGEM'in bilgi ve iletişim süreçlerinin, iç kontrole yönelik boyutları ile analiz edilmesi, mevcut sistem, süreç ve uygulamaların olumlu ve olumsuz yönleri ile ortaya koyulması, mevcut süreçlerin iç kontrol etkinliğini desteklemesinin sağlanması amacı ile çalışmalar devam etmektedir.

İç Kontrol Sisteminin kurulması konusunda çalışmaların %71'i tamamlanmış olup, Bilgi iletişim ve izleme bileşenleri kapsamında ki çalışmalar devam etmektedir.

Ulusal veri sözlüğü projesi kapsamında yapılan işler;

11. Kalkınma Planı (2019-2023) hedefleri ve Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı talimatları doğrultusunda Ulusal 2019 yılında başlamış olan 3 yıllık ve 3 fazdan oluşan "Ulusal Veri Sözlüğü Hazırlama Projesi" TİGEM ile ilgili kısmı 2021 yılı Aralık ayında tamamlanmıştır:

Söz konusu proje kapsamında;

- Birinci fazda: TİGEM'in e-Devletten sunduğu hizmetlere yönelik verilerin,
- İkinci fazda; TİGEM'in ana faaliyetleri ve esas çalışma alanına giren bilgi sistemlerinin,
- Üçüncü fazda; TİGEM'in çalışma alanına giren tüm verilerin,

ulusal veri sözlüğü yazılım sistemi üzerinde tanımlanması işlemleri gerçekleştirilmiş olup Veri Sözlüğü yeni dönem çalışmaları devam etmektedir.

İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı

Kuruluşumuza (açıktan ya da naklen) 1 memur, 134 sözleşmeli personel, 77 daimi işçi ve 374 geçici/mevsimlik işçi olmak üzere toplam 586 personel alınmıştır.

Emeklilik, istifa, kurum dışı nakil, ölüm ve diğer nedenlerle 7 Memur, 36 Sözleşmeli personel, 89 işçi ve 428 iş akdi askıda olan geçici işçi dahil olmak üzere toplam 560 personel ayrılmıştır.

01.03.2021- 28.02.2023 yürürlük süreli Toplu İş Sözleşmeleri Kurumumuz ve üyesi bulunduğumuz Türk Ağır Sanayi ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası (TÜHİS) ile Öz Orman-İş Sendikası arasında imzalanarak yürürlüğe konulmuştur. Toplu İş Sözleşmesi ile işçilerin ücret ve sosyal haklarında çeşitli iyileştirmeler yapılmıştır.

Kuruluşumuzda iş kazası ve meslek hastalıklarını önlemek için;

- Risk analizleri yapılarak riskler belirlenmiş ve riskleri azaltacak tedbirler alınmıştır.
- Çalışmalarımızın, güvenli çalışma ve yaşama kültürü ve farkındalık oluşturulması için çalışmalar yapılmıştır.
- Covid-19 salgını ile ilgili tüm iş yerlerimizde risk değerlendirmesi ve salgın hastalıklara karşı acil durum planları yapılmış, İSG eğitim planları güncellenmiştir.
- Çalışanların İSG eğitimleri, yıllık periyodik kontroller, ortam ölçümleri ve maruziyet ölçümleri ile genel sağlık muayeneleri yapılmış, iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri iş yeri hekimlerimiz ve iş güvenliği uzmanları tarafından sürdürülmüştür.

Hizmet İçi Eğitim Programı kapsamında 2021 yılı için 60 eğitim planlanmış ancak, Covid-19 salgını nedeniyle plânlanan eğitimlerin 28'i yapılabilmektedir. Bu eğitim programlarına toplam 875 personelimiz katılmıştır.

Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar

Teknik Destek işlemleri kapsamında; merkez ve işletmelerdeki kullanıcılarından gelen 2738 adet talebe teknik destek verilmiştir.

Sunucu Sistemleri, yardımcı Üniteler, Bilgisayarlar ve Çevre Birimleri Bakım-Onarım İşlemleri kapsamında; merkez ve işletmelerde yaklaşık 100 adet sunucu, 1250 adet bilgisayar, 500 adet fotokopi ve yazıcı için bakım, güncelleme ve konfigürasyon işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Kameralı güvenlik hizmetleri kapsamında; 823 adet hareketli ve sabit kameraların çalışır durumda tutulması, bakım, tamir ve konfigürasyon işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Bilgi Güvenliği Hizmeti kapsamında; KVKK uyumluluk süreci tamamlanmış ve ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi sertifikası yenilenmiştir.

Sunucu Sistemleri Yönetimi Kapsamında; Kuruluşun bilişim altyapısının kullanılabilmesi için 100 adet sunucu ve 10 adet depolama ünitesinin bakım, güncelleme ve konfigürasyon işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Yazılım geliştirme hizmeti kapsamında; 7 adet kurumsal yazılım geliştirilmiş olup hizmete sunulmuştur.

Tablo 31. Bilgi İşleme İlişkin Geliştirilen Kurumsal Yazılımlar

TİGEM Atıcılık Bilgi Sistemi
TİGEM Parametrik Hedef Bilgi Sistemi
TİGEM Ödenek Takip Sistemi
TİGEM Hayvancılık Bilgi Sistemi
TİGEM Yatırım Bilgi Sistemi
TİGEM Teknik Destek Talep Uygulaması
TİGEM Genetik Web sayfası

2.2.5. Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı,

Kuruluşun faaliyetlerini ve özellikle sertifikalı tohumların tanıtımı amacıyla yurt içinde 2 adet tarım fuarına iştirak edilmiştir.

TİGEM tarafından üretilen/yetiştirilen sertifikalı tohum, damızlık siğir, koyun ve genomik sperma ve safkan Arap atı ile ilgili tanıtım broşürleri bastırılmış ve üreticilerimize/yetiştiricilerimize dağıtımı yapılmıştır. Yayınlarımızı ülkemizin dört bir yanından talep eden üreticilerimize de posta ile gönderimi yapılmıştır.

Üretim Birimlerinin Faaliyetleri

2.2.6. Bitkisel Üretim Faaliyetleri

İklimsel Değerlendirme

Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Bu bölgede yer alan ve TİGEM arazi varlığının %50'sine sahip olan Ceylanpınar İşletmesinde buğday ekilişine 1 Ekim 2020 tarihinde başlanmıştır. Toplam TİGEM buğday ekilişinin %64'ünün bulunduğu Ceylanpınar İşletmesinde 2020-2021 yetiştirme döneminde son yılların en kurak sezonlarından birisi yaşanmış, 2020 yılı Ekim- 2021 yılı Mayıs ayları arasındaki toplam 243 günün sadece 21 günü yağış alınmış (%9) ve ekiliş üzeri yağış bir önceki sezon 345 mm iken, bu sezon %65 oranında daha az yağışla 120 mm ekiliş üzeri yağış değeri kaydedilmiştir.

“Ceylanpınar Tarım İşletmesi, TİGEM arazi varlığının %50'sine sahiptir.”

İşletmede 2020 yılı Ekim, 2021 yılı Nisan ve Mayıs aylarında hiç yağış alınmamıştır. 2021 yılı Şubat ve Mayıs ayları arasındaki 120 günlük süreçte ise toplam 29 mm ile sadece 8 gün yağış alınmıştır. Son 20 yıllık ekiliş üzerine düşen toplam yağış ortalaması 269 mm iken, 2021 yılında 120 mm olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemdeki son on yıllık ekiliş üzeri toplam yağış ortalaması ise 287 mm iken, 2020-2021 döneminde %58 oranında daha az olmuştur. Yeterli yağış alınamaması kuru alanlardaki ekilişlerde metrekarede istenen çıkış olmamış, bitkiler strese girmiş; bazıları başaklanamamış, bazıları erken başaklanmış, boş başaklar oluşmuş, bitki boyu kısa ve cılız kalmıştır.

Yetiştirme dönemi boyunca 2020 yılı Aralık ayında 6 gün, 2021 yılı Ocak ayında 5 gün ve Şubat ayı içerisinde 4 gün olmak üzere toplam 16 gün sıcaklıklar 0 OC'nin altına düşmüştür. Ocak ayında ise en düşük sıcaklık -3,8 OC olarak gerçekleşmiştir. Bu durum neticesinde buğdayda don zararları yaşanmıştır.

2021 yılı Nisan ve Mayıs aylarında aynı zamanda aşırı sıcak hava durumu hakim olmuş, sıcak rüzgarlar da esmiştir. 21 Mayıs 2021 tarihinde yaklaşık 1 saat süren anormal kum fırtınası yaşanmış, özellikle mercimek ekilişlerinde henüz biçilmemiş olan 24.959 dekar alanda tane kaybına sebep olmuş, verimi düşürmüştür. Mercimek ekilişlerinin bir kısmında abiyotik faktörlerden (sıcaklık, su, ışık, radyasyon, nem, toprak) kaynaklı solgunluk hastalığı görülmüştür.

Olumsuz şartlar kuru şartlarda ekili olan toplam 207.118 dekar buğday alanında etkili olmuş, yaşanan olumsuzluk nedeniyle 51.493 dekarı terkin edilmiş, 155.625 dekar alan ise gelişimi takip edilip, ülke tohum ihtiyacı göz önüne alınarak 56 Kg/da verim ortalaması ile hasat edilmiştir.

Orta Anadolu Bölgesi

Bu bölgede yer alan ve TİGEM arazi varlığının %35'ini oluşturan Altınova, Anadolu, Gökhöyük, Gözlü, Koçaş, Konuklar, Malya ve Polatlı İşletmelerinde son 20 yıllık ekiliş üzerine düşen yağış ortalaması 290 mm iken, yaşanan kuraklık nedeniyle 2020-2021 sezonunda %30 daha az yağış alınmış, ortalama yağış miktarı 203 mm olarak gerçekleşmiştir.

Bölgedeki işletmelerde; toplam 362.121 dekar hububat ekilişi yapılmıştır (50.140 dekar sulu, 311.981

dekar kuru). 2020 yılı Eylül-Aralık döneminde ekim tamamlanmış, zaten çok az olan yağışların büyük kısmı 2020 yılı Aralık, 2021 yılı Ocak ve Mart aylarında ortalama 38 mm ile Haziran aylarında kaydedilmiş, 2021 yılı Şubat ayı ile yağışların son derece önemli olduğu Nisan ve Mayıs aylarında ise yok denecek kadar az yağış alınmıştır. Yağışların az ve etkisiz olmasına bağlı olarak bitki çıkışları istenen miktarda olmamış, kıştan önce bitki çıkışları ortalama %20-40 gerçekleşmiştir. 2021 yılı Aralık ve Ocak aylarında alınan yağışların etkisiyle, kıştan sonraki bitki çıkışları %55-70 ulaşmıştır. Kış sezonu boyunca sıcaklık değerleri de geçen yılların 3-4 °C üzerinde kaydedilmiştir. 2021 yılı Nisan ve Mayıs ayları arasında düşük nem, yüksek sıcaklık dereceleriyle beraber esen samyeli rüzgarları görülmüştür. Ekilişler bu durumdan olumsuz etkilenmiş, bu dönemde havaların da sıcak gitmesi sebebi ile bitkide kuraklık stresi ve kuru alanlarda önemli miktarda verim düşüklükleri yaşanmıştır. Yaşanan kuraklık nedeniyle, bölge genelinde 3.509 dekar buğday ve 847 dekar arpa ekilişi hiç hasat edilemeden terkin edilmiştir.

Bölge genelinde yaşanan kuraklıktan hububat ekilişleri içerisinde daha erkenci olduğu için en çok arpa ekilişleri etkilenmiş, bölgedeki çoğu üretici, erken dönemde arpa ekilişlerini sürerek terkin etmiştir. Bu durum bölge işletmelerindeki arpa ekilişlerini de olumsuz etkilemiş, 2021 yılı hasadı sonucunda kurudaki arpa verimi 80 kg/da olarak gerçekleşmiştir.

Altınova işletmesinde; 10 Mayıs tarihinde hava sıcaklığının 0 °C'ye düşmesi buğday başaklarında kısırlığa neden olmuş ve başakların uç kısımları dane tutmamıştır. 09.06.2021 tarihinde yağın hızlı ve etkili dolu yağışı (arpa parsellerinde) sap, yaprak ve başakta kısmi kırılmalara sebep olmuş ve dane dökümü meydana gelmiştir.

Gözlü işletmesinde; 2020 yılı Ekim ve 2021 yılı Şubat ayı arasındaki yaklaşık 150 günlük süreçte sadece 93,1 mm yağış alınmıştır. Bu dönemlerde yaşanan kuraklık sebebiyle hububat ve yem bitkilerinde yeterli ve zamanında çıkış olmadığı müşahade edilmiştir. 2021 yılı Mart ayında alınan yağışlar ise sekiz farklı günde gerçekleşmiş, yağışlı günlerin arasının uzun olması ve azar azar yağması, etkili bir yağışın gerçekleşmemesi hububatın kardeşlenme dönemini olumsuz etkilemiş, kardeş sayısında azalmaya sebep olmuştur. Bitkilerin diğer gelişim evreleri olan sapa kalkma ve dane dolumu dönemlerinde devam eden kuraklık ise bitki boyunun kısa kalmasına, başakçık ve çiçek sayısının azalmasına, danenin oluşmamasına ve sonuçta verimlerin düşük gerçekleşmesine sebep olmuştur.

Koçaş işletmesinde; 2021 yılı Haziran ayındaki kuvvetli rüzgarla karışık 27,5 mm'lik yağmur, arpa ekilişlerinin kısmi olarak yatmasına, tohumluk fiğ parsellerinde yatmaya sebep olmuş, arpa ve tohumluk fiğ parsellerinde verimi düşürmüştür.

Polatlı işletmesinde; 2021 yılı Nisan ve Mayıs aylarında yağışlar yeterince gerçekleşmediği için ve Mayıs ayından itibaren sıcaklıkların artması ile birlikte ekilişin tamamına yakınında kuraklık stresi yaşanmış, bu da verime olumsuz yansımıştır. Kuru ziraatte ekimi yapılan 7.182 dekar hasıl fiğ, 190 dekar hasıl bezelye, 1.193 dekar buğday ve 1.500 dekar tesis korunga aşırı sıcaklık ve kuraklık sebebi ile terkin edilmiştir.

Malya işletmesinde; yağışların düzensiz olması, bitkinin asıl suya ihtiyaç duyduğu 2021 yılı Nisan ve Mayıs ayları içinde istenilen yağışın alınamaması neticesinde, bitkilerde gelişme ve gübreyi kullanma yeterli derecede olmamış, bu da verimleri olumsuz etkilemiştir.

Gökhöyük işletmesinde; yaşanan kuraklıktan dolayı, 1.139 dekar kuru ziraat alanı terkin edilmiştir.

Sahil Bölgeleri

Bu bölgede yer alan ve TİGEM arazi varlığının %6'sını oluşturan Boztepe, Çukurova, Dalaman, Karacabey ve Türkgeldi işletmelerinde son 20 yıllık ekiliş üzerine düşen yağış ortalaması 618 mm iken, 2021 yılında %11 daha az yağış alınmıştır. Bölgedeki ekiliş üzerine alınan yağış miktarı 550 mm olmuştur. Sahil bölgesi işletmelerinde verimler, beklenen seviyelerde gerçekleşmiştir.

Çukurova işletmesinde; 10 Nisan 2021 tarihine kadar ekiliş üzeri toplamı 385 mm yağış alınmış olup, bu tarihten sonra sadece 6 Mayıs 2021 tarihinde 4 mm yağış alınarak, toplam ekiliş üzeri yağış 389 mm olarak kaydedilmiştir. Buğdayın en çok suya ihtiyaç duyduğu dönemlerden süt olum döneminde yağış alınmaması ve kuraklık sonucu bazı bölgelerde cılız dane oluşumu gerçekleşmiştir.

Karacabey işletmesinde; 2020-2021 yılı ekilişi üzerine 477 mm yağış alınmıştır. Yem bitkileri ve buğday ekilişleri bittikten sonra, 2020 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında alınan yağışlar ve sıcaklığın uygun gitmesiyle, yem bitkisi ve buğdayda çıkışlar beklendiği gibi olduğu gözlemlenmiştir. Bölgede 2021 yılı Ocak ayında sıcaklıkların sıfır derecenin altına düşmesinden dolayı özellikle Kayra buğday çeşidinde soğuk zararı tespit edilmiş, bitkinin kendini toparlaması zaman almış, bu da verimi olumsuz etkilemiştir. 2021 yılı Şubat ve Mart aylarında alınan yağışlar, bu dönemde yapılan üst gübreleme ve ilaçlama faaliyetlerini güçleştirmiştir.

Türkgeldi işletmesinde; yağışların 2020-2021 üretim sezonu boyunca düzenli olduğu görülmüştür. Ekiliş üzerine düşen yağış miktarı 520 mm olmuştur. Ekiliş tamamlandıktan sonra buğday çeşitlerinde çimlenmeler yağışa paralel olarak tamamlanmıştır. 2020 yılına oranla ekiliş üzerine düşen yağış %79 artmış ve bu durum bitki gelişimine, verimlere olumlu yönde etki etmiştir. 2021 yılı Ocak ayında düşen 181 mm yağışla birlikte, taban parsellerde küçük çaplı da olsa su baskınları yaşanmış ve erken önlem alınarak ekilişlerin zarar görmesi önlenmiştir. Ekim sonrası düşük sıcaklıklar ve alınan yağışlarla birlikte bitkiler kışa kuvvetli bir kök sistemiyle girmişlerdir. Şubat ve Mart aylarında sıcaklıkların eksi dereceleri görmesiyle özellikle yazlık karakterli, mutlak kışlık olmayan erkenci buğday çeşidi Kayra, Köprü çeşidine nazaran 0 OC altındaki sıcaklardan daha fazla etkilenmiştir.

Doğu Anadolu Bölgesi

Bu bölgede yer alan ve TİGEM arazi varlığının %9'unu oluşturan Sultansuyu, Kazımkarabekir ve Ulaş işletmelerinde son 20 yıllık ekiliş üzerine düşen yağış ortalaması 275 mm iken, 2021 yılında %15 civarında azalışla 235 mm olarak gerçekleşmiştir.

Sultansuyu işletmesinde; sonbaharda yağış olmaması kuruda arpa ve yulaf ekilişleri için bir dezavantaj oluşturmıştır. 2021 yılı Ocak ayından başlayarak Mayıs ayı boyunca yağış rejimi düzensiz olmuştur. 2020 yılı Ekim ve Kasım ayları boyunca alınan toplam 65 mm yağış ile beraber çimlenme ve çıkışlar başlamış, ancak 2020 yılı Kasım ayının ikinci haftasından itibaren hava ve toprak sıcaklığının düşmesi ile birlikte özellikle yulaf ekilişlerinde kısmi de olsa gelişme ve büyüme hızında gerilemeler başlamıştır. Kış öncesi dönemde (2020 Kasım ve Aralık) toplamda 24 gün boyunca don yaşanmış ve bitki büyümesi durmuştur. 2021 yılı Şubat sonu ve Mart ayı boyunca sapa kalkma evresinde yağışların yetersiz olması bitkilerin (özellikle kuruda) arpa ve yulafta kardeşlenme, süt olum ve dane doldurma dönemlerini olumsuz etkilemiştir.

Ulaş işletmesinde; 20.04.2021 tarihinde yaşanan ve hızı maksimum 87 km/h'e ulaşan şiddetli rüzgardan 10.192 dekarlık ekilişin önemli bir kısmı yatmış ve verim düşüklüğüne neden olmuştur. Ayrıca, işletmede 10.05.2021 ve 11.05.2021 tarihlerinde yaşanan zirai dondan da 919 da yonca, 5.135 da korunga ve 8.564 da tritikale alanı olumsuz etkilenmiştir.

Tablo 32. İşletmeler İtibariyle Ekilişler Üzerine Düşen Yağış Miktarı

İşletme Adı	20 Yıllık Ekiliş Üzerine Düşen Yağış (mm)	2020-2021 Ekiliş Üzerine Düşen Yağış (mm)
Altınova-Konya	293,3	202,0
Anadolu-Eskişehir	286,9	212,5
Boztepe-Antalya	799,1	931,8
Ceylanpınar-Şanlıurfa	268,9	119,5
Çukurova-Adana	612,2	389,0
Dalaman-Muğla	858,5	432,4
Gökhöyük-Amasya	303,3	186,5
Gözlü-Konya	301,6	222,0
Karacabey-Bursa	435,4	477,0
Kazımkarabekir-Iğdır	222,9	159,7
Koçaş-Aksaray	286,7	213,5
Konuklar-Konya	290,9	206,0
Malya-Kırşehir	275,2	175,0
Polatlı-Ankara	283,3	206,0
Sultansuyu-Malatya	279,0	242,0
Türkgeldi-Kırklareli	383,3	520,0
Ulaş-Sivas	323,5	305,7

2.2.6.1. Tarla Bitkileri Üretimleri

TİGEM işletmelerinde 2021 yılında tarla bitkileri grubu içerisinde serin iklim tahılları grubunda buğday, arpa, tritikale ve yulaf, sıcak iklim tahılları grubunda dane mısır, endüstri ve lif bitkileri olarak ayçiçeği, soya ve kenevir, baklagiller grubunda mercimek ve nohut üretimleri yapılmıştır.

Buğday Üretimi

“ 2020-2021 ekilişlerinde; 7'si makarnalık ve 30'u ekmeklik olmak üzere toplam 37 buğday çeşiti yer almıştır. ”

TİGEM'in 16 işletmesinde 2020-2021 sezonu için, 2020 yılı güz döneminde; 429.439 dekarı suluda ve 495.787 dekarı kuruda olmak üzere toplam

925.226 dekar alanda buğday ekimi yapılmıştır. Ekilişlerde; 7'si makarnalık ve 30'u ekmeklik olmak üzere toplam 37 buğday çeşidi yer almıştır. Bu ekilişin; % 64'ünü Ceylanpınar, % 27'sini Altınova, Polatlı, Gözlü ve Malya işletmeleri, %9'unu ise diğer 11 işletmenin ekilişleri oluşturmuştur.

Sonbahar ve ilkbahar dönemindeki kuraklık nedeniyle 2021 yılında Ceylanpınar İşletmesinde 51.493, Gökhöyük İşletmesinde 1.139 Gözlü İşletmesinde 1.177 Polatlı İşletmesinde 1.193 dekar olmak üzere toplamda 55.002 dekar buğday ekili alan terkin edilmiştir.

“ TİGEM'de 2021 yılı güzlük ekim döneminde 845.507 dekar buğday ekimi gerçekleştirilmiş ve 299.838 ton üretim hedeflenmiştir. ”

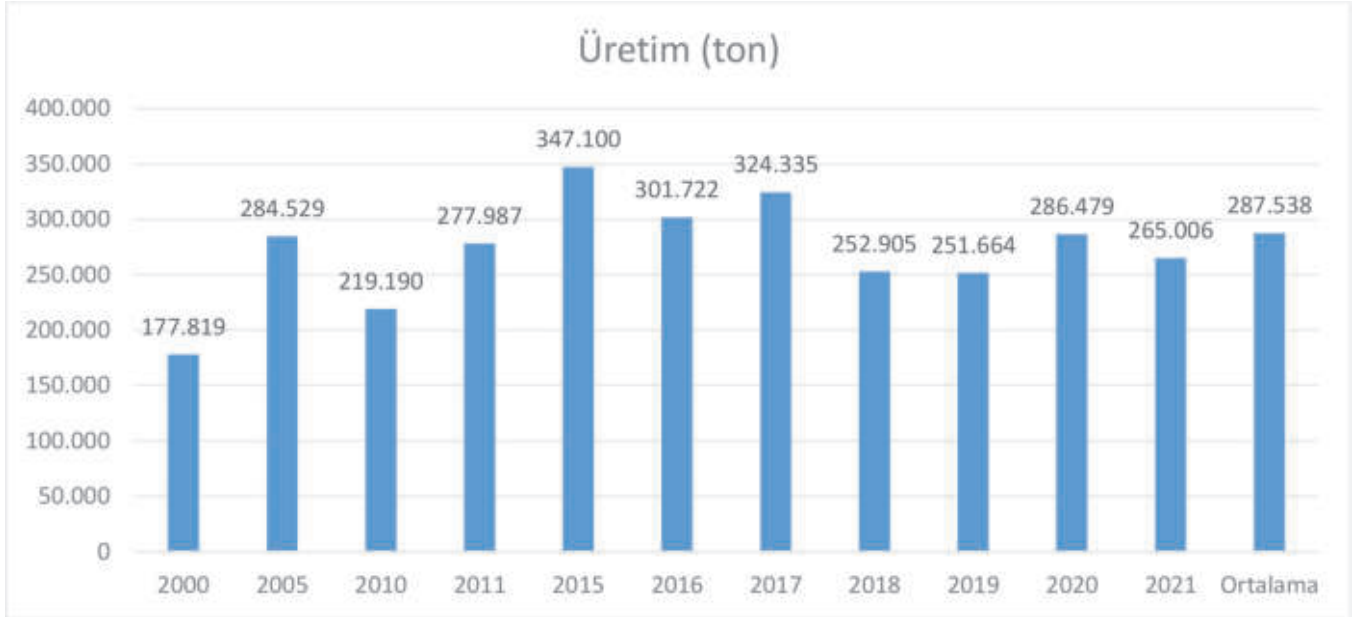

Tablo 33. İşletmelere Göre Buğday Üretim Verileri

İŞLETMELER	Ekilişin Cinsi	2019			2020			2021		
		Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)
Altınova-Konya	Sulu	15.637	5.738	367	15.346	7.310	476	16.886	6.579	390
	Kuru	74.190	11.916	161	76.367	19.836	260	71.905	5.021	70
	Toplam	89.827	17.654	197	91.713	27.146	296	88.791	11.600	131
Anadolu-Eskişehir	Sulu	1.624	630	388	7.542	2.912	386	5.274	1.676	318
	Kuru	8.646	2.300	266	4.960	905	182	8.034	1.232	153
	Toplam	10.270	2.930	285	12.502	3.816	305	13.308	2.908	218
Boztepe-Antalya	Sulu	272	107	393	605	364	602	279	104	371
	Kuru	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	272	107	393	605	364	602	279	104	371
Ceylanpınar-Şanlıurfa	Sulu	319.503	99.814	312	398.377	154.787	389	387.731	189.261	488
	Kuru	206.517	65.822	319	157.267	32.898	209	155.625	8.694	56
	Toplam	526.020	165.636	315	555.644	187.684	338	543.356	197.954	364
Çukurova-Adana	Sulu	6.122	2.186	357	7.833	2.945	376	-	-	-
	Kuru	14.274	4.358	305	14.753	4.963	336	22.131	11.100	502
	Toplam	20.396	6.544	321	22.586	7.907	350	22.131	11.100	502
Dalaman-Muğla	Sulu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kuru	9.950	4.163	418	9.477	4.502	475	9.768	5.237	536
	Toplam	9.950	4.163	418	9.477	4.502	475	9.768	5.237	536
Gökhöyük-Amasya	Sulu	6.593	2.876	436	8.341	3.640	436	6.178	3.422	554
	Kuru	1.240	371	299	-	-	-	111	8	-
	Toplam	7.833	3.246	414	8.341	3.640	436	6.289	3.430	545
Gözlü-Konya	Sulu	11.153	5.069	454	9.251	4.380	473	9.578	3.714	388
	Kuru	26.176	5.449	208	23.071	5.347	232	21.641	1.641	76
	Toplam	37.329	10.518	282	32.322	9.727	301	31.219	5.354	172
Karacabey-Bursa	Sulu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kuru	10.404	3.790	364	11.500	6.153	535	14.820	6.729	454
	Toplam	10.404	3.790	364	11.500	6.153	535	14.820	6.729	454
Konuklar-Konya	Sulu	2.626	1.248	475	2.890	1.276	442	3.059	1.274	416
	Kuru	4.794	1.258	262	2.355	528	224	4.794	507	106
	Toplam	7.420	2.506	338	5.245	1.804	344	7.853	1.781	227
Malya-Kırşehir	Sulu	385	179	465	415	209	504	409	199	485
	Kuru	51.425	10.007	195	50.037	10.171	203	47.262	6.157	130
	Toplam	51.810	10.186	197	50.452	10.380	206	47.671	6.355	133
Polatlı-Ankara	Sulu	439	262	597	-	-	-	-	-	-
	Kuru	80.880	21.448	265	80.488	20.934	260	79.639	9.630	121
	Toplam	81.319	21.710	267	80.488	20.934	260	79.639	9.630	121
Türkgeldi-Kırklareli	Sulu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kuru	4.555	2.673	587	6.120	2.364	386	4.900	2.793	570
	Toplam	4.555	2.673	587	6.120	2.364	386	4.900	2.793	570
Ulaş-Sivas	Sulu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kuru	-	-	-	200	56	280	200	30	150
	Toplam	-	-	-	200	56	280	200	30	150
TOPLAM	Sulu	364.354	118.108	324	450.600	177.823	395	429.394	206.228	480
	Kuru	493.051	133.556	271	436.595	108.657	249	440.830	58.778	133
	Toplam	857.405	251.664	294	887.195	286.479	323	870.224	265.006	305

Tablo 34. Yıllara Göre Buğday Üretim Verileri

Yıllar	Buğday Üretimi								
	Kuruda Üretim			Suluda Üretim			Genel Üretim		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2000	-	-	-	-	-	-	635.185	177.819	280
2005	-	-	-	-	-	-	941.641	284.529	302
2010	773.162	191.128	247	88.483	28.061	317	861.645	219.190	254
2011	791.281	196.148	248	167.952	81.840	487	959.233	277.987	290
2015	580.286	182.165	314	339.848	164.935	485	920.134	347.100	377
2016	430.143	95.061	221	404.858	206.661	511	835.001	301.722	361
2017	542.392	118.211	218	410.823	206.124	502	953.215	324.335	340
2018	416.950	77.206	185	399.156	175.698	440	816.106	252.905	310
2019	493.051	133.556	271	364.354	118.108	324	857.405	251.664	294
2020	436.595	108.6577	249	450.600	177.823	395	887.195	286.479	323
2021	440.830	58.778	133	429.394	206.228	481	870.224	265.006	305
Ortalama	526.510	124.013	236	377.996	163.525	433	904.506	287.538	318

Grafik 10. Yıllara Göre Buğday Üretimi

Arpa Üretimi

Orta Anadolu Bölgesindeki 6 işletme ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki 1 işletmede 2020-2021 sezonu için 2020 yılı güz döneminde 7 çeşitle 16.813 dekarı sulu ve 78.378 dekarı kuru olmak üzere toplam 95.191 dekar alanda sertifikalı tohum üretim amaçlı arpa ekilişi yapılmıştır.

Kuraklık nedeniyle 2021 yılında Gözlü işletmesinde 847 dekar alan terkin edilmiştir. Dolayısıyla,

95.191 dekar olarak ekilen arpa ekilişlerinden 94.344 dekarı hasat edilebilmiş, geçen yıla göre %48 azalışla 14.853 ton arpa üretimi yapılmıştır. Verimler; suluda 483 kg/da, kuruda 87 kg/da ve ortalama 157 kg/da olarak gerçekleşmiştir.

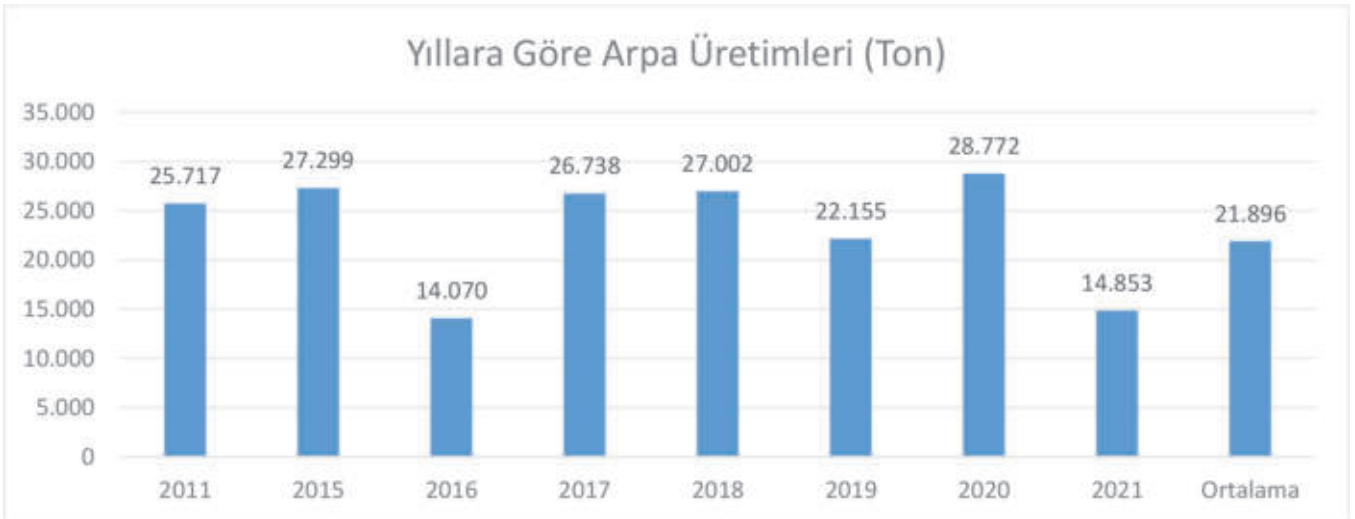
TİGEM'in 7 işletmesinde 2021 yılı güzlük ekim döneminde gerçekleştirilen, suluda 19.983 dekar ve kuruda 84.052 dekar olmak üzere toplam 104.035 dekar arpa ekimi ile 2022 yılı için 27.196 ton mahlul üretimi hedeflenmiştir.

Tablo 35. İşletmelere Göre Arpa Üretim Verileri

İŞLETMELER	Ekilişin Cinsi	2019			2020			2021		
		Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)
Altınova-Konya	Sulu	1.518	610	402	2.292	906	253	1.739	545	313
	Kuru	23.486	4.416	188	28.804	6.962	253	22.501	1.160	52
	Toplam	25.004	5.026	201	31.096	7.868	506	24.240	1.705	70
Ceylanpınar-Şanlıurfa	Sulu	6.383	1.953	306	6.693	3.208	479	6.656	3.537	531
	Kuru	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	6.383	1.953	306	6.693	3.208	479	6.656	3.537	531
Gözlü-Konya	Sulu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kuru	26.722	5.220	195	29.447	6.701	228	26.631	2.345	88
	Toplam	26.722	5.220	195	29.447	6.701	228	26.631	2.345	88
Koçaş-Aksaray	Sulu	5.730	2.761	482	6.460	3.205	496	6.512	3.157	485
	Kuru	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	5.730	2.761	482	6.460	3.205	496	6.512	3.157	485
Konuklar-Konya	Sulu	-	-	-	82	40	491	100	46	460
	Kuru	8.697	1.462	168	10.346	3.091	299	8.697	646	74
	Toplam	8.697	1.462	168	10.428	3.131	300	8.797	692	79
Malya-Kırşehir	Sulu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kuru	16.455	3.632	221	11.202	2.895	258	16.455	1.809	110
	Toplam	16.455	3.632	221	11.202	2.895	258	16.455	1.809	110
Sultansuyu-Malatya	Sulu	3.224	987	306	2.182	1.074	492	1.806	838	464
	Kuru	3.515	1.114	317	2.226	690	310	3.247	770	237
	Toplam	6.739	2.101	312	4.408	1.765	400	5.053	1.608	318
TOPLAM	Sulu	16.855	6.311	374	17.709	8.433	476	16.813	8.123	483
	Kuru	78.875	15.843	201	82.025	20.339	248	77.531	6.730	87
	Toplam	95.730	22.155	231	99.734	28.772	288	94.344	14.853	157

Tablo 36. Yıllara Göre Arpa Üretim Verileri

Yıllar	Arpa Üretimi								
	Kuruda Üretim			Suluda Üretim			Genel Üretim		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2011	71.062	24.797	349	2.071	920	444	73.133	25.717	352
2015	79.132	24.207	306	6.801	3.092	455	85.933	27.299	318
2016	61.075	6.998	115	16.469	7.072	429	77.544	14.070	181
2017	82.530	18.971	230	17.639	7.777	441	100.169	26.738	267
2018	84.369	20.856	247	15.362	6.146	400	99.731	27.002	271
2019	78.875	15.843	201	16.855	6.311	374	95.730	22.155	231
2020	82.025	20.339	248	17.709	8.433	476	99.734	28.772	289
2021	77.531	6.730	87	16.813	8.123	483	94.344	14.853	157
Ortalama	75.656	17.231	228	10.739	4.667	435	86.395	21.896	253

Grafik 11. Yıllara Göre Arpa Üretimi

Tritikale Üretimi

Tritikale üretimi 2021 yılında Ulaş ve Koçaş İşletmelerinde yapılmıştır. 2020-2021 sezonu için 2020 güz döneminde 3 çeşitle 1.739 dekarı sulu ve 10.961 dekarı kuru olmak üzere toplam 12.700 dekar arazide sertifikalı tohum üretim amaçlı tritikale ekilişi yapılmıştır.

Ekilişin bulunduğu Ulaş işletmesinde; ekiliş üzerine 2020-2021 sezonunda 305,7 mm yağış alınmış olup, 20 yıllık yağış ortalamasından (323,5 mm) %5,5 daha azdır. 2020 yılı sonbaharındaki yağış miktarının azlığına rağmen, Ocak/2020 Ocak/2021

ayından itibaren yetiştirme sezonunda nisbeten düzenli olarak alınan yağışlar verim düşüklüğünü önlemiştir.

2021 yılı hasat döneminde toplamda 2.726 ton mahsul elde edilmiştir. Verimler suluda 393 kg/dekar, kuruda 186 kg/dekar ve ortalama 215 kg/dekar olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılı güzlük ekim döneminde gerçekleştirilen, suluda 2.157 dekar ve kuruda 15.934 dekar olmak üzere toplam 18.091 dekar tritikale ekimi ile 2022 yılı için 4.941 ton mahsul üretimi hedeflenmiştir.

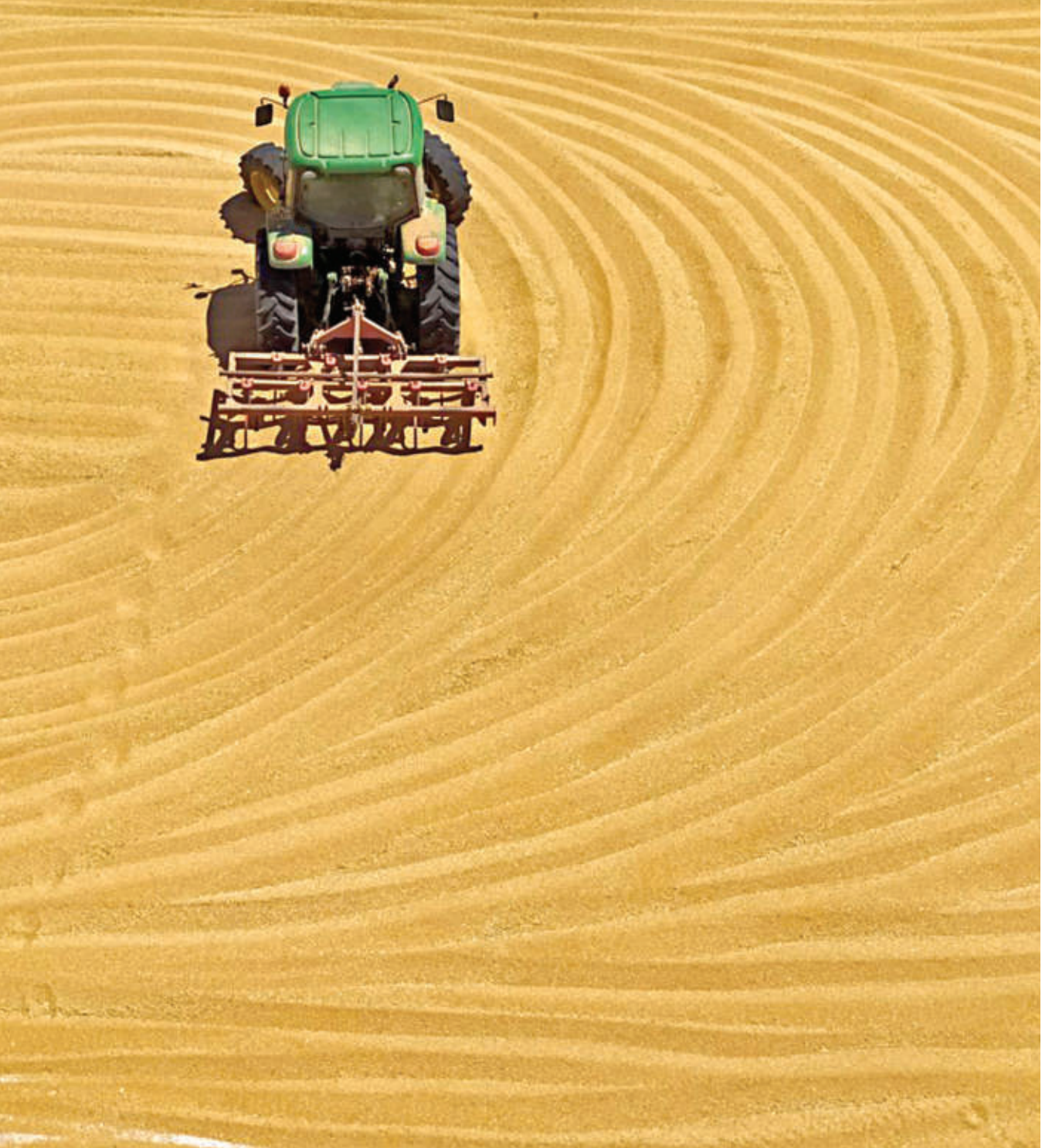
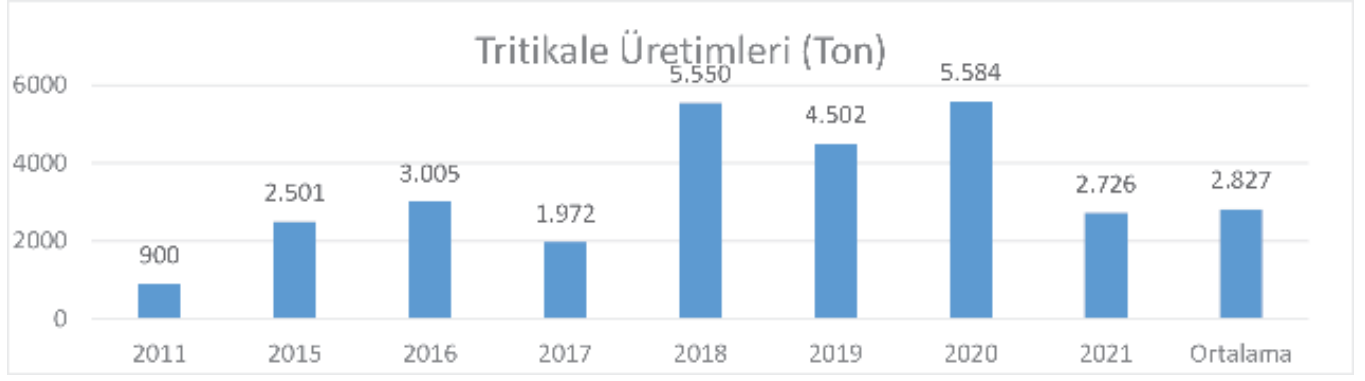
Tablo 37. İşletmelere Göre Tritikale Üretim Verileri

İŞLETMELER	Ekilişin Cinsi	2019			2020			2021		
		Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)
Anadolu-Eskişehir	Sulu	180	66	-	-	-	-	-	-	-
	Kuru	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	180	66	-	-	-	-	-	-	-
Koçaş-Aksaray	Sulu	-	-	-	-	-	-	360	131	364
	Kuru	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	-	-	-	-	-	-	360	131	364
Ulaş-Sivas	Sulu	1.015	414	408	873	399	457	1.379	552	400
	Kuru	12.788	4.022	314	18.210	5.185	285	10.961	2.043	186
	Toplam	13.803	4.436	321	19.083	5.584	293	12.340	2.595	210
TOPLAM	Sulu	1.195	480	402	873	399	457	1.739	683	393
	Kuru	12.788	4.022	314	18.210	5.185	285	10.961	2.043	186
	Toplam	13.983	4.502	322	19.083	5.584	293	12.700	2.726	215

Tablo 38. Yıllara Göre Tritikale Üretim Verileri

Yıllar	Tritikale Üretimi								
	Kuruda Üretim			Suluda Üretim			Genel Üretim		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2011	2.000	666	333	445	235	528	2.445	900	368
2015	5.376	1.846	343	1.301	655	504	6.677	2.501	375
2016	8.391	2.476	295	1.130	529	468	9.521	3.005	316
2017	6.483	1.322	204	1.489	535	360	7.972	1.972	233
2018	16.161	5.233	324	677	317	469	16.838	5.550	330
2019	12.788	4.022	315	1.195	480	402	13.983	4.502	322
2020	18.210	5.185	285	873	399	457	19.083	5.584	293
2021	10.961	2.043	186	1.739	683	393	12.700	2.726	215
Ortalama	8.518	2.377	279	1.011	440	435	9.506	2.827	297

Grafik 12. Yıllara Göre Triticale Üretimi

Yulaf Üretimi

TİGEM’de 2012 yılından itibaren tohum ve mahsul üretim amaçlı üretimine başlanan yulafın, Sultansuyu işletmesinde 2020-2021 sezonu için 2020 güz döneminde bir (1) çeşitle 1.308 dekar sulu ve 1.103 dekar kuru olmak üzere 2.411 dekar alanda mahsul ve sertifikalı tohum üretim amaçlı ekilişi yapılmıştır.

2021 yılı hasadı sonucunda suluda verim 375 kg/da, kuruda verim 131 kg/da ve ortalama verim 264 kg/da olarak gerçekleşmiş, toplam 635 ton mahsul elde edilmiştir.

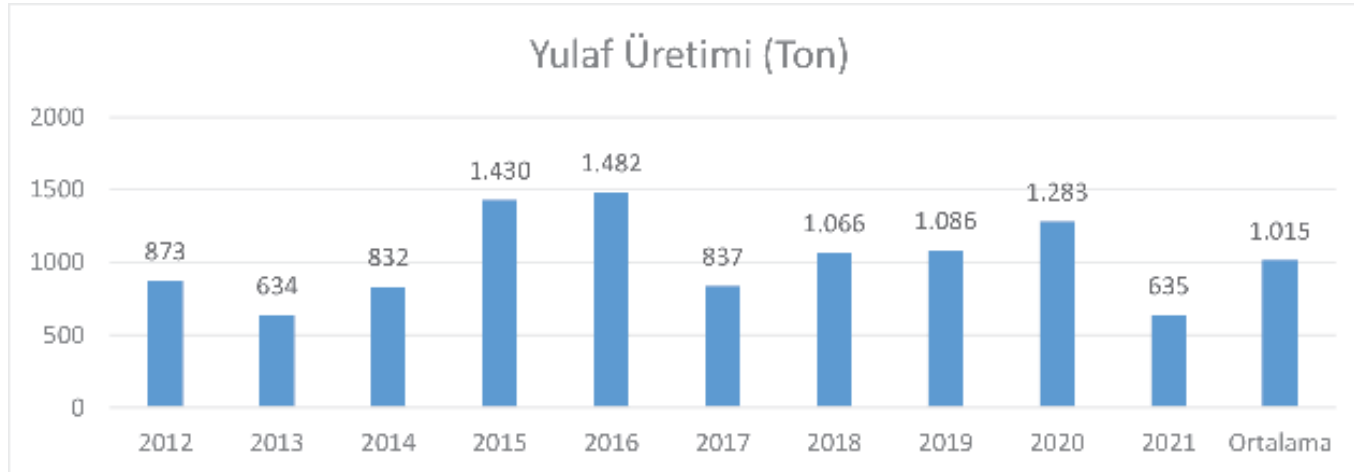
Sultansuyu işletmesinde 2021 yılı güzlük ekim döneminde gerçekleştirilen suluda 1.355 dekar ve kuruda 603 dekar olmak üzere toplam 1.958 dekar yulaf ekimi ile 2022 yılı için 588 ton üretim hedeflenmiştir.

Tablo 39. İşletmelere Göre Yulaf Üretim Verileri

İŞLETMELER	Ekilişin Cinsi	2019			2020			2021		
		Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)
Sultansuyu-Malatya	Sulu	2.223	955	430	2.958	1.042	352	1.308	491	375
	Kuru	450	131	291	980	241	246	1.103	145	131
	Toplam	2.673	1.086	406	3.938	1.283	326	2.411	635	264
TOPLAM	Sulu	2.223	955	430	2.958	1.042	352	1.308	491	375
	Kuru	450	131	291	980	241	246	1.103	145	131
	Toplam	2.673	1.086	406	3.938	1.283	326	2.411	635	264

Tablo 40. Yıllara Göre Yulaf Üretim Verileri

Yıllar	Yulaf Üretimi								
	Kuruda Üretim			Suluda Üretim			Genel Üretim		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2012	-	-	-	4.246	873	206	4.246	873	206
2013	-	-	-	4.609	634	137	4.609	634	137
2014	820	34	41	4.052	798	197	4.872	832	171
2015	472	81	173	3.724	1.349	362	4.196	1.430	341
2016	-	-	-	3.724	1.482	398	3.724	1.482	398
2017	1.198	182	152	1.682	655	389	2.880	837	291
2018	851	101	118	2.718	966	355	3.569	1.066	299
2019	450	131	291	2.223	955	430	2.673	1.086	406
2020	980	241	246	2.958	1.042	352	3.938	1.283	326
2021	1.103	145	131	1.308	491	375	2.411	635	264
Ortalama	839	131	156	3.124	925	296	3.711	1.015	274

Grafik 13. Yıllara Göre Yulaf Üretimi

2.2.6.1.1. Endüstri Bitkileri Üretimi**Dane Mısır Üretimi**

Hububat ekiliş alanlarının münavebeye girmesi amacıyla, 2021 yılında Ceylanpınar, Çukurova, Dalaman ve Karacabey işletmelerinde 117.947 dekar alanda yemlik dane mısır ekilişi yapılmıştır. Cey-

lanpınar işletmesindeki 112.369 da ekilişin tamamı II. üründür. 2021 yılı içerisindeki TİGEM' de hasat edilen toplam dane mısır alanı 117.947 dekar olup, bunun 2.633 dekarı I. ürün, 115.314 dekarı II. üründür. Toplam 117.947 dekar alandan 122.722 ton ürün ve 1.041 kg/dekar ortalama verim alınmıştır.

Tablo 41. I. Ürün Dane Mısır Üretim Verileri

İşletmeler	2019			2020			2021		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Altınova/Konya	1.460	1.683	1.153	2.555	2.349,50	920	-	-	-
Anadolu/Eskişehir	385	228	593	-	-	-	-	-	-
Boztepe/Antalya	432	440	1.020	-	-	-	-	-	-
Ceylanpınar/Ş.Urfa	5.565	3.126	562	-	-	-	-	-	-
Çukurova/Adana	2.054	1.889	920	1.581	1.735	1.097	591	610	1.033
Dalaman/Muğla	700	876	1.251	700	884	1.262	809	1.063	1.314
Karacabey/Bursa	1.134	1.254	1.106	3.097	3.340	1.079	1.233	1.585	1.286
Toplam	11.730	9.496	810	7.933	8.308	1.047	2.633	3.258	1.238

Tablo 42. II. Ürün Dane Mısır Üretim Verileri

İşletmeler	2019			2020			2021		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Ceylanpınar/Ş.Urfa	108.578	92.231	849	126.133	128.616	1.020	112.369	116.442	1.036
Çukurova/Adana	-	-	-	-	-	-	667	534	800
Dalaman/Muğla	2.210	2.221	1.005	1.200	1.291	1.076	1.700	1.896	1.116
Karacabey/Bursa	-	-	-	-	-	-	578	590	1.021
Toplam	110.788	94.452	853	127.333	129.907	1.020	115.314	119.463	1.036

Karacabey işletmesinde 2021 yılında Kamu ve özel sektör tohumculuk firmalarıyla hibrit mısır tohumu üretimi amacıyla 1.829 dekar sulu tarım arazisinde ortak ve çeşit lisans anlaşması çerçevesinde üretim yapılmış, 394 ton ürün elde edilmiş ve verimi 215,2 kg/dekar olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca İş-

letmenin kendisinin yapmış olduğu hibrit tohumluk dane mısır üretiminden ise, 500 dekar alandan 155 ton üretim, 309,8 kg/da verim alınmıştır. Toplamda 2.329 dekar tohumluk mısır ekiminden 549 ton üretim, 236 kg/da verim elde edilmiştir.

Tablo 43. Hibrit Mısır Üretim Verileri

İşletmeler	2019			2020			2021		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Karacabey/Bursa	2.618	993	379	1.997	557	279	1.829	394	215

Ayçiçeği Üretimi

TİGEM'e ait 8 işletmede münavebe amacıyla 2021 yılında 81.741 dekar arazide yağlık ayçiçeği üretimi yapılmış, 19.859 ton ürün elde edilmiş ve ortalama verim 243 kg/dekar olarak gerçekleşmiştir. 3 işlet-

mede ise 7.498 dekar alanda sözleşmeli tohumluk ayçiçeği üretimi yapılmış, 635 ton tohum elde edilmiş ve verim 84,7 kg/da olarak gerçekleşmiştir. Tohumluk ve mahsul olmak üzere 10 işletmede ayçiçeği üretimi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 44. Yağlık Ayçiçek Üretim Verileri

İşletme Adı	2019			2020			2021		
	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Ceylanpınar-Şanlıurfa	78.645	13.253	169	57.963	14.704	254	63.895	15.219	238
Çukurova-Adana	9.322	1.803	193	9.822	1.820	185	9.308	2.135	229
Dalaman-Muğla	1.852	739	399	3.777	1.402	371	3.412	1.255	365
Gökhöyük- Amasya	-	-	-	-	-	-	950	262	276
Gözlü-Konya	-	-	-	-	-	-	215	40	186
Karacabey-Bursa	1.100	345	314	1.757	325	185	2.553	564	221
Türkgeldi-Kırklareli	1.310	363	277	740	257	348	1.005	294	292
Sultansuyu-Malatya	612	123	200	-	-	-	403	90	224
Toplam	92.841	16.626	179	74.059	18.508	250	81.741	19.859	243

Tablo 45. Özel Sektör Tohumculuk Firmaları ile Hibrit Ayçiçeği Tohumu Üretimi

İşletme Adı	2019			2020			2021		
	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Altınova-Konya	6.205	618	95	5.056	455	90	5.840	515	88
Gözlü-Konya	606	38	62	-	-	-	674	32	47
Konuklar- Konya	-	-	-	-	-	-	984	88	90
Toplam	6.811	656	96	5.056	455	90	7.498	635	85

Kenevir Üretimi:

Ülkemizdeki Endüstriyel kenevirin yaygınlaştırılması ve sanayi sektörünün kenevir hammadde tedarikinin yerli üretimden karşılanması politikasına uygun olarak; 2019 yılında “Türkiye’de Endüstriyel Kenevir Yetiştiriciliği Raporu ve Eylem Planı” hazırlanmıştır.

Eylem Planında; a) Ülkemizdeki kenevir üretiminin kısa vadede yerli popülasyondan yapılması, b) “Vezir” ve “Narlı” isimli yerli ve milli kenevir çeşit adaylarının tescil süreçleri ve tohum çoğaltım işlemleri tamamlanıncaya kadar yerli “Narlısaray” popülasyonundan tohum çoğaltımının TİGEM tarafından yapılması öngörülmüştür.

Bu çerçevede TİGEM 2019 yılında; Gökhöyük Tarım İşletmesi Müdürlüğünde 40 da alanda Narlısaray popülasyonundan kenevir ekimi gerçekleştirerek 3.020 kg, Narlısaray ilçesinde 27 Üretici ile

127 da alanda sözleşmeli üretim yaparak 6.100 kg olmak üzere toplam 9.120 kg tohumluk üretimi yapmıştır.

2020 yılında; Gökhöyük Tarım İşletmesi Müdürlüğünde 1.174 da alanda yine Narlısaray popülasyonunun ekimi gerçekleştirilmiş, bundan 45.190 kg tohum hazırlanmış olup, önceki yıldan devirle beraber toplam 49.559 kg Narlısaray kenevir tohumu 2021 yılı ekim döneminde satışa sunulmuştur. 2021 yılında; yeni geliştirilen ve ülkemizin ilk tescilli çeşitlerinden olan “Vezir 55” çeşidinin tohumluk üretim ve satış hakkı, çeşit sahibi Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsünden TİGEM tarafından satın alınarak, Gökhöyük Tarım İşletmesi Müdürlüğünde 34 da alanda ekimi gerçekleştirilmiştir. Bundan 3.400 kg ürün alınmış, verim 100 kg/da olarak gerçekleşmiştir. Bu çeşitten ilk kez ülkemizde satışı yapılmak üzere 2.110 kg sertifikalı kenevir tohumu hazırlanmıştır.

Tablo 46. Kenevir Üretimi

İşletme Adı	2019			2020			2021		
	Hasat (da)	Üretim (kg)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (kg)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (kg)	Verim (kg/da)
Gökhöyük-Amasya	40	3.219	81	1.174	49.190	46	34	3.400	100

Yemeklik Dane Baklagil Üretimleri**Kırmızı Mercimek ve Nohut Üretimi**

Ceylanpınar İşletmesinde tohumluk amaçlı üretimi yapılan buğday alanlarının münavebeye girmesi ve toprağın fiziksel yapısının iyileştirilmesi amacıyla geniş alanlarda kırmızı mercimek ekimi yapılmaktadır. 2020-2021 ekim sezonunda Ceylanpınar TİM’de 60.640 dekar sulu alanda kırmızı mercimek ekimi yapılmış olup, 5.978 ton ürün alınmış, verim 99 kg/da olarak gerçekleşmiştir.

Gökhöyük İşletmesinde 2021 yılında nohut ekim alanı 865 dekar olup, bunun tamamı tohumluk amaçlıdır. Bu ekilişten toplam 69,8 ton ürün alınmış ve verim 82 kg/dekar olmuştur. 2022 yılında 39 ton devir, 60 ton üretim olmak üzere toplam 99 ton civarında tohumluk tedarik edilmiş olup, bunun yaklaşık 90 tonu 2022 yılında satışı yapılmak üzere piyasaya sunulacak, 9 tonu ise ekilişlerde kullanılacaktır.

Tablo 47. İşletmeler İtibariyle Yemeklik Dane Baklagil (Nohut-Kırmızı Mercimek) Üretim Verileri

İşletme Adı	Cinsi	2018			2019			2020		
		Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Hasat (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Ceylanpınar-Şanlıurfa	Mercimek	80.483	3.460	43	47.360	4.700	99	60.640	5.978	99
Altınova-Konya	Nohut	500	29	58	-	-	-	-	-	-
Gökhöyük-Amasya	Nohut	1.576	163	103	439	16	35	865	71	82
Mercimek Toplamı		80.423	3.460	43	47.340	4.700	99	60.640	5.978	99
Nohut Toplamı		2.016	192	90	439	16	35	865	71	82

2.2.6.1.2. Yem Bitkileri Üretimi

TİGEM işletmelerinde 2021 yılında yem bitkileri olarak; yonca, korunga, fiğ, yem bezelyesi, italyan çimi, çayır mera bitkileri ve silajlık mısır üretimleri yapılmıştır.

Yonca Üretimi

Hayvan yetiştiriciliğinin en önemli girdilerinden olan kaba yemler içerisinde yoncanın özel bir yeri vardır. Kaba yemler içerisinde protein ve diğer besin ele-

mentleri yönüyle birinci sırada yer alan yonca, özellikle sığır yetiştiriciliğinin en önemli besin kaynağını oluşturmaktadır. Bu kapsamda, damızlık sığır yetiştiriciliği yapılan işletmelerde ihtiyacı karşılamak üzere 2021 yılında 44.748 dekar sulu tarım arazisinde 43.908 ton kuru ot üretimi yapılmış ve verimi 981 kg/da olarak gerçekleşmiştir.

Sertifikalı yonca tohumu üretilmesi amacıyla; 2021 yılında 8.981 dekar araziden 378 ton çepelli mahsul üretilmiştir.

Tablo 48. Yonca Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2019			2020			2021		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Yonca (Kuru Ot)	43.997	48.151	1.094	49.018	48.681	993	44.748	43.908	981
Yonca (Çepelli Tohum)	15.322	258	17	8.343	249	30	8.981	378	42
Toplam	59.319	-	-	57.361	-	-	53.729	-	-

Tablo 49. Yonca Kuru Ot Üretimleri

İşletmeler	2019			2020			2021		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)
Altınova/Konya	1.331	1.465.000	1.101	1.553	2.350.000	1.513	1.775	2.040.000	1.149
Anadolu/Eskişehir	3.591	3.231.900	900	3.661	3.167.550	865	3.019	2.750.000	911
Ceylanpınar/Ş.Urfa	16.817	21.523.810	1.280	22.611	21.353.270	944	17.736	18.406.510	1.038
Çukurova/Adana	937	1.045.500	1.116	598	690.840	1.155	878	966.615	1.101
Dalaman/Muğla	760	1.311.338	1.725	740	1.501.137	2.029	774	1.246.318	1.610
Gökhöyük/Amasya	865	1.989.000	2.299	1.259	2.218.600	1.762	1.751	2.760.000	1.576
Gözlü/Konya	6.194	5.363.000	866	5.122	4.800.270	937	5.056	3.868.860	765
Karacabey/Bursa	3.034	3.186.000	1.050	3.803	3.042.500	800	3.704	2.325.980	628
Kazımkarabekir/Iğdır	983	576.500	586	583	467.180	801	783	375.400	479
Koçtaş/Aksaray	3.619	2.897.500	801	3.158	3.362.500	1.065	2.703	3.204.250	1.185
Konuklar/Konya	206	322.200	1.564	206	301.500	1.464	206	152.825	742
Malya/Kırşehir	1.202	914.000	760	1.207	1.034.000	857	1.183	965.000	816
Polatlı/Ankara	2.549	2.359.080	925	2.103	1.935.330	920	1.127	1.611.925	1.430
Sultansuyu/Malatya	978	1.148.000	1.174	739	1.138.500	1.541	1.349	1.303.000	966
Türkgeldi/Lüleburgaz	300	335.000	1.117	955	813.000	851	1.785	1.495.000	838
Ulaş/Sivas	631	482.850	765	720	504.740	701	919	435.950	474
Toplam	43.997	48.150.678	1.094	49.018	48.680.917	993	44.748	43.907.633	981

Tablo 50. Yonca Çepelli Tohum Üretimleri

İşletmeler	2019			2020			2021		
	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)	Hasat Alanı (da)	Üretim (Kg)	Verim (Kg/da)
Altınova/Konya	3.825	115.000	30	3.469	105.000	30	2.682	96.500	36
Anadolu/Eskişehir	548	14.800	27	991	24.480	25	559	8.220	15
Ceylanpınar/Ş.Urfa	7.732	61.000	8	510	16.150	32	2.802	122.940	44
Gökhöyük/Amasya	1.832	24.000	13	1.800	42.480	24	1.596	59.100	37
Gözlü/Konya	834	29.720	36	834	33.360	40	669	53.520	80
Konuklar/Konya	551	13.580	25	739	27.380	37	673	37.430	56
Toplam	15.322	258.100	17	8.343	248.850	30	8.981	377.710	42

Fiğ Üretimi

Önemli bir kaba yem kaynağı olan fiğın, kuru ot ve tohum üretimi amaçlı, kuru ve sulu tarım alanlarında münavebe bitkisi olarak ekimi yapılabilen fiğın üretimi, her yıl artan miktarlarda TİGEM işletmelerinde yapılmaktadır. 2021 yılında 40.874 dekar fiğ kuru ot üretim alanından 11.990 ton kuru ot ve 317 dekar fiğ yaş ot üretim alanından 447 ton yeşil ot elde edilmiştir.

Sertifikalı tohum üretimi amacıyla; Ceylanpınar İşletmesinde 8.086 dekar Adi fiğ, Orta Anadolu İşletmelerinde 21.062 dekar Macar fiği olmak üzere toplam 29.148 dekardan 1.111 ton çepelli mahsul üretimi yapılmıştır.

2021 yılında yaşanan kuraklık nedeniyle; 7.435 dekar ot fiğ ekim alanı ve 500 dekar tohumluk fiğ ekim alanı üretim alınmadan terkin edilmiş olup, kuru ot ve çepelli mahsul fiğ verimlerinde düşüş yaşanmıştır.

Tablo 51. Fiğ Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2019			2020			2021		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Fiğ (Yeşil Ot)	1.679	2.239	1.334	800	1.559	1.949	317	447	1.410
Fiğ (Kuru Ot)	43.108	17.349	402	42.941	17.654	411	40.874	11.990	293
Fiğ (Çepelli Tohum)	32.907	1.961	60	35.071	2.410	69	29.148	1.111	38

Korunga Üretimi

Önemli bir kaba kaynağı olan Korunga bitkisinde kuru ot üretimi için; 2021 yılında Altınova ve Gözlü İşletmelerinde üretim yapılmış olup, 2.107 dekar alandan 112 ton kuru ot üretimi yapılarak 53 kg/da verim elde edilmiştir.

Tohum üretim amaçlı yapılan üretimde ise 24.958 dekar korunga tohum alanından 530 ton çepelli korunga mahsul üretimi ve 21 kg/da verim elde edilmiştir.

Tablo 52. Korunga Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2019			2020			2021		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Korunga (Kuru Ot)	6.850	734	107	2.000	375	188	2.107	112	53
Korunga (Çepelli Tohum)	17.803	739	42	25.285	933	37	24.958	530	21
Toplam	24.653	-	-	27.285	-	-	27.065	-	-

Silajlık Mısır Üretimleri

İşletmelerde sürdürülen damızlık hayvan yetiştiriciliği faaliyetleri için ihtiyaç duyulan ve kaba yem içerisinde önemli bir yeri olan silajın tamamı işletme üretimlerinden karşılanmakta olup, bu bakımdan silajlık mısır üretimi büyük önem taşımaktadır.

2021 yılında toplam 35.797 dekar silaj üretim amaçlı mısır ekilişinden 173.930 ton silajlık mısır üretilmiş ve verimi 4.859 kg/da olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 53. Silajlık Mısır Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2019			2020			2021		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Silajlık Mısır	42.029	185.545	4.415	30.596	140.996	4.608	35.797	173.930	4.859

Çayır Otu Üretimleri

İşletmelerde sürdürülen damızlık hayvan yetiştiriciliği için ihtiyaç duyulan çayır otları faaliyetlerinde 12.921 dekar araziden 12.195 ton yeşil ve 29.358 dekar araziden 5.292 ton kuru ot üretimi yapılmıştır. Ayrıca tohum üretim amaçlı 887 dekar çayır otu ekilişinden de 57 ton çepelli mahsul üretimi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 54. Çayır Otu Üretim Verileri

Ürün Cinsi	2019			2020			2021		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton)	Verim (Kg/da)
Çayır Otu (Kuru ot)	23.671	10.336	437	31.774	8.889	280	29.358	5.292	180
Çayır Otu (Yeşil ot)	11.923	11.999	1.006	12.818	11.915	930	12.921	12.195	944
Çayır Otu (Çepelli Tohum)	1.964	100	51	842	71	84	887	57	65

2.2.6.2. Bahçe Kùltürleri Üretimi

TİGEM'e baēlı işletmelerde ekoloēik ve toprak şartlarına baēlı olarak zeytin, narenciye, antepfıstıēı, ceviz, badem, çeşitli sebze tohum üretimi ve başta badem olmak üzere muhtelif fidan üretimi yapılmaktadır.

Ceylanpınar İşletmesinde antepfıstıēı, Dalaman ve Boztepe İşletmelerinde narenciye, Sultansuyu İşletmesinde kayısı üretimi yapılmaktadır. Gökhöyük, Gözlü ve Karacabey İşletmelerinde elma, armut, şeftali, vişne, kiraz, üzüm, ceviz, nar ve zeytin gibi meyvelerin küçük ölçekte üretimleri yapılmaktadır.

Ceylanpınar İşletmesinde aşılı-tüplü antepfıstıēı ve badem fidanı ve çöēürü, Karacabey İşletmesinde aşılı-tüplü badem fidanı ve çöēürü, Boztepe İşletmesinde virüsten ari narenciye fidanı ve avakado fidanı üretimi yapılmaktadır.

Tablo 55. Bahçe Kùltürleri Tesisleri

Cinsi	2021			Toplam (da)
	Üretimdeki Tesis (da)	Bakımdaki Tesis (da)	Yeni Tesis (da)	
Narenciye	7.464	1.312	289	9.065
Elma	23	200	-	223
Antepfıstıēı	31.989	9.080	-	41.069
Çam fıstıēı	6.500	-	-	6.500
Zeytin	3.177	27	-	3.204
Badem	4.176	320	149	4.645
Ceviz	1.215	455	1.500	3.170
Baē	93	-	-	93
Kayısı	576	-	-	576
Muhtelif Meyve	764	90	-	854
Park- aēaç	34.954	1.922	73	36.949
Koruyucu Orman	5.459	5.801	-	11.260
Kavaklık+ Okalıptüs	287	90	-	377
Sebzecilik	11	-	-	11
Fidanlık	4	-	-	4
Bademlik	-	6.478	-	6.478
Toplam	96.692	25.775	2.011	124.478

Tablo 56. Bahçe Kùltürleri Üretim Verileri

Üretimin Cinsi	2019			2020			2021		
	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton/Ad)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton-Ad)	Verim (Kg/da)	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (Ton/Ad)	Verim (Kg/da)
Antep Fıstıēı	31.989	309	10	31.989	1.655	52	31.989	743	23
Narenciye	6.848	16.295	2.380	7.601	12.253	1.612	7.464	14.331	1.920
Zeytin	2.924	58	20	2.954	257	87	3.177	67	21
Baēcılık	93	72	775	93	100	1.075	93	14	149
Kayısı	100	29	290	-	-	-	-	-	-
Badem	810	46	58	1.770	160	90	1.871	21	11
Ceviz	515	15	28	1.500	49	33	1.200	61	51
Fidan (Fidan+Çöēür)	24	42.750	-	24	71.500	-	24	81.700	-
Diēer Meyveler	424	105	158	638	56	88	638	50	78

2.2.6.3. Yerli Sebze Tohumculuğunun Geliştirilmesi Projesi:

Ülkemiz sebze tohumu ihtiyacının yurtiçi üretimlerinden karşılanmasına önemli bir katkı sağlanması, aynı zamanda ülkemiz değerlerine sahip çıkılması ve sektörel ithalatın azaltılması amacıyla 2018 yılında başlatılan proje 2020 yılında da Antalya/Boztepe Tarım İşletmesinde TAGEM-TİGEM işbirliğinde yürütülmüştür.

Yerli Sebze Tohumculuğunun Geliştirilmesi Projesi kapsamında 2018 ile 2021 yılı arasında toplam 253 kg tohum üretimi yapılmıştır.

Proje kapsamında; TAGEM'in geliştirdiği yerli, hibrit ve GDO'suz domates, hıyar, biber, patlıcan ve kavun tohum çeşitleri TİGEM'de üretilip çoğaltılmıştır.

Projenin başlatıldığı 2018 yılından 2021 yılı sonuna kadar toplam 253 Kg tohum üretilerek, satışa sunulmuş, 2021 yılı sonu itibarıyla da talep ve satış durumu dikkate alınarak, proje sonlandırılmıştır.

2.2.6.4. Özel Sektör Firmalarıyla Ortak Üretim

TİGEM'in önemli ve öncelikli faaliyet konusu olan sertifikalı hububat tohumluğu üretim alanlarının münavebeye girmesi ve özel sektör tohumculuk firmalarının büyük ölçekli sulu tarım arazi taleplerinin karşılanması ve TİGEM'in üretmediği bitki cinslerine ait tohumlukların özel sektör tarafından üretilmesini sağlayarak, ülkesel tohumculuk üretimine katkıda bulunmak amacıyla her yıl ortalama 120 bin dekar arazide ortak üretim veya sezonluk kiralama yapılmaktadır.

2021 yılında tohumluk amaçlı olarak 54.058 dekar, mahsul amaçlı olarak 48.177 dekar olmak üzere toplam 102.235 dekar alan özel sektör firmalarına kiraya verilmiştir. 2022 yılında ise tohumluk amaçlı olarak 94.843 dekar, mahsul amaçlı olarak 44.888 dekar olmak üzere toplam 139.731 dekar alanın özel sektör firmalarına kiraya verilmesi planlanmaktadır.

Tablo 57. TİGEM-Özel Sektör İşbirliğinde Sertifikalı Tohum ve Fidan ve Münavebe Amaçlı Tohumluk ve Mahsul Üretimleri İçin Kiraya Verilen Alanlar (da)

İşletme Adı	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Altınova-Konya	13.380	10.042	9.197	9.490	9.436	10.950
Anadolu-Eskişehir	1.332	1.232	-	471	-	-
Boztepe-Antalya	-	-	212	212	212	236,7
Ceylanpınar-Ş. Urfa	1.000	12.108	34.039	41.990	25.995	32.115
Çukurova-Adana	6.991	8.320	8.279	7.666,50	8.073	10.705
Dalaman-Muğla	1.442	2.467	4.650	3.563,50	1.153,50	1.145,50
Gökhöyük-Amasya	1.826	1.718	1.242	2.097,50	2.508,50	2.966,50
Gözlü-Konya	7.574	3.806	3.123	4.225	4.673	4.172
Karacabey-Bursa	11.998	11.292	11.282	18.114	14.082	17.656
Kazımkarabekir-Iğdır	1.000	10.000	11.500	11.500	11.500	11.500
Koçaş-Aksaray	-	-	2.511	2.511	2.511	2.511
Konuklar-Konya	1.742	1.268	1.110	1.289	1.808	2.978
Malya-Kırşehir	-	-	12.312	12.386	9.222	-
Sultansuyu-Malatya	935	1.182	772	1.412	1.740	2.435,50
Tükgeldi-Lüleburgaz	-	-	-	2.600	1.371	1.524
Ulaş-Sivas	1.316	1.578	1.037	746	1.340	1.340
Toplam	50.536	65.013	101.466	120.273,50	95.625,50	102.235,20

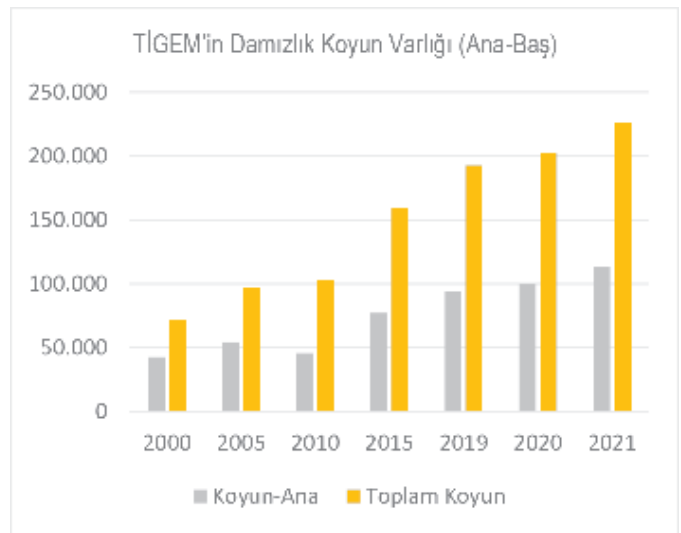
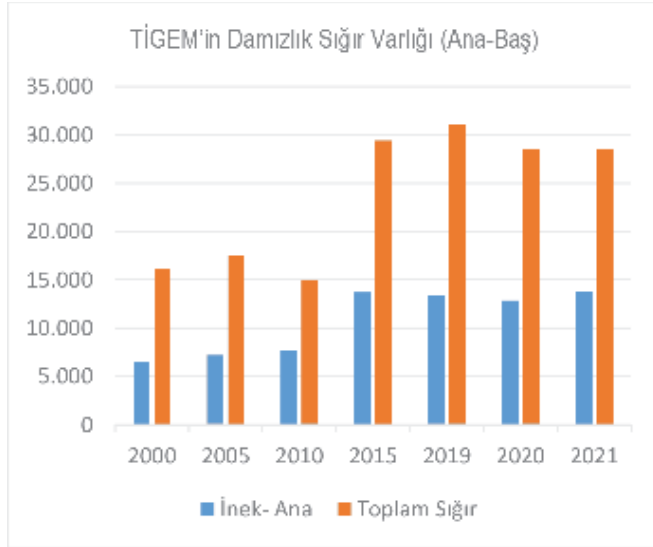
2.2.7. Hayvancılık İşleri Faaliyetlerine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'in önemli bir görev alanı da ülkemizin ihtiyaç duyduğu büyük ve küçükbaş damızlıkların ısı-

lahı ve üretimidir. Bu çerçevede mevcut kapasitesi ve önümüzdeki dönem için planlanan hayvancılık yatırımları ile damızlık taleplerinin karşılanması, verim ve kalitesi yüksek materyallerin çiftçilerimizin hizmetine sunulması hedeflenmektedir.

Tablo 58. TİGEM'in Damızlık Hayvan Varlığı (Baş)

	2000	2005	2010	2015	2019	2020	2021
İnek-Ana	6.467	7.226	7.673	13.709	13.351	12.873	13.756
Toplam Sığır	16.143	17.475	14.921	29.420	31.073	28.579	28.478
Koyun-Ana	42.688	54.610	45.805	77.190	94.259	99.587	113.139
Toplam Koyun	72.155	97.470	103.034	159.811	192.747	202.464	225.604
Keçi-Ana	300	550	530	1.204	2.246	2.259	2.623
Toplam Keçi	440	945	1.220	2.680	3.577	3.833	4.572

2.2.7.1. Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Siğircilik ihtisas alanı olarak belirlenen 14 işletme- de 2021 yılında, 6 ırk ve 13.756 baş ana kadro olmak üzere toplam 28.478 baş hayvan varlığı ile damızlık siğir yetiştiriciliği faaliyetleri sürdürülmüştür.

Hayvancılık faaliyetleri yürütülürken hastalıklardan ari işletmeler oluşturmak, işletmeleri uluslararası standartlara uygun hale getirmek, hayvan sağlığı hizmetlerinin yürütülmesinde çağın araçlarını kullanmak ve bu hizmetlerin etkin ve sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla bilgisayar destekli modern hayvancılık tesisleri kurulmuştur.

Tablo 59. İşletmeler ve Irklar Bazında Damızlık Sığır Varlığı (Baş)

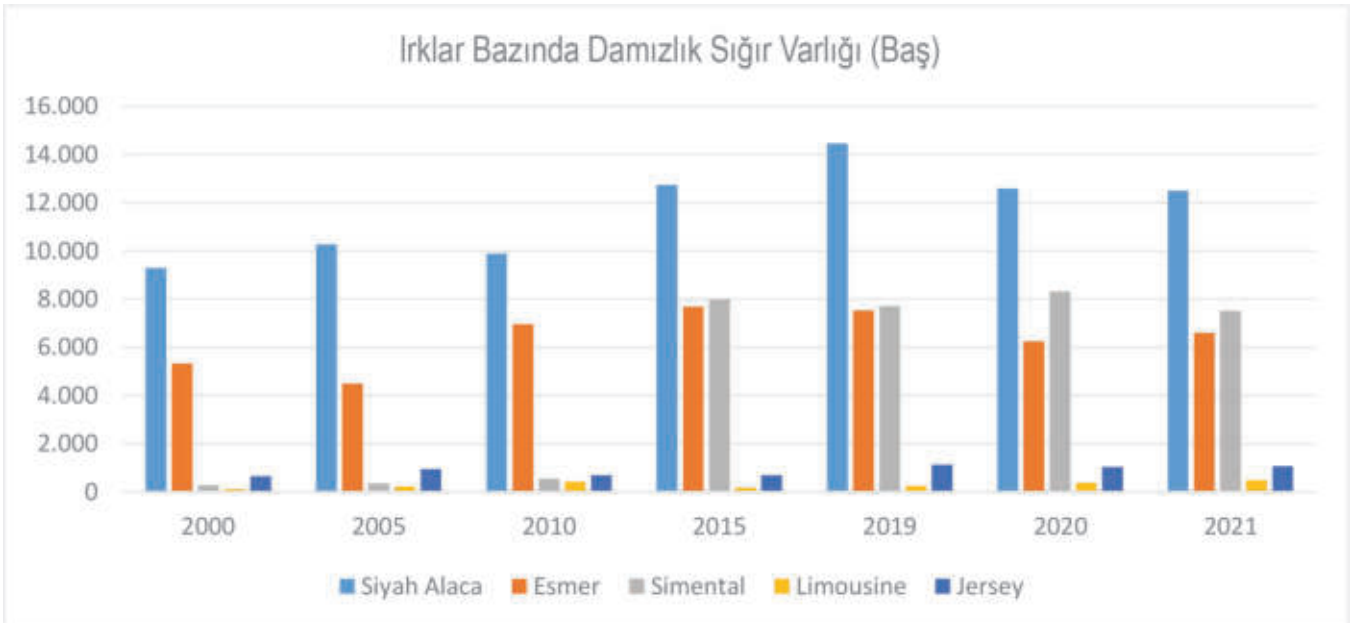
İşletme Adı	Yetiştirilen Irklar	2000	2005	2010	2015	2019	2020	2021
Altınova-Konya	Esmer	772	978	919	1.032	1.013	943	922
Anadolu-Eskişehir	Esmer	586	690	2.073	3.238	3.329	3.369	2.779
Ceylanpınar-Şanlıurfa	Siyah Alaca	1.805	2.516	2.149	2.041	2.308	2.052	2.395
	Simental	G.S.K 54	-	-	5.489	4.944	5.659	5.507
	Esmer	Melez 88	-	-	189	-	-	-
	Limousin				3			
	Toplam	1.947	2.516	2.149	7.722	7.252	7.711	7.902
Çukurova-Adana	Siyah Alaca	307	524	1.217	845	1.181	962	1.101
	Esmer				126			
	Toplam				971			
Dalaman-Muğla	Siyah Alaca	922	1.198	588	1.107	1.207	1.206	1.234
Gökhöyük-Amasya	Jersey	-	-	-	695	1.086	1.042	1.065
Gözlü-Konya	Esmer	-	-	-	2.131	2.504	1.501	2.320
	Simental	-	-	-	1.274	1.517	2.278	1.509
	Toplam	-	-	-	3.405	4.021	3.779	3.829
Karacabey-Bursa	Esmer	844	857	1.987	-	-	-	-
	Siyah Alaca	904	930	-	1.723	909	271	-
	Simental	-	Mlz 21	-	1.221	1.173	283	-
	Toplam	1.748	1.808	1.987	2.944	2.082	554	-
Kazımkarabekir-Iğdır	Esmer	231	288	-	-	-	-	-
	Simental	-	2	-	-	32	32	30
	Limousine	24	213	429	-	231	385	438
	Krmz. Angus	-	-	-	-	-	-	303
	Melez	205	669	48	-	-	-	-
	Toplam	460	1.172	477	-	263	417	771
Koçaş-Aksaray	Siyah Alaca	777	1.125	3.022	3.773	4.048	3.784	3.764
Konuklar-Konya	Esmer	393	532	-	525	128	-	171
	Siyah Alaca	-	-	-	-	477	147	148
	Jersey	-	-	-	-	33	-	-
	Simental	-	-	-	-	-	-	15
	Toplam	393	532	0	525	638	147	334
Malya-Kırşehir	Esmer	587	826	-				
Polatlı-Ankara	Siyah Alaca	538	795	780	1.213	1.956	2.066	2.093
Sultansuyu-Malatya	Siyah Alaca	-			17	5	-	1
	Esmer	259	371	406	581	551	430	412
	Limousine	-	-	-	173	22	1	47
	Simental	-	-	-	2	41	64	32
	Jersey	-	-	-	2	0	-	-
	Toplam	259	371	406	775	619	495	492
Türkgeldi-Kırklareli	Siyah Alaca	485	651	568	2.020	2.378	2.104	1.774
	Simental	-	-	-	-	-		418
	Toplam	485	651	568	-	-	-	2.192

Ulaş-Sivas	Esmer	733	-	745	-	-	-	-
	Siyah Alaca	-	768	-	-	-	-	-
	Toplam	733	768	745	-	-	-	-
Diğer İşletmeler (Kiralanan)	Esmer	985	452	242	-	-	-	-
	Siyah Alaca	3.297	1.772	1.571	-	-	-	-
	Limousine	96	-	-	-	-	-	-
	Simental	276	-	-	-	-	-	-
	Jersey	654	953	698	-	-	-	-
	Melez	60	-	-	-	-	-	-
	Toplam	4.383	2.725	2.269	-	-	-	-
Genel Toplamı		16.143	17.475	18.579	29.420	31.073	28.579	28.478

Tablo 60. Irklar Bazında Damızlık Sığır Varlığı (Baş)

İrk	2000	2005	2010	2015	2019	2020	2021
Esmer	5.390	4.994	6.957	7.696	7.525	6.243	6.604
Siyah Alaca	9.296	10.279	9.895	12.736	14.469	12.592	12.510
Simental	276	346	552	7.986	7.707	8.316	7.511
Limousine	120	213	429	173	253	386	485
Jersey	654	953	698	697	1.119	1.042	1.065
Kırmızı Angus	-	-	-	-	-	-	303
Melez	407	690	48	-	-	-	-
Toplam	16.143	17.475	18.579	27.271	29.420	28.579	28.478

Grafik 14. Irklar Bazında Damızlık Sığır Varlığı (Baş)

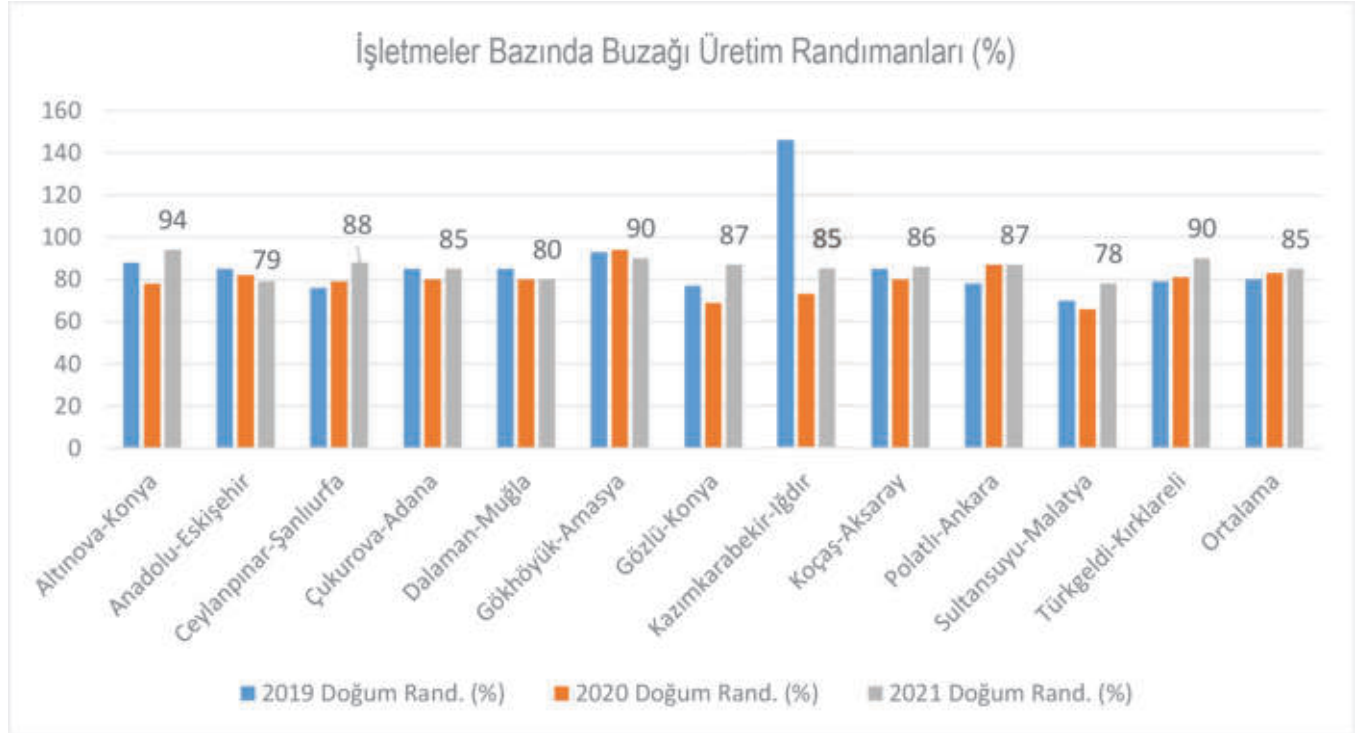

Buzağı Üretimi

TİGEM damızlık sığır yetiştiriciliği faaliyetlerinin sür- dürüldüğü işletmelerde 2021 yılında toplam 11.987 baş buzağı üretimi gerçekleşmiştir.

Tablo 61. İşletmeler Bazında Buzağı Üretim Verileri

İşletme Adı	2019			2020			2021		
	Ana (Baş)	Doğan Buzağı (Baş)	Doğum Rand. (%)	Ana (Baş)	Doğan Buzağı (Baş)	Doğum Rand. (%)	Ana (Baş)	Doğan Buzağı (Baş)	Doğum Rand. (%)
Altınova-Konya	454	401	88	493	386	78	467	440	94
Anadolu-Eskişehir	1.499	1.277	85	1.425	1.166	82	1307	1030	79
Ceylanpınar-Şanlıurfa	3.024	2.306	76	3.400	2.679	79	3771	3335	88
Çukurova-Adana	353	300	85	402	324	80	445	380	85
Dalaman-Muğla	649	550	85	619	495	80	616	490	80
Gökhöyük-Amasya	474	440	93	475	445	94	474	425	90
Gözlü-Konya	1.989	1.535	77	1.783	1.235	69	1981	1718	87
Karacabey-Bursa	516	305	59	6	510	-	-	-	-
Kazımkarabekir-Iğdır	79	115	146	118	80	73	541	461	85
Koçaş-Aksaray	2.020	1.727	85	2.003	1.600	80	1944	1664	86
Polatlı-Ankara	845	661	78	946	821	87	993	862	87
Sultansuyu-Malatya	269	188	70	228	151	66	223	175	78
Türkgeldi-Kırklareli	1.180	931	79	975	791	81	1120	1007	90
Toplam	13.351	10.736	80	12.873	10.683	83	13.882	11.987	86

Grafik 15. İşletmeler Bazında Buzağı Üretim Randımanları (%)

Süt Üretimi

TİGEM'in damızlık hayvan yetiştiriciliği faaliyeti yapılan işletmelerinde esas amaç damızlık üretimidir. Süt ise, damızlık üretmek için yapılan hayvancılığın yan ürünü olarak elde edilmekte ve genetik kapasitenin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Süt hayvancılığı yapılan işletmelerde en önemli işletmecilik göstergelerinden birisi de ahırlardaki sağmal inek yüzdesidir. Sağmal inek oranı 2021 yılında Siyah Alaca ırkında %82, Esmer ırkında %75, Simental ırkında % 72 ve Jersey ırkında %82 olmak üzere TİGEM ortalaması %75 olarak gerçekleşmiştir.

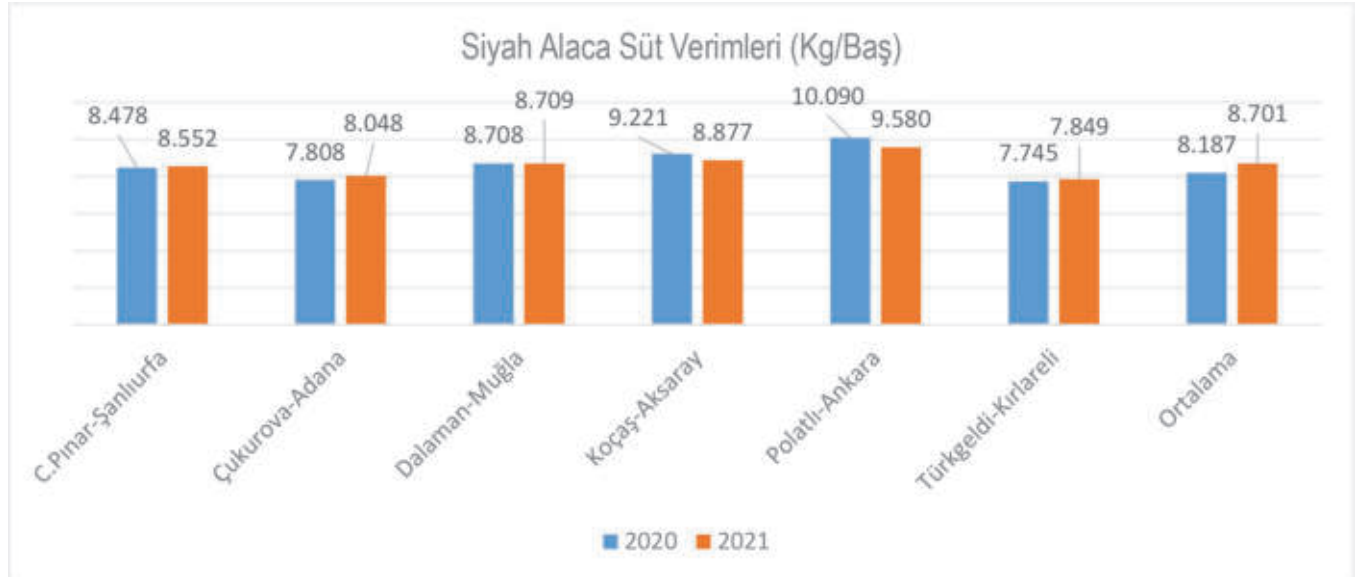
Tablo 62. İnek Sütü Üretim Verileri

İşletme Adı	2019		2020		2021	
	Sağılan İnek Sayısı (Baş)	Toplam Üretilen Süt (ton)	Sağılan İnek Sayısı (Baş)	Toplam Üretilen Süt (ton)	Sağılan İnek Sayısı (Baş)	Toplam Üretilen Süt (ton)
Altınova-Konya	386	2.824	367	2.518	363	2.478
Anadolu-Eskişehir	1.080	6.423	1.029	7.645	1.024	6.406
Ceylanpınar-Şanlıurfa	2.073	12.345	1.862	14.493	2.667	19.570
Çukurova-Adana	255	1.873	296	2.311	360	2.897
Dalaman-Muğla	507	4.310	517	4.502	490	4.267
Gökhöyük-Amasya	344	2.055	374	2.752	398	2.931
Gözlü-Konya	1.544	12.146	1.493	12.014	1.409	10.301
Karacabey-Bursa	503	2.711	247	1.554	-	5
K.Karabekir-Iğdır	-	201	-	-	-	-
Koçaş-Aksaray	1.545	13.654	1.587	14.633	1.578	14.007
Konuklar-Konya	-	0	0	-	-	-
Polatlı-Ankara	665	6.453	695	7.012	791	7.578
Sultansuyu-Malatya	200	1.253	172	1.116	160	1.019
Türkgeldi-Kırklareli	934	7.540	801	6.204	868	6.675
Toplam	10.034	73.790	9.439	76.755	10.106	78.135

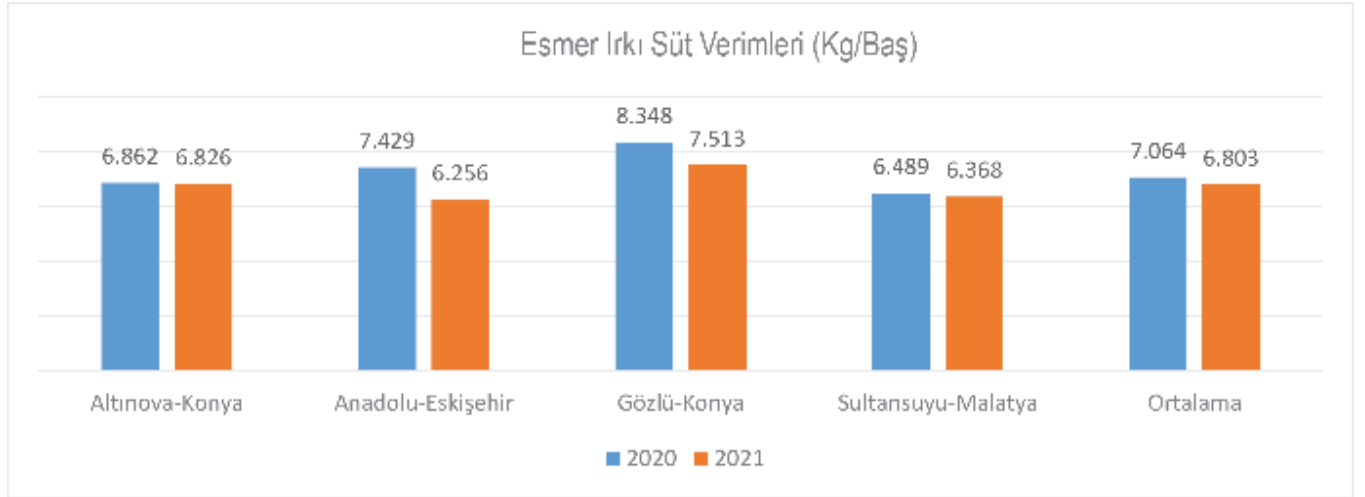

Tablo 63. İşletmelerin Irklara Göre Süt Verimleri ve Mukayesesi

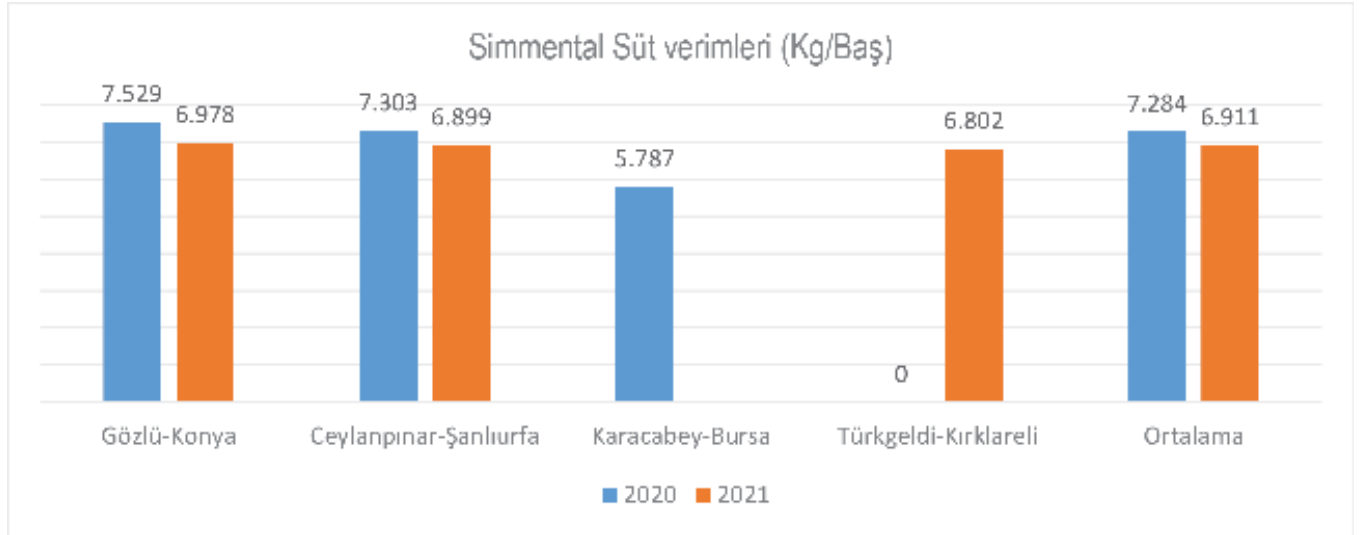
İşletme Adı	Ana Kadro (Ortalama)		2020		2021			
	2020	2021	Ortalama		Ortalama			Önceki Yıla Göre Verim (%)
	(Baş)	(Baş)	Sağmal (Baş)	Verim (Kg/Baş)	Sağmal (Baş)	Süt Üretimi (Ton)	Verim (Kg/Baş)	
Siyah-Alaca								
Ceylanpınar-Şanlıurfa	1.004	921	761	8.478	712	6.089	8.552	100,87
Çukurova-Adana	372	441	296	7.808	360	3.897	8.048	103,08
Dalaman-Muğla	625	600	517	8.708	490	4.267	8.709	100,01
Karacabey-Bursa	210	-	143	6.659	-	-	-	-
Koçaş-Aksaray	1.989	1.980	1.587	9.221	1.578	14.007	8.877	96,27
Polatlı-Ankara	876	984	695	10.090	791	7.577	9.580	94,95
Türkgeldi-Kırklareli	1.036	947	801	7.745	743	5.832	7.849	101,35
Toplam/Ortalama	6.112	5.873	4.800	8.187	4.674	40.671	8.701	106,28
Esmer								
Altınova-Konya	468	493	367	6.862	363	2.478	6.826	99,49
Anadolu-Eskişehir	1.415	1.402	1.029	7.429	1.024	6.405	6.256	84,20
Gözlü-Konya	1.196	1.121	944	8.348	875	6.574	7.513	90,00
Sultansuyu-Malatya	225	219	172	6.489	160	1.019	6.368	96,31
Toplam/Ortalama	3.304	3.235	2.512	7.627	2.422	16.477	6.803	89,19
Jersey								
Gökhöyük	473	487	374	7.359	398	2.931	7.365	100,08
Simmental								
Gözlü-Konya	698	684	549	7.529	534	3.726	6.978	92,69
Ceylanpınar-Şanlıurfa	2.052	2.798	1.101	7.303	1.954	13.481	6.899	94,47
Karacabey-Bursa	208	-	104	5.787	-	-	-	-
Türkgeldi-Kırklareli	-	137	-	-	124	844	6.802	-
Toplam/Ortalama	2.958	3.619	1.754	7.284	2.612	18.051	6.911	94,88
Genel Toplam/Ortalama	12.847	13.214	9.440	8.131	10.106	78.135	7.731	95,08

Grafik 16. Siyah Alaca Irkı Süt Verimleri

Grafik 17. Esmer Irkı Süt Verimleri

Grafik 18. Simmental Irkı Süt Verimleri

Türkiye'deki kültür ırkı nitelikli sığır varlığının artırılması konusunda kendisine düşen görevi kuruluşundan bu yana etkin bir şekilde sürdüren TİGEM, son 15 yılda ülkemiz yetiştiricilerine toplam 71 bin

baş damızlık sığır satışı gerçekleştirmiş, önümüzdeki dönemde yapmayı planladığı büyük ölçekli yatırımlarla her yıl 5.000 baş damızlık satışı hedeflemiştir.

Tablo 64. Damızlık Sığır Satışları

Cinsi	Miktarı (Baş)		
	2019	2020	2021
Damızlık Sığır	1.650	3.546	5.407

Grafik 19. Damızlık Sığır Satışları

Sultansuyu İşletmesinde bulunan Sperma Üretim Merkezinde 2021 yılında yerli 10 baş ve genomik 29 baş olmak üzere toplam 38 baş boğadan 814.775 doz sperma üretilmiş ve bunun 806.425 dozu piyasaya satılırken 67.550 dozu diğer işletmelerimizde kullanılmıştır. Kuruluşu olan 2011 yılından 2021 yılı sonuna kadar 51 baş yerli ve 29 baş genomik olmak üzere 80 baş boğadan 5.369.425 doz sperma üretilmiştir.

Ayrıca ülkemiz sığırlarının genetik kapasitelerinin ilermesine katkıda bulunmak amacıyla 2018, 2020 ve 2021 yılında Avusturya'dan getirilen üstün vasıflı genomik testen geçmiş 29 baş boğadan 2021 yılında 528.055 doz üretim yapılmış ve yetiştiricilerimizin hizmetine sunulmuştur. 2022 yılı içinde ge-

nomik boğa sayısının artırılarak elde edilecek olan üstün vasıflı boğalara ait spermalarla, ülkemizin bu alandaki ithalatının önemli bir kısmı ortadan kaldırılması hedeflenmektedir.

“

Genomik boğa sayısının 2021 yılında artırılmasıyla elde edilecek olan üstün vasıflı boğalara ait spermalarla, ülkemiz ihtiyacının önemli bir kısmı ülkemiz üretimleri ile karşılanacaktır.

”

Tablo 65. TİGEM Sperma Üretim ve Satışları

Yıllar	Irklar	Üretim Miktarı (Doz)	Satış Miktarı (Doz)
2012	Holstein	296.300	1.370
2015	Holstein	256.180	30.960
	Esmer	79.790	24.325
	Simmental	30.150	5.925
	Toplam	366.120	61.210
2019	Holstein	114.825	260.665
	Esmer	98.775	73.735
	Simmental	486.400	362.120
	Jersey	-	7.325
	Toplam	700.000	703.845
2020	Holstein	-	249.730
	Esmer	45.075	66.325
	Simmental	588.325	335.000
	Jersey	-	6.950
	Toplam	633.400	658.005
2021	Holstein	14.325	83.425
	Esmer	215.220	146.575
	Simmental	525.280	633.000
	Jersey	15.560	5.025
	Limousine	39.050	5.950
	Toplam	814.775	873.975

2.2.7.2. Damızlık Koyun Yetiştiriciliği Faaliyetleri

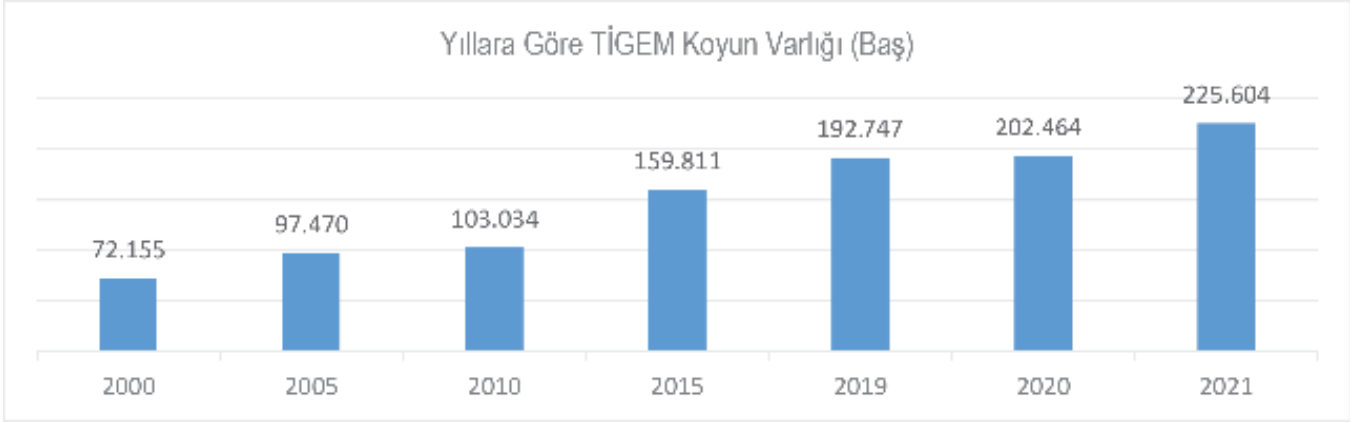
TİGEM hayvancılığının diğer bir kolu olan damızlık koyun yetiştiriciliği 2021 yılında 10 işletmede, 11 ırk ve 113.139 ana baş olmak üzere toplam 225.604 baş damızlık hayvan varlığı ile sürdürülmüştür.

2009-2021 yılları yatırımları ile tamamlanan 84 bin başlık modern koyunculuk tesisleri ile TİGEM tarihinin en büyük koyunculuk projesi hayata geçirilmiştir. 2010 yılında 103.000 baş olan damızlık koyun varlığı son 10 yılda yapılan damızlık koyun tesisi yatırımları ile 2021 yılında 225.604 başa çıkarılmıştır.

Tablo 66. İşletmelerin Irklar Bazında Damızlık Koyun Varlığı (Baş)

İşletme Adı	Yetiştiriciliği Yapılan Irk	2000	2005	2010	2015	2019	2020	2021
Altınova-Konya	Merinos	5.518	6.813	7.244	14.575	17.845	18.657	20.022
Anadolu-Eskişehir	Merinos	-	-	-	-	-	-	1.275
Ceylanpınar-Şanlıurfa	İvesi	28.230 GAP 190	49.161	56.808	76.409	90.877	93.217	104.309
Gökhöyük-Amasya	Bafra	Karayaka 418 Sak. X Kara 1.449	2.445	1.963	3.175	4.535	5.500	6.623
Gözlü-Konya	Akkaraman	Akkaraman 2.890 İvesi 3.617	8.359	7.606	16.426	24.243	25.342	27.754
	Acıpayam	-	-	2.300	1.766	1.917	1.771	1.811
	Bafra	-	-	-	1.140	1.411	1.306	1.254
	Toplam	6.507	8.359	9.906	19.332	27.571	28.419	30.819
Karacabey-Bursa	Merinos	1.019	1.540	2.297	4.582	4.256	5.122	6.115
	Kıvırcık	-	1.012	1.243	2.399	1.752	1.863	2.391
	Tahirova	-	Tahirova 234	1.046	1.455	1.093	1.357	1.709
			Türkgeldi 202					
			Türk.tah. 470					
	Toplam	1.019	3.458	4.586	8.436	7.101	8.342	10.215
K.Karabekir-Iğdır	Morkaraman	4.824	Morkar. 7.124	Morkar. 4.342	8.685	8.947	9.175	10.017
			Bafra 514	Akkar. 966 Bafra 367				
Malya-Kırşehir	Akkaraman	3.230	3.898	2.046	4.962	5.414	5.373	6.294
	Malya	2.360	2.514	3.385	4.342	4.626	5.110	5.477
	Toplam	5.590	6.412	5.431	9.304	10.040	10.483	11.771
Polatlı-Ankara	Merinos	2.820	4.346	5.940	11.392	13.537	14.724	14.886
	Polatlı	İl de FrxAkkar. 1.051	Melez 1.470	952	1.677	2.095	2.333	2.614
		Ramlıç 1.199						
	Toplam	5.070	5.816	6.892	13.069	15.632	17.057	17.500
Ulaş-Sivas	Akkaraman	5.009	5.866	4.539	6.826	10.199	11.614	13.053
Kiralanan işletmeler		8.331	1.502	-	-	-	-	-
Genel Toplam		72.155	97.470	103.034	159.811	192.747	202.464	225.604

Grafik 20. TİGEM'in Yıllara Göre Damızlık Koyun Varlığı**Tablo 67.** Irklara Göre Koyun Varlığı (Baş)

	2000	2005	2010	2015	2020	2021
Acıpayam	-	-	2.300	1.766	1.771	1.811
Akkaraman	11.129	18.123	15.157	28.214	42.329	47.101
Bafra	-	2.959	2.320	4.315	6.806	7.877
İvesi	31.847	49.161	56.808	76.409	93.217	104.309
Kıvrıcık	-	1.012	1.243	2.399	1.863	2.391
Malya	2.360	2.514	3.385	4.342	5.110	5.477
Merinos	9.357	12.699	15.481	30.549	38.503	42.298
Morkaraman	4.824	7.124	4.342	8.685	9.175	10.017
Polatlı	-	-	952	1.677	2.333	2.614
Tahirova	-	234	1.046	1.455	1.357	1.709
Toplam	-	-	103.034	159.811	202.464	225.604
Diğer ırklar	4.307	2.142	-	-	-	-
Kiralan işlemler	8.331	1.502	-	-	-	-
Genel toplam	72.155	97.470	103.034	159.811	202.464	225.604

Tablo 68. Koyun Mevcudu ve Ana Kadrolar

İşletme	Ana Kadro		2021 Yılı Toplam Damızlık Varlığı (Baş)											
			Saf Irklar					Melez Irklar						
	2020	2021	İvesi	Akkaraman	Morkaraman	Kıvırcık	Acıpayam	Bafra	Malya	Merinos (Anadolu)	Merinos (Karacabey)	Türktahirova	Polatlı	
Altınova-Konya	10.682	11.931	-	-	-	-	-	-	-	20.022	-	-	-	20.022
Anadolu-Eskişehir		1.199	-	-	-	-	-	-	-	1.275	-	-	-	1.275
Ceylanpınar-Ş. Urfa	34.709	40.708	104.309	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	104.309
Gökhöyük-Amasya	2.876	3.087	-	-	-	-	-	6.623	-	-	-	-	-	6.623
Gözlü-Konya	17.176	18.552	-	27.754	-		1.811	1.254	-	-	-	-	-	30.819
Karacabey-Bursa	4.760	5.833	-	-	-	2.391	-	-	-	-	6.115	1.709	-	10.215
K.Karabekir-Iğdır	5.852	6.428	-	-	10.017	-	-	-	-	-	-	-	-	10.017
Malya-Kırşehir	6.133	7.074	-	6.294	-	-	-	-	5.477	-	-	-	-	11.771
Polatlı-Ankara	9.862	10.137	-	-	-	-	-	-	-	14.886	-	-	2.614	17.500
Ulaş-Sivas	7.537	8.190	-	13.053	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13.053
Toplam	99.587	113.139	104.309	47.101	10.017	2.391	1.811	7.877	5.477	36.183	6.115	1.709	2.614	225.604

Tablo 69. Koyun Irkları, Sağmal Ortalamaları İle Süt Üretim ve Verimleri

İŞLETME	IRKI	2020			2021			Gerçekleşme (%)		Sağmal Ortalamasına Göre Süt Verimi (Kg/Baş)	
		Ort. Sağ. (Baş)	Süt Üretimi (ton)		Ort. Sağ. (Baş)	Süt Üretimi (ton)		Programa Göre	Geçen Yıla Göre	2020	2021
			Program	Gerçekleşme		Program	Gerçekleşme				
Altınova-Konya	A.Merinos	6.210	200	222	6.643	200	244	122	110	36	36,7
Ceylanpınar-Şanlıurfa	İvesi	16.947	3.185	2.359	23.152	3.458	3.102	90	131	139	134,0
Gözlü-Konya	Acıpayam	750	340	27	800	340	65	138	240	35	81,3
	Akkaraman	10.915		229	13.500		404		177	21	29,9
Karacabey-Bursa	Kıvırcık	783	30	10	795	26	11	85	110	13	25,2
	Tahirova	505		14	522		11		79	28	21,4
Polatlı-Ankara	A.Merinosu	4.172	180	156	5.060	200	215	120	138	37	42,4
	Polatlı	694		18	657		25		139	26	38,6
TOPLAM		40.976	3.935	3.034	51.129	4.224	4.077	95	134	74	79,75

Tablo 70. Koyunculuk Verileri

Yıllar	Ana (Baş)	Damızlık Toplamı (Baş)	Doğum Yapan Koyun Sayısı (Baş)	Kuzu Üretimi (Baş)	İkizlik Oranı (%)	Sağılan (Baş)	Süt Üretimi (Ton)
2015	77.190	159.811	66.627	68.762	25,44	33.683	3.091
2016	85.287	179.069	60.565	99.970	30,15	30.550	2.813
2017	87.732	180.646	73.457	93.031	28,36	43.557	3.802
2018	92.226	191.827	76.122	99.954	30.49	40.365	3.560
2019	94.259	192.747	79.704	103.386	30,96	37.159	2.628
2020	99.587	202.464	80.830	110.046	34,37	40.976	3.034
2021	113.139	225.604	89.261	120.275	34,43	51.129	4.077

Ülkemiz yetiştiricilerine 2021 yılında 16.969 baş damızlık koyun satışı yapılmıştır.

Tablo 71. Damızlık Koyun Satışları

CİNSİ	MİKTARI (Baş)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Damızlık Koyun	8.172	19.683	17.569	17.292	21.841	16.969

“Ülkemiz koyunculğunun en büyük ıslahçı kuruluşu olan TİGEM, üniversitelerle yapılan işbirliği çerçevesinde Acıpayam, Anadolu Merinosu, Bafra, Karacabey Merinosu, Malya, Polatlı ve Türktahirova koyun ırklarının elde edilmesini sağlamıştır.”

Koyun sağımı yapılan Ceylanpınar, Gözlü, Altınova ve Polatlı İşletmelerinde 2012-2020 yıllarında Otomatik Sağım Merkezleri oluşturulmuş, mevcut 85 bin baş koyunun tamamında elle sağım sonlandırılarak, en ileri teknolojiye sahip makineler ile sağıma geçilmiştir. Bu sistemin uygulamaya konulması ile sağım işçiliğinden %75 tasarruf sağlanmış, hijyenik şartlarda süt üretimi yapılarak süt kalitesi artırılmış, soğuk zincir oluşturulduğu için daha sağlıklı süt elde edilir hale gelmiştir.

2.2.7.3. Islah Çalışmaları ve Yürütülen Projeler

Koyunculuk üzerine yaptığı çalışmalarla TİGEM koyunculukta ülkemizin en büyük ıslahçı kuruluşu konumundadır. Üniversitelerle yaptığı işbirliği AR-GE çalışmalarıyla Acıpayam, Anadolu Merinosu, Bafra, Karacabey Merinosu, Malya, Polatlı ve Türktahirova koyun ırklarının elde edilmesini sağlamıştır

2.2.7.4. Damızlık Keçi Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de son yıllarda keçi sütü ürünlerine olan talebin yükselmesiyle birlikte yoğun bir şekilde artan damızlık keçi taleplerinin karşılanması amacıyla, Ceylanpınar İşletmesinde 2013 yılında yapılan 1.000 ana başlık tesislerde Halep ırkı damızlık keçi yetiştiriciliği başlatılmıştır. Halen Ceylanpınar İşletmesinde devam ettirilen Halep ırkı damızlık keçi yetiştiriciliği 2021 yılında 2.104 başı ana olmak üzere toplam 3.490 baş damızlık varlığı ile sürdürülmektedir.

Tablo 72. Halep ırkı Keçi Yetiştiriciliği

Yıllar	Ana (Baş)	Damızlık Toplamı (Baş)	Doğum Yapan (Baş)	Oğlak Üretimi (Baş)	İkizlik Oranı (%)	Sağılan (Baş)	Süt Üretimi (Ton)
2017	1.087	1.799	786	1.428	73,8	657	228
2018	1.373	2.349	946	1.732	70.2	746	260
2019	1.720	2.431	890	1.560	68,5	735	211
2020	2.253	3.823	1.748	2.693	51,2	1.073	310
2021	2.104	3.490	1.334	2.281	59,1	1.043	243

2.2.7.5. Arı Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Sertifikalı tohum amaçlı yonca, korunga ve fiğ gibi yem bitkileri üretiminde, yabancı dölleme özelliği nedeniyle tozlaşmayı sağlayan arı, sertifikalı tohumun verim ve kalitesinin artışında uygulanan tarım teknikleri kadar önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan araştırmalarda, böcek tozlaşmaya ihtiyaç duyulan yem bitkilerinde yeterli sayıda arı kovani bulundurulması durumunda tohum verimlerinin beş katına kadar artırılabilceği ortaya konulmuştur.

TİGEM’de arı yetiştiriciliğine 2011 yılında 2.000 kovan ile başlanmış olup 2021 yılında koloni sayısı 5.000 kovanı çıkarılmıştır.

“ Arıcılık faaliyetleri sonucunda, 2021 yılında 49.710 kg bal üretimi yapılmıştır. ”

2.2.7.6. Gen Kaynaklarını Koruma Faaliyetleri

Asya Ceylanı Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Asya Ceylanının neslini korumak, çoğaltmak ve damızlık olarak dağıtmak amacıyla Ceylanpınar ve Altınova İşletmelerinde 876 baş ile yetiştiricilik yapılmaktadır. 2021 yılında 26 baş ceylan satışı gerçekleştirilmiştir.

Çoban Köpeği Yetiştiriciliği Faaliyetleri

TİGEM’de Kangal (Karabaş ve Akbaş) ırkları ile Karacabey ve Ulaş Tarım İşletmelerinde 86 baş ana olmak üzere toplam 215 baş damızlık köpek varlığıyla yetiştiricilik faaliyetleri sürdürülmektedir. 2021 yılında toplam 167 baş damızlık köpek satışı yapılmıştır.

Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliği Faaliyetleri

Ülkemiz gen kaynaklarının korunması adına Anadolu Tarım İşletmesinde 519 başı ana olmak üzere 2021 yılında toplam 1.082 baş damızlık varlığı ile Ankara Tiftik keçisi yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Tablo 73. Tiftik Keçisi Yetiştiriciliği

Yıllar	Ana (Baş)	Damızlık Toplamı (Baş)	Oğlak Üretimi (Baş)	İkizlik Oranı (%)	Tiftik Üretimi (kg)
2017	500	1.130	675	32	3.330
2018	500	1.163	652	39	2.640
2019	520	1.136	601	23	2.480
2020	508	1.118	582	24	2.200
2021	519	1.082	545	18	1.800

Kesif yem üretim faaliyetleri

Genel Müdürlüğe bağlı olarak faaliyet gösteren 16 işletme müdürlüğünde yetiştiriciliği yapılan yaklaşık 30.000 büyükbaş ve 295.000 küçükbaş hayvanın

beslenmesinde kullanılan kesif yemlerin tamamı 5 işletme müdürlüğünde toplam 50 ton saat kapasite ile çalışan yem hazırlama ünitelerinde hazırlanmaktadır.

Tablo 74. Kesif Yem üretim verileri

İşletmeler	2017	2018	2019	2020	2021
	Üretim Miktarı (Ton)	Üretim Miktarı (Ton)	Üretim Miktarı (Ton)	Üretim Miktarı (Ton)	Üretim Miktarı (Ton)
Gözlü/Konya 30 Ton/Saat	38.553	40.576	50.823	59.214	68.984
Ceylanpınar/Ş. Urfa 10 Ton/Saat	31.461	32.612	28.899	26.455	33.366
Karacabey/Burşa 5 Ton/Saat	17.193	14.619	7.156	4.860	2.424
Dalaman/Muğla 3 Ton/Saat	2.048	2.085	1.870	1.873	1.904
Malya/Kırşehir 2 Ton/Saat	1.508	1.556	2.599	2.897	2.649
Toplam	90.794	91.448	91.350	95.300	109.327

2.2.8. Safkan Arap Atı Yetiştiriciliğine İlişkin Sunulan Hizmetler

TİGEM'de Safkan Arap atı yetiştiriciliği Karacabey, Anadolu ve Sultansuyu İşletmelerinde dünyada örneğine az rastlanan 49 ana, 12 baba kan hattı ile yapılmaktadır. Bu kan hatları her üç işletmede muhafaza edilerek ülkemiz Safkan Arap atı kan hatları güvence altına alınmaktadır.

2021 yılı sonu itibari ile Anadolu İşletmesinde 376, Karacabey İşletmesinde 398 ve Sultansuyu İşletmesinde 337 olmak üzere toplam 1111 baş at mevcuduyla faaliyetlere devam edilmiştir.

“TİGEM'de Safkan Arap atı yetiştiriciliği Karacabey, Anadolu ve Sultansuyu İşletmelerinde dünyada örneğine az rastlanan 49 ana, 12 baba kan hattı ile yapılmaktadır.”

İşletmelerin tüm damızlık at materyali gözden geçirilerek 2021 yılı sıfat tevzii programı hazırlanmıştır. Satışı yapılması gereken tayların tespiti ve sınıflandırılması yapılarak koşu tayları Karacabey İşletmesinde, elit taylar ise İstanbul Veliefendi Hipodromunda "Açık artırma suretiyle satışı yapılmıştır.

İşletmede, önceki yıllarda olduğu gibi 2021 yılında da sperma dondurma laboratuvarında TİGEM ay-

gırlarının sperma dondurma işlemine ve satışlarına devam edilmiştir.

Anadolu Tarım İşletmesinde 2019 yılında ve Sultansuyu Tarım İşletmesinde 2021 yılında Aygır Sperması üretim laboratuvarı kurulmuştur. Diğer taraftan Karacabey ve Sultansuyu İşletmelerinde özel Arap Atı yetiştiricilerine Pansiyonerlik hizmeti verilmeye 2021 de de devam edilmiştir.

Taylarda akciğerlerde tahribat yapan Rhodococcus enfeksiyonu ile mücadele etmek için; TİGEM, Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi ve Konya Veteriner Araştırma Enstitüsü'nün beraber hazırladıkları TÜBİTAK destekli; "Taylardaki Rhodococcus Equi Enfeksiyonu için Aşı, Hiperimmün Plazma ve Bağışıklık Ölçüm Kiti Geliştirilmesi" projesi çalışmaları kapsamında üretilen "REQUIVAC IMS" isimli aşının deneme amaçlı 2015-2017 yıllarındaki kullanımından olumlu sonuç alınması ile birlikte 2021 yılında aşı üretimi ve kullanımına devam edilmiş, bundan sonraki yıllarda da üretilmesi hedeflenmiştir.

Bursa/Karacabey Tarım İşletmesinde 223 baş ve İstanbul Veliefendi Hipodromunda 51 baş olmak üzere 274 baş üstün performanslı yarış tayı taliplilerine satışları yapılmıştır.

Türkiye yarış sahalarında koşan Safkan Arap atlarının %24'ü TİGEM yetiştirmesi atlar oluştururken, kazanılan ikramiyelerin %34'ünü almıştır.

Gerçekleştirilen 274 baş tay satışından 45 milyon TL gelir elde edilmiş ve yarış primlerinden ise 21 milyon TL pay alınmıştır.

Tablo 75. Tay Doğumları (2021)

İşletme Adı	Erkek (Baş)	Dişi (Baş)	Toplam (Baş)
Anadolu-Eskişehir	58	72	130
Karacabey-Bursa	55	83	138
Sultansuyu-Malatya	44	58	102
Toplam	157	213	370

Tablo 76. Tay Satışları (2021)

İşletme Adı	Hipodromda Satılan (Baş)	İşletmede Satılan (Baş)	Reforme (Baş)	Toplam (Baş)
Anadolu-Eskişehir	18	71	-	89
Karacabey-Bursa	18	85	1	104
Sultansuyu-Malatya	15	67	-	82
Toplam	51	223	1	275

**TARIM İŞLETMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

SATIŞLAR

3. SATIŞLAR

TİGEM Ana Statüsünde yer alan başlıca faaliyet konusu; ülkenin bitkisel ve hayvansal üretimini artırmak, çeşitlendirmek ve ürün kalitesini iyileştir-

mek amacıyla yetiştirdiği tohum, fidan, fide ve benzeri mallar ile ürettiği damızlık hayvan ve spermaları yetiştiricilere intikal ettirmek olup, bu kapsamda pazarlama faaliyetleri yürütülmektedir.

Tablo 77. Damızlık Hayvan Satışları

Cinsi	Miktarı (Baş)		
	2019	2020	2021
Damızlık Sığır	1.650	3.546	5.407
Damızlık Koyun	17.292	21.841	16.969
Safkan Arap Tayı	-	-	275
Damızlık Keçi	24	222	105
Damızlık Ceylan	45	74	26
Damızlık Köpek	110	126	167

Tablo 78. Mamul ve Mahsul Satışları (2021)

Ürün Cinsi	Miktarı (Ton-Baş-Doz)
Mahsul Buğday	99.051
Selektöraltı Buğday	15.303
Temizlenmiş Mercimek	2.135
Çepelli Mercimek	3.542
Selektöraltı Kırık Mercimek	629
Dalında Fıstık	861
Mahsul Dane Mısır	82.712
Narenciye	14.320
Mahsul Ayçiçeği	19.865
Sperma	806.477
Reforme Sığır	4.689
Reforme Koyun	55.181
İnek Sütü	72.197
Koyun Sütü	4.073
Safkan Arap Tayı	275

Tablo 79. İhracat

Konusu	Miktar (Ton)
Kıbrıs'a sertifikalı buğday tohumu ihracatı	370
Irak'a sertifikalı buğday tohumu ihracatı	1.452
Afganistan'a sertifikalı buğday tohumu ihracatı	80
Azerbaycan'a sertifikalı buğday tohumu ihracatı	52

Sertifikalı Tohum Satışları

İşletmelerde üretilen sertifikalı tohumlar ülke geneline yayılmış 279 TİGEM Tohum Bayisi, Tarım Kredi Kooperatifleri, PANKOBİRLİK, Tarım ve Orman Bakanlığı İl Müdürlükleri ve işletmelerden peşin satış olmak üzere satılmaktadır.

İl ve İlçelerin arazi potansiyeli dikkate alınarak TİGEM Yönetim Kurulunca belirlenen esaslarda bayilik verilmektedir. Kontenjanı boş olan il ve ilçelerde bayilik şartlarını taşıyan gerçek ve tüzel kişilere, yerinde yapılan araştırmaların neticesinde durumu uygun olması halinde bayilikler verilmektedir. Üretim miktarına bağlı olarak tüm bayiler ve diğer dağıtıcı kuruluşların tohum talepleri karşılanmaktadır.

Ülkemiz tohumculuğunun en önemli Kuruluşu olan TİGEM, hububatta üretiminde, verim ve kalitenin artırılması için sertifikalı hububat tohumu kullanımının yaygınlaştırılması, ülke çiftçisinin hizmetine sunulması ve ülkemizin en ücra köşelerine kadar ulaştırılması için tanıtım ve demonstrasyon çalışmalarını da devam ettirmektedir. Bu kapsamda, gerek bayilerimizin gerekse diğer sektör paydaşlarının

talebi üzerine önder çiftçilerin köylerinde TİGEM uzmanlarınca çeşitler, üretim metotları, gübreleme vb. hakkında bilgiler verilmektedir.

“TİGEM tohumlarının satışları, 279 TİGEM Tohum Bayisi, Tarım Kredi Kooperatifleri, PANKOBİRLİK, Tarım Orman Bakanlığı İl Müdürlükleri yapılmaktadır.”

Yine, sertifikalı tohum kullanımını yaygınlaştırmak ve tanıtımını yapmak amacıyla, TİGEM Bayilerine ve Tarım ve Orman Bakanlığı İl ve İlçe Müdürlüklerine doğrudan çiftçilerimize ise tarım fuarlarında afiş, basılı materyal dağıtımı yapılmıştır.

TİGEM işletmelerinde kullanılan miktarlarla birlikte 2021 yılında tohum satışında görev alan kurum ve kuruluşlar aracılığı ile sertifikalı 120.224 ton hububat, 32 ton nohut, 235 ton mercimek, 237 ton fiğ, 334 ton korunga, 119 ton yonca tohumu satılmıştır.

Tablo 80. TİGEM Sertifikalı Hububat Tohumu Satış Cetveli (Ton)

Yıl	Cinsi	Satılan	Ekilişte Kullanılan	TOPLAM
2017	Buğday	101.561	23.632	125.193
	Arpa	19.178	2.298	21.476
	Tritikale	787	480	1.267
	Yulaf	-	56	56
	Toplam	121.527	26.466	147.992
2018	Buğday	97.424	20.538	117.962
	Arpa	18.200	2.235	20.435
	Tritikale	3.642	502	4.144
	Yulaf	120	46	166
	Toplam	119.386	23.321	142.707
2019	Buğday	123.777	23.641	147.418
	Arpa	15.176	2.320	17.496
	Tritikale	3.490	626	4.116
	Yulaf	103	66	169
	Toplam	142.546	26.653	169.199
2020	Buğday	109.569	26.486	136.055
	Arpa	17.706	2.186	19.893
	Tritikale	4.260	450	4.710
	Yulaf	342	38	380
	Toplam	131.879	29.159	161.038
2021	Buğday	84.234	22.397	106.631
	Arpa	8.777	2.391	11.168
	Tritikale	1.701	682	2.383
	Yulaf	11	31	42
	Toplam	94.723	25.501	120.224

**TARIM İŞLETMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**TİGEM AR-GE FAALİYETLERİ,
ORTAK YÜRÜTÜLEN PROJELER
VE DİĞER HUSUSLAR**

4. TİGEM AR-GE Faliyetleri

4.1. TİGEM AR-GE Faliyetleri

TİGEM bünyesinde 2002 yılında oluşturulan AR-GE birimi tarafından aynı yıllarda başlatılan ve uzun bir süreç içerisinde sürdürülen titiz çalışma ve verilen yoğun emek sonucunda yüksek verimli, kaliteli, hastalıklara mukavemetli, kurağa ve soğuğa dayanıklı, sanayicilerin isteklerini karşılayabilecek çeşitlerin elde edilmesi amacıyla buğday, arpa, tritikale, mercimek, nohut, yonca, korunga, fiğ ve çayır-merra bitkilerinde çeşit ıslah çalışmaları 2002 yılından bu yana sürdürülmektedir

Yeni Tescil Edilen ve TİGEM Üretim Desenine Alınan Çeşitler

Gerçekleştirilen AR-GE faaliyetleri kapsamında 2002-2016 yılları arasında; ALTINOVA -2002 (kışlık fiğ), CEYLAN (tüyü fiğ) ve GÖZLÜ-1 (kışlık yonca) olmak üzere toplam 3 çeşit, ülkemiz bitkisel üretiminin hizmetine sunulmuştur.

“ 2021 yılında 4 adet yeni buğday çeşidi tescil ettirilmiştir. ”

2018 yılında iki adet mercimek çeşidi, 2019 yılında tescil edilen 7 adet buğday çeşidi ile yurt dışından getirilen 2 buğday ve 1 tritikale çeşidi, 2020 yılında üç adet korunga çeşidi ve 2021 yılında tescil edilen dört adet buğday çeşidi ile birlikte tescilli çeşitlerimizin sayısı 26'ya ulaşmıştır. Kurumumuzda Markalık Buğday çeşitlerinin tescili için çalışmalar devam etmekte olup, üç adet çeşit tescile sunulmuştur.

Elit ve Orijinal Kademedeki Tohum Üretimi

Kuruluşumuz tarafından tescil ettirilen yeni bitki çeşitlerine ait elit ve orijinal kademedeki tohum üretimleri Altınova, Ceylanpınar, Gözlü, Polatlı ve Karacabey İşletmelerinde yapılmaktadır.

Çeşit Verim ve Adaptasyon Çalışmaları

Çeşit verim ve adaptasyon çalışmaları kapsamında özel sektör firmalarının sahip olduğu yüksek verimli, adaptasyon kabiliyeti iyi, verim ve kalite yönüyle öne çıkan çeşitlerin tespiti yapılarak bunların TİGEM bitkisel üretim desenine alınması hedeflenmektedir. Bu amaçla küçük alan ve büyük alan deneyleri kurulmuştur.

AR-GE Laboratuvar Faaliyetleri

TİGEM Gazi Tesislerinde kurulan Kalite Analiz Laboratuvarında bitki ıslah çalışmalarının sıhhatli yürütülmesi, piyasada mevcut olan kaliteli ve verimli çeşitlerle rekabet edebilecek çeşitlerin ıslahında yüksek verimli, adaptasyon kabiliyeti ve kalitesi yüksek, hastalıklara dayanıklı ıslah materyallerinin tespitinin yanı sıra gıda kalite ve yem analizleri için gerekli bütün tahliller yapılmaktadır.

“ Kalite Analiz Laboratuvarında 2021 yılında 708 adet kaba ve kesif yem, 159 adet sulama suyu numunesi analizi ile 212 adet ıslah materyali analizi yapılmıştır. ”

Tarımsal üretimlerde yüksek verimlilik ve kaliteyi sağlamak, ekonomik tarımsal üretim yapmak için tarımsal üretim yapılan toprakların zamanında ve doğru olarak tahlillerinin yapılması modern tarımın olmazsa olmazından hareket ile 2015 yılında TİGEM Gazi Tesislerinde kurulan Toprak Analiz Laboratuvarında 2017 yılında 2390, 2018 yılında 2672, 2019 yılında 1263, 2020 yılında 1403 adet ve 2021 yılında ise 1.161 adet toprak örneğinin analizleri yapılmıştır.

4.2. Üniversite ve Kamu Araştırma Kuruluşları ile Ortak Yürütülen projeler

- TUBİTAK- Enerji Bakanlığı ve TİGEM işbirliği kapsamında 2013 yılında “Ceylanpınar İşletmesinde 6 MW'lık pilot “Milli Güneş Enerjisi Santrali Projesi” planlanmış, Ocak 2021 den itibaren elektrik üretimine başlanmıştır.
- TİGEM ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi işbirliği kapsamında, 2012 yılında Gözlü İşletmesinde uygulamaya konulan Akkaraman ırkı koyunun, verim düzeyleri yüksek yerli ırklarla melezlenmesi, süt, döl ve et randımanı yüksek yeni ırk elde edilmesi ile ilgili araştırma çalışmaları devam etmektedir. Hali hazırda Gözlü tipi koyun elde edebilmek için G2 seviyesinde erkek ve dişi materyaller elde edilmiştir.
- Ulaş Tarım İşletmesinde TİGEM-Ankara Üniversitesi ile işbirliği kapsamında; Kangal Akkaraman tipinde seleksiyonla süt ve döl verimlerinin artırılması yönündeki ıslahı çalışmaları 2016 yılında başlatılmıştır. Söz konusu çalışmalar halen devam etmektedir. Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirmek için; Ulaş Tarım İşletmesinde koyunlarda süt ve döl verimi ile kuzularda bü-

yüme ve etçilik özellikleri üzerinde durulmaktadır. Böylece sistemli ve sürekli seleksiyonla İç Anadolu şartlarına uygun süt, döl ve et verimi yüksek saf Kangal Akkaraman tipi elde edilmeye çalışılmaktadır. Süt ve et verim yönlü iki elit sürü oluşturulmuş olup, bu sürüler üzerinde seleksiyon çalışmalarına devam edilmektedir. İkiz doğumlardan elde edilen erkek ve dişi kuzular, gelecek jenerasyonun damızlık sürüsünü oluşturmak üzere ayrılmaktadır.

4.3. Sudan Cumhuriyeti ile İkili Tarımsal İşbirliği Anlaşması

Türkiye ile Sudan Arasında İkili Tarımsal İşbirliği ve Ortaklığına İlişkin Anlaşma 28 Nisan 2014 tarihinde Ankara'da imzalanmış ve TBMM tarafından 04/04/2015 tarihinde onaylanması uygun görülmüştür. Sudan Parlamentosu tarafından da 04/01/2015 tarihinde onaylanmıştır. Anlaşma, Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak Resmi Gazete'nin 19/11/2015 tarihli ve 29537 sayısında yayımlanmış olup, Anlaşmanın uygulamaya konulmasına ilişkin yasal prosedür tamamlanmıştır.

Anlaşma ile iki ülke arasında tarımsal üretimin ve ticaretin artırılması için ortak şirket kurulması, şirketin, Sudan'da 12.500 hektar arazide örnek işletme/çiftlik kurması, Türk özel sektörünün, Sudan'da 5 bölgede 780.500 hektar arazide tarımsal yatırım yapmasının özendirilmesi hedeflenmiştir.

4.4. Kiraya Verilen İşletmeler

TİGEM, faaliyetlerini sürdürdüğü süreç içerisinde İktisadi Devlet Teşekkülü olmanın gereklerine uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda çalışarak daha fazla yatırım kaynağı oluşturmak amacıyla 2003-2015 yıllarında yapılan kapsamlı çalışmalar sonucunda biri kısmi ikisi iştirak olmak üzere toplam 329.489 dekar arazi varlığı ile toplam 20 işletme özel sektör firmalarına uzun süreli (30 yıl) kiraya verilmiştir.

“

TİGEM'in arazi varlığı 3.602.566 dekar olup, kiraya verilen işletmelerin arazileri toplam arazi miktarının yaklaşık % 9'una tekabül etmektedir.

”

TİGEM ile kiracı şirketler arasında düzenlenen ve Yüksek Planlama Kurulundan onaylı kira sözleşmelerinde; yürütülecek faaliyetin konusu ve kiralanın gayrimenkulün kullanma şekli başlığı altında yer alan hükümlerde, tarımsal amaç ve faaliyetler doğrultusunda kullanma, bu amaca matuf olmak üzere üretim yapma, tesis kurma, pazarlama faaliyetlerinde bulunma gibi temel ilkeler belirlenmiş, amaç dışı kullanıma izin verilmemiş, kiracılık haklarının devredilmesi konusunda kısıtlar getirilmiştir. Diğer bir başlıkta kiracının yükümlülükleri sayılmış, bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde ise kiraya verenin fesih hakkını sağlayan bir maddeye yer verilmiştir. Kiracı faaliyetleri TİGEM denetim komisyonları tarafından sürekli denetlenmektedir.

Kiraya verilen işletmeler taahhüt ettikleri kadar ya da bunun üzerinde yatırım yapmışlardır. Tüm işletmelerde tarımsal amaçlı üretim yapılmış, tarım dışı amaçlarla gelen muhtelif talepler kabul edilmemiş, yapılan yatırımların niteliği, arazinin belirtilen amaç doğrultusunda kullanımı ve işletme bütünlüğü ile ilgili temel faktörler korunmuş, kiracıların yatırım taahhütlerine uymaları sağlanmıştır.

2003-2021 dönemi içerisinde özel sektör yatırımlarına açılan 20 işletmede kiracı firmalar tarafından 2021 yılı sonu itibari ile toplam 1.074.032.407,00 TL TL yatırım yapılmış ve 2021 yılı için toplam KDV hariç 84.006.293 TL TL kira bedeli tahsil edilmiştir. Bu işletmelerde 2021 yılı sonu itibariyle 3.128 daimi personel istihdam edilmiştir.

**TARIM İŞLETMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

KURUMSAL KABİLİYET ve KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5. KURUMSAL KABİLİYET ve KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Üstünlükler

- Tarımsal yönden toprak etüt-haritalama ve parselasyon çalışmaları yapılmış, farklı iklim kuşaklarında bulunan toplu ve büyük arazi varlığına sahip olması,
- Nitelikli ve tecrübeli personel ile köklü bir kurumsal kültüre sahip olması,
- Bitkisel ve hayvansal üretimde gen kaynaklarına sahip olması,
- En son teknoloji ile donatılmış mekanizasyona sahip olması,
- Tohum ve damızlık üretim-satışında büyük, köklü, güvenilir ve önder kuruluş olması,
- Modern basınçlı sistemler ile sulanan büyük ölçekli tarım arazisine sahip olması,
- Saf kan Arap atı yetiştiriciliğinde uzmanlığa sahip olması,
- Geniş bir tohum ve damızlık satış ağına sahip olması,
- Tarımda uygulamalı eğitim veren altyapıya sahip olması,
- Üretimde kullanılan bir kısım hammaddeyi kendi kaynaklarından sağlaması,
- Yüksek kapasiteli, modern tarımsal tesis altyapısına sahip olması,
- Sperma üretimi ve döl kontrolü (Progenytest) çalışmasını yürütecek bir altyapıya sahip olması,
- Organik ve iyi tarım uygulamalarına müsait altyapıya sahip olması,

- Bitkisel üretimde önemli tür ve çeşitlerin tohum üretim hakkına sahip olması,
- Koyun ıslah çalışmalarında uzmanlığa sahip olması,
- Özel sektör tohumculuk firmalarıyla ortak üretim yapabilme imkanının olması,
- Üretim kapasitesinin artırılabilir olması,
- Ar-Ge çalışmalarına uygun ve işbirliğine müsait alt yapıya sahip olması,

B. İyileştirilmesi Gereken Yönler

- Ar-Ge çalışmalarının yeterli düzeye çıkarılması,
- İşletmelerde çalışan personel ve ailesi için sağlık, eğitim ve sosyal ihtiyaçların karşılanması noktasında etkinliğin artırılması,
- Kalifiye personel yetersizliği nedeniyle bozulmak üzere olan usta-çırak ilişkisinin düzeltilmesi amacıyla kilit noktalara kalifiye personel istihdamı,
- İşletmelerin il-ilçe merkezlerinden uzak olması, iş yoğunluğu, vb. nedenlerle teknik elemanların kurumdaki ayrılmaması için özlük haklarının iyileştirilmesi,
- TİGEM adına tescilli bitki çeşit sayısının artırılması,
- Norm kadronun etkin olarak uygulanmasının sağlanması,
- Faaliyetlerde verim ve kalitenin artırılması için mevcut kurumsal yapının çağdaş bir yapıya kavuşturulması,
- Performansa dayalı ücret sisteminin getirilmesi,
- Mevzuatlara bağlı kalmaksızın kalifiye personel istihdamına imkan verilmesi.

**TARIM İŞLETMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

MALİ TABLOLAR

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'nün
Yönetim Kuruluna

A) Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi

1) Görüş

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün ve bağlı ortaklığının (birlikte "Grup" olarak anılacaktır.) 31 Aralık 2021 tarihli konsolide finansal durum tablosu ile aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait; konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu, konsolide özkaynaklar değişim tablosu ve konsolide nakit akış tablosu ile önemli muhasebe politikalarının özeti de dâhil olmak üzere finansal tablo dipnotlarından oluşan konsolide finansal tablolarını denetlemiş bulunuyoruz.

Görüşümüze göre ilişikteki finansal tablolar, Grup'un 31 Aralık 2021 tarihi itibarıyla konsolide finansal durumunu ve aynı tarihte sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal performansını ve konsolide nakit akışlarını, Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na ("TFRS"lere) uygun olarak tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun bir biçimde sunmaktadır.

2) Görüşün Dayanağı

Yaptığımız bağımsız denetim, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ("KGK") tarafından yayımlanan Türkiye Denetim Standartlarının bir parçası olan Bağımsız Denetim Standartlarına ("BDS") uygun olarak yürütülmüştür. Bu Standartlar kapsamındaki sorumluluklarımız, raporumuzun Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. KGK tarafından yayımlanan Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar (Etik Kurallar) ile finansal tabloların bağımsız denetimiyle ilgili mevzuatta yer alan etik hükümlere uygun olarak Grup'tan bağımsız olduğumuzu beyan ederiz. Etik Kurallar ve mevzuat kapsamındaki etiğe ilişkin diğer sorumluluklar da tarafımızca yerine getirilmiştir. Bağımsız denetim sırasında elde ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulması için yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

web: www.sistemglobal.com.tr e-posta: info@sistemglobal.com.tr

Adres : Beştepe Mah. Nergiz Sokak No:7/2 Via Flat Ofis No:60-61 Soğutucu Yenimahalle/ANKARA 06388 TÜRKİYE

Telefon : (+90 312) 442 2040

Faks : (+90 312) 442 2063

ANKARA İSTANBUL

İZMİR

ALANYA

GAZİANTEP

BURSA

ADANA

KAYSERİ

BRUXELLES - LONDRA - BERLİN - SINGAPUR

3) Diğer Hususlar

2019 yılı sonunda Çin’de görülen ve hızlı yayılmasıyla Dünya Sağlık Örgütü’nce pandemi (bir kıta, hatta tüm dünya yüzeyi gibi çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalık) olarak tanımlanan Korona Virüs, ekonomi ve ticari hayat üzerinde çok önemli etkiler göstermektedir.

Virüsün etkileri sektörler bazında farklı şekilde gerçekleşebilecektir. Bir takım sektörler açısından avantajlar yaratmış gibi gözükse de tedarik zinciri dikkate alındığında ve global olarak bozulacak nakit akışı, mevcut durumun tüm sektörler açısından olumsuz etkilerinin olacağı yönündedir.

Bu durumun şirket üzerindeki etkileri raporun okuyucularınca değerlendirilmelidir.

4) Kilit Denetim Konuları

Kilit denetim konuları, mesleki muhakememize göre cari döneme ait finansal tabloların bağımsız denetiminde en çok önem arz eden konulardır. Kilit denetim konuları, bir bütün olarak finansal tabloların bağımsız denetimi çerçevesinde ve finansal tablolara ilişkin görüşümüzün oluşturulmasında ele alınmış olup, bu konular hakkında ayrı bir görüş bildirmiyoruz.

Kilit Denetim Konusu	Kilit denetim konusunun nasıl ele alındığı
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller ve Gerçeğe Uygun Değer	Mevcut denetim prosedürlerimizin yanı sıra, değerlendirme şirketi tarafından yapılan değerlemelerin belirlenen standartlara uygun olup olmadığının değerlendirilmesi ile yapılan değerlemelerin muhasebeleştirilmesi ve finansal tablolarda doğru olarak raporlandığının kontrolünü içermektedir.
Şirketin Yatırım Amaçlı Gayrimenkulleri Finansal Durum Tablosunda gerçeğe uygun değerleri ile raporlanmıştır. Gerçeğe uygun değerler, Sermaye Piyasası tarafından yetkilendirilmiş bir gayrimenkul değerlendirme şirketi tarafından belirlenmiştir.	İçinde bulunduğumuz ekonomik dönemde ekonomik göstergelerde değişiklikler olmakla beraber bunların ilgili gayrimenkuller üzerinde önemli bir değişim yaratmadığı tarafımızdan da kabul görmüştür.
Değerleme çalışmaları ekonomik çevrede önemli değişikliklerin olması ve bunun gayrimenkullere etkisinin önemli olduğu dönemlerde tekrarlanmalıdır.	
Özkaynak Değerleme Yöntemi	
Özkaynak Değerleme Yöntemi ile Değerlenen Yatırımlar kilit denetim konusu olarak belirlenmiştir.	Bu konuda ilave teyid ve kontrol süreçleri uygulanmıştır.

web: www.sistemglobal.com.tr e-posta: info@sistemglobal.com.tr

Adres : Beştepe Mah. Nergiz Sokak No:7/2 Via Flat Ofis No:60-61 Soğutcu Yenimahalle/ANKARA 34396 TÜRKİYE

Telefon : (+90 312) 442 2040

Faks : (+90 312) 442 2063

ANTALYA - ISTANBUL - EDİRNE - KONYA - GAZİANTEP - BURSA - ADANA - KAYSERİ
BRÜKSEL - LONDRA - BERLİN - SINGAPUR

Hasılat Gelirlerin kayıt edilmesi, gelirin zamanında ve doğru bir şekilde tespit edilmesi açısından kilit bir denetim konusu olarak değerlendirilmiştir.	Denetim prosedürlerimiz Hasılatların kaydedilmesinin doğruluğunu sorgulamak üzerine tasarlanmıştır. Hasılat sürecine ilişkin Grup'un satış ve teslimat prosedürleri incelenerek ve gözlemlenerek değerlendirilmiştir. Denetim prosedürlerimiz faturaların düzenlenmiş ancak risk ve mülkiyetin devredilmemiş olduğu durumların değerlendirilmesine odaklanılmıştır. Satıştan iadeler hesabının denetim tarihi itibarıyla detaylarını talep ederek bilanço tarihi sonrasında yüksek tutarlı bir iade olup olmadığı değerlendirilmiştir. Satış işlemine ilişkin fatura, irsaliye tarihi, ambar çıkış ve teslim evrakları kontrol edilerek fiili teslimin bilanço tarihi öncesi yapıldığı değerlendirilmiştir.
Ticari Alacaklar Denetim prosedürlerimiz Ticari Alacaklar'ın doğruluğunu sorgulamak üzerine tasarlanmıştır. Grup, ticari alacaklar için hesaplanan değer düşüklüğü karşılıklarını, müşterilerden alınan teminatlar, müşterilerin geçmiş ödeme performansları, kredi derecelendirme risk bilgileri ile alacak bakiyelerinin vade analizlerini göz önünde bulundurularak yapılan tahminler sonucu finansal tablolarına almaktadır. Kullanılan tahminler gelecekte beklenen piyasa koşullarına oldukça duyarlıdır. Uzun süreden beri ödenmeyen alıcı borçları mevcut ise nedenleri araştırılarak gerekli olan cari hesaplar için faiz ya da vade farkı karşılığı çalışmaları değerlendirilmiştir. Grup'un dövizli veya dövizle endeksli çalışan alıcılarının kur farkı çalışmaları ve Ticari Alacaklar için yapılan itfa çalışmaları tarafımızca değerlendirilmiştir.	Bu alanda uyguladığımız denetim prosedürlerimiz aşağıdakileri içermektedir: · Kredi kontrol, alacak yönetimi ve karşılık ayırma süreçlerine yönelik yönelik iç kontrollerin tasarımı, uygulaması ve işleyişinin etkinliğinin değerlendirilmesi · Alacak yaşlandırma raporundaki vade bilgilerinin fatura ve diğer ilgili belgeler vasıtasıyla doğruluğunun test edilmesi · Seçilen ticari alacaklar için dış teyitlerin yapılması ve finansal tablolar ile uyumunun kontrol edilmesi · Grup'un avukatlarından alınan yazılı beyanlarda belirtilen icra takipleri ile ayrılan şüpheli alacakların kontrol edilmesi · Tahsilata ilişkin herhangi bir anlaşmazlık veya dava sürecinin başlayıp başlamadığının yönetim ile yapılan görüşmeler ile oluşturulması · Beklenen kredi zararı hesaplaması için geliştirilen modelde kullanılan varsayımların değerlendirilmesi · Grup'un finansal tablolarında yapmış olduğu dipnot açıklamalarının TFRS 9 uyarınca yapılması gereken açıklamalara uygun olup olmadığının değerlendirilmesi.

web: www.sistemglobal.com.tr e-posta: info@sistemglobal.com.tr

Adres : Beştepe Mah. Nergis Sokak No:7/2 Via Flat Ofis No:60-61 Sığircı Yenimahalle/ANKARA 06439 TÜRKİYE

Telefon : (+90 312) 442 20 40

Faks : (+90 312) 442 20 63

ANKARA - İSTANBUL - ELAZIR - ADANA - GAZİANTEP - BURSA - AĞRI - EYİ - KAYSERİ
BRÜSEL - LONDRA - BERLİN - SINGAPUR

5) Yönetimin ve Üst Yönetimden Sorumlu Olanların Finansal Tablolara İlişkin Sorumlulukları

Grup yönetimi; finansal tabloların TFRS'lere uygun olarak hazırlanmasından, gerçeğe uygun bir biçimde sunumundan ve hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içermeyecek şekilde hazırlanması için gerekli gördüğü iç kontrolden sorumludur.

Finansal tabloları hazırlarken yönetim; Grup'un sürekliliğini devam ettirme kabiliyetinin değerlendirilmesinden, gerektiğinde süreklilikle ilgili hususları açıklamaktan ve Grup'u tasfiye etme ya da ticari faaliyeti sona erdirmeye niyeti ya da mecburiyeti bulunmadığı sürece işletmenin sürekliliği esasını kullanmaktan sorumludur.

Üst yönetimden sorumlu olanlar, Grup'un finansal raporlama sürecinin gözetiminden sorumludur.

6) Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları

Bir bağımsız denetimde, biz bağımsız denetçilerin sorumlulukları şunlardır:

Amacımız, bir bütün olarak finansal tabloların hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık içerip içermediğine ilişkin makul güvence elde etmek ve görüşümüzü içeren bir bağımsız denetçi raporu düzenlemektir. BDS'lere uygun olarak yürütülen bir bağımsız denetim sonucunda verilen makul güvence; yüksek bir güvence seviyesidir ancak, var olan önemli bir yanlışlığın her zaman tespit edileceğini garanti etmez. Yanlışlıklar hata veya hile kaynaklı olabilir. Yanlışlıkların, tek başına veya toplu olarak, finansal tablo kullanıcılarının bu tablolara istinaden alacakları ekonomik kararları etkilemesi makul ölçüde bekleniyorsa bu yanlışlıklar önemli olarak kabul edilir.

BDS'lere uygun olarak yürütülen bir bağımsız denetimin gereği olarak, bağımsız denetim boyunca mesleki muhakememizi kullanmakta ve mesleki şüpheciliğimizi sürdürmekteyiz. Tarafımızca ayrıca:

-Finansal tablolardaki hata veya hile kaynaklı "önemli yanlışlık" riskleri belirlenmekte ve değerlendirilmekte; bu risklere karşılık veren denetim prosedürleri tasarlanmakta ve uygulanmakta ve görüşümüze dayanak teşkil edecek yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmektedir. (Hile; muvazaa, sahtekârlık, kasıtlı ihmal, gerçeğe aykırı beyan veya iç kontrol ihlali fiillerini içerebildiğinden, hile kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riski, hata kaynaklı önemli bir yanlışlığı tespit edememe riskinden yüksektir.)

-Grup'un iç kontrolünün etkinliğine ilişkin bir görüş bildirmek amacıyla değil ama duruma uygun denetim prosedürlerini tasarlamak amacıyla denetimle ilgili iç kontrol değerlendirilmektedir.

-Yönetim tarafından kullanılan muhasebe politikalarının uygunluğu ile yapılan muhasebe tahminlerinin ve ilgili açıklamaların makul olup olmadığı değerlendirilmektedir.

-Elde edilen denetim kanıtlarına dayanarak, Grup'un sürekliliğini devam ettirme kabiliyetine ilişkin ciddi şüphe oluşturabilecek olay veya şartlarla ilgili önemli bir belirsizliğin mevcut olup olmadığı hakkında ve yönetimin işletmenin sürekliliği esasını kullanmasının uygunluğu hakkında sonuca varılmaktadır.

web: www.sistemglobal.com.tr e-posta: info@sistemglobal.com.tr

Adres : Beştepe Mah. Nergis Sokak No: 7/2 Via Flat Ofis No: 60-61 Soğutucu Yenimahalle ANKARA 06436 TÜRKİYE

Telefon : (+90 312) 442 2040

Faks : (+90 312) 442 2063

ATICA - ISTANBUL

İZMİR

ADANA

GAZİANTEP

BURSA

ANTALYA

KAYSERİ

BRÜKSEL

LOHRA

BERLİN

SINGAPUR

Önemli bir belirsizliğin mevcut olduğu sonucuna varmamız hâlinde, raporumuzda, finansal tablolardaki ilgili açıklamalara dikkat çekmemiz ya da bu açıklamaların yetersiz olması durumunda olumlu görüş dışında bir görüş vermemiz gerekmektedir. Vardığımız sonuçlar, bağımsız denetçi raporu tarihine kadar elde edilen denetim kanıtlarına dayanmaktadır. Bununla birlikte, gelecekteki olay veya şartlar Grup'un sürekliliğini sona erdirebilir.

-Finansal tabloların, açıklamalar dâhil olmak üzere, genel sunumu, yapısı ve içeriği ile bu tabloların, temelini oluşturan işlem ve olayları gerçeğe uygun sunumu sağlayacak şekilde yansıtır yansıtmadığı değerlendirilmektedir.

Diğer hususların yanı sıra, denetim sırasında tespit ettiğimiz önemli iç kontrol eksiklikleri dâhil olmak üzere, bağımsız denetimin planlanan kapsamı ve zamanlaması ile önemli denetim bulgularını üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmekteyiz.

Bağımsızlığa ilişkin etik hükümlere uygunluk sağladığımızı üst yönetimden sorumlu olanlara bildirmiş bulunmaktayız. Ayrıca bağımsızlık üzerinde etkisi olduğu düşünülebilecek tüm ilişkiler ve diğer hususları ve -varsa- ilgili önlemleri üst yönetimden sorumlu olanlara iletmış bulunmaktayız.

Üst yönetimden sorumlu olanlara bildirilen konular arasından, cari döneme ait finansal tabloların bağımsız denetiminde en çok önem arz eden konuları yani kilit denetim konularını belirlemekteyiz. Mevzuatın konunun kamuya açıklanmasına izin vermediği durumlarda veya konuyu kamuya açıklamanın doğuracağı olumsuz sonuçların, kamuya açıklamanın doğuracağı kamu yararını aşacağına makul şekilde beklendiği oldukça istisnai durumlarda, ilgili hususun bağımsız denetçi raporumuzda bildirilmemesine karar verebiliriz.

B) Mevzuattan Kaynaklanan Diğer Yükümlülükler

1) TTK'nın 402'nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Grup'un 1 Ocak - 31 Aralık 2021 hesap döneminde defter tutma düzeninin, finansal tabloların, kanun ile Grup esas sözleşmesinin finansal raporlamaya ilişkin hükümlerine uygun olmadığına dair önemli bir hususa rastlanmamıştır.

2) TTK'nın 402'nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Yönetim Kurulu tarafımıza denetim kapsamında istenen açıklamaları yapmış ve talep edilen belgeleri vermiştir.

Bu bağımsız denetimi yürütüp sonuçlandıran sorumlu denetçi Necmi ULUS'dur.

18.03.2022
I.C.
Necmi ULUS
Sorumlu Denetçi

Beştepe Mahallesi Nergiz Sokak 7/2
Via Flat İş Merkezi Kat: 2 No:60-61
Söğütözü – Yenimahalle /ANKARA

web: www.sgmmglobal.com.tr e-posta: info@sgmmglobal.com.tr

Adres : Beştepe Mah. Nergiz Sokak No:7/2 Via Flat Ofis No:60-61 Söğütözü Yenimahalle/ANKARA 34396 TÜRKİYE

Telefon : (+90 312) 442 20 40

Faks : (+90 312) 442 20 63

ANKARA - İSTANBUL - İZMİR - ADANA - GAZİANTEP - BURSA - ANTALYA - KAYSERİ
BRÜSEL - LONDRA - BERLİN - SINGAPUR

İŞLETME ÇALIŞMALARI

a) Bütçenin Genel Durumu:

TİGEM'in 2021 yılı işletme bütçesi Yönetim Kurulunun 25.12.2020 tarih ve 340 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

2021 yılı faaliyetlerine ilişkin bütçe verileri ve gerçekleştirmeleri, 2020 yılına ilişkin verilerle birlikte aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-1. Bütçe Verileri ve Gerçekleştirmeleri (2021)

Bütçeye ilişkin toplu bilgiler	Ölçü	2020		2021			
		Gerçekleşen	Bütçeye Göre Sapma (İlk Durum) (%)	Bütçe		Gerçekleşen	Bütçeye Göre Sapma (Son Durum) (%)
				İlk durum	Son durum		
1-Personel sayısı	Kişi	2.346	-9	2.420	2.748	2.658	10
2-Personel giderleri	Bin TL	293.737	-12	438.756	383.400	385.623	-12
3-Alımlar tutarı	Bin TL	487.844	-22	701.807	701.807	912.380	30
4-Tüm üretim maliyeti	Bin TL	2.146.981	-10	2.770.741	2.770.741	2.871.231	4
5-Başlıca üretimler							
Buğday	Ton	286.479	-8	318.409	318.409	265.006	-7,7
Arpa	Ton	28.772	2	26.534	26.534	14.853	1,9
Yemlik dane mısır	Ton	138.215	72	94.230	94.230	122.722	71,5
Ayçiçeği	Ton	18.506	20	18.665	18.665	19.859	20,3
Mercimek	Ton	1.006	-74	5.094	5.094	5.978	-74,0
Buzağı	Baş	10.683	-14	12.330	12.330	11.690	-14,0
Kuzu	Baş	110.046	-3	124.163	124.163	120.275	-3,0
Tay	Baş	363	3	530	530	370	3,1
Süt	Ton	76.755	-2	76.654	76.654	78.135	-2,1
6-Net satış tutarı	Bin TL	1.383.625	6	1.564.218	1.666.976	1.768.976	13
7-Başlıca satışlar							
Buğday(Tohumluk)	Ton	109.570	-38	135.760	89.170	84.234	0,1
Arpa(Tohumluk)	Ton	17.706	8	17.911	11.529	8.777	4,0
Yemlik dane mısır	Ton	92.703	35	57.752	92.523	82.712	26,7
Ayçiçeği	Ton	20.896	36	18.665	20.000	19.865	21,1
Mercimek	Ton	1.320	-43	6.167	6.103	3.542	-75,3
Damızlık siğir	Baş	3.546	-24	3.665	3.515	5.407	-4,8
Damızlık koyun	Baş	21.841	-6	23.500	18.614	16.969	11,3
Yarış atı	Baş	248	-7	277	284	274	-5,7
Süt	Ton	71.670	-6	71.563	73.853	72.197	0,2
8-Yatırımlar (Nakdi harcama)	Bin TL	99.617	-38	183.289	183.289	174.809	-5
9-Finansman ihtiyacı ya da fazlası	Bin TL	228.227	1.025	72.407	184.920	83.968	16
10-Dönem karı veya zararı	Bin TL	76.830	130	41.894	107.107	132.210	216

Giderler

2021 yılında gerçekleşen giderler, geçen yılki değerlerle birlikte ve ilk ve son durum program ödenekleri ile karşılaştırmalı olarak, ekteki çizelgede gösterilmiştir.

Genel Müdürlük Yönetim Kurulunun 25.12.2020 tarihli ve 340 sayılı kararı ile kabul edilen 2021 yılı işletme bütçesinin ilk durum verilerine göre; 3.247.778 bin TL, gider yapılması programlanmıştır. Yıl içinde meydana gelen gelişmeler çerçevesinde Genel Müdürlük Makamının toplam giderler değişmemek üzere gider fasılları arasında yapılan ödenek aktarmaları ile ödeneklerin son durumu belirlenmiştir.

2021 yılı sonu itibarıyla gider gerçekleşmesi, önceki döneme göre yaklaşık olarak % 39 oranında artarak 3.213.244 TL olarak gerçekleşmiştir. Fiili harcama Bütçe ödeneklerinin % 1 altındadır.

Giderlerin türler itibarıyla incelenmesinde; geçmiş yıllarda olduğu gibi toplam giderler içinde en önemli grubu % 52,54 oranı ile ilk madde ve malzeme giderleri teşkil etmiştir. Bunu % 7,35 oranı ile işçi ücret ve giderleri, % 4,65 oranı ile memur ve sözleşmeli personel ücret ve giderleri, % 23,99 oranı ile de dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler, % 11,47 oranı ile diğer gider grupları takip etmektedir.

Toplam 1.688.288 bin TL'lik ilk madde ve malzeme giderlerinin, 277.721 bin TL'sini tohumluk üretiminde kullanılan ilk maddeler, 444.420 bin TL' sini yemler, 226.340 bin TL'sini gübreler, 102.747 bin TL'sine Genel Müdürlüğümüzün kendi üretiminde kullandığı tohumluklar, 82.667 bin TL'sini yakıtlar, 554,393 bin TL'sini diğer çeşitli ilk madde giderleri oluşturmıştır.

İşçi ücretleri geçen yıla göre % 42,77 oranında ve 70.785 bin TL tutarında artarak 236.266 bin TL olarak gerçekleşmiştir.

Son yıllarda emekliye ayrılan işçilerin yerine yeni işçi alınmaması nedeniyle hizmetlerin yürütülmesinde sıkıntıyla karşılanmaya başlanmış, kapanan ve kiralanan işletmelerden faaliyette bulunan işletmelere gelen işçilerin tam anlamıyla yeni işlerine adaptasyon sağlayamamaları ve vasıflı işçilik niteliğine sahip olmamaları nedeniyle dışarıdan hizmet alınması suretiyle işlerin yürütülmesine 2021 yılında da devam edilmiştir.

Başbakanlık Tasarruf Genelgelerine konu teşkil eden bazı giderler ekteki çizelgede gösterilmiştir.

Söz konusu giderlerin en önemli kısmını taşeronlara ödenen işçilik giderleri, biçerdöver ve taşıtlara ödenen kira bedelleri teşkil etmektedir.

Tablo M-2. Giderler

Giderler	2020	2021					
	Gerçekleşen	Ödenek		Gerçekleşen	Ödeneyin Son Durumuna Göre Fark	Ödeneye Göre Sapmalar	
		İlk Durum	Son Durum			İlk Duruma Göre	Son Duruma Göre
	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(%)	(%)
0- İlk madde ve malzeme giderleri	1.176.651	1.685.465	1.699.003	1.688.288	-10.715	0	-1
1- İşçi ücret ve giderleri	165.481	255.161	241.147	236.266	-4.881	-7	-2
2- Memur ve söz.pers. ücr.ve giderleri	128.256	183.595	152.708	149.357	-3.351	-19	-2
3- Dışardan sağlanan fayda ve hizmetler	545.785	750.204	779.675	770.823	-8.852	3	-1
4- Çeşitli giderler	59.241	100.893	86.562	82.261	-4.301	-18	-5
5- Vergi, resim ve harçlar	5.035	12.784	8.302	7.713	-589	-40	-7
6- Amortisman ve tükenme payları	220.422	244.676	245.734	243.902	-1.832	0	-1
7- Finansman giderleri	15.964	15.000	34.647	34.635	-12	131	0
Toplam	2.316.835	3.247.778	3.247.778	3.213.245	-34.533	-1	-1

Gerçekleşen gider kalemlerinden bazıları, geçen yılın rakamlarıyla karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-3. Bazı Giderlerinin Önceki Yılla Karşılaştırması

Gider türü	2020	2021	Artış veya Azalış
	(Bin TL)	(Bin TL)	(%)
Telefon gideri	297	267	-10
Taşeronlara ödenen işçilik giderleri	254.099	304.433	20
Temsil ve misafir ağırlama giderleri	262	270	3,1
Biçerdöver kira bedeli	21.648	28.657	32
Taşıt kira bedeli	20.757	28.955	39
Traktör kira bedeli	62	43	-31
Tanıtım ve pazarlama giderleri	1.454	1.550	7
İslahçı Hakları giderleri	6.976	10.171	46

Tedarik işleri

2021 yılında alınan ilk madde ve malzemelerin ayrıntısı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-4. İlk Madde ve Malzeme Tedariki

Alımlar	2020	2021			
	Gerçekleşen	Program Ödeneği		Gerçekleşen	Ödeneğe Göre Sapma İlk Duruma Göre
		İlk Durum	Son Durum		
	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(%)
1-Esas üretim ilk maddeleri					
İç	14.126	24.643	24.643	24.730	0
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (1)	14.126	24.643	24.643	24.730	0
2-Yardımcı işletme ilk maddeleri					
İç	95.038	176.602	176.602	168.160	95.038
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (2)	95.038	176.602	176.602	168.160	95.038
3-Yardımcı ilk maddeler					
İç	198.126	283.565	283.565	437.010	54
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (3)	198.126	283.565	283.565	437.010	54
4-Yakacak mad. yakıtlar ve yağlar					
İç	71.561	87.181	87.181	88.695	2
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (4)	71.561	87.181	87.181	88.695	2
5-Yedek parça ve aletler					
İç	45.154	43.751	43.751	70.044	60
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (5)	45.154	43.751	43.751	70.044	60
6-Çeşitli malzemeler					
İç	63.839	86.065	86.065	123.741	44
Dış	-	-	-	-	-
Toplam (6)	63.839	86.065	86.065	123.741	44
İç alımlar toplamı	487.844	701.807	701.807	912.380	30
Dış alımlar toplamı	-	-	-	-	-
Genel toplam	487.844	701.807	701.807	912.380	30
Verilen sipariş avansları	2.520	-	-	8.873	-

TİGEM’de tedarik işleri, Alım Satım İhale Yönetmeliği ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve bu kanuna ilişkin mevzuat hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır. İşletmelerimizde ve merkezde Alım Satım ve İhale komisyonları oluşturulmuştur. Yapılan işlemler bu komisyon tarafından yapılmaktadır. Kuruluşumuzun alım programı, işletmelerin hazırlamış olduğu bütçe ekindeki programa göre tespit edilerek tanzim edilmektedir. Toplu alımlar merkez tarafından, diğer alımlar yetki verilerek işletmelerce yapılmaktadır. Kuruluşumuzun Alım Satım İhale Yönetmeliği Kamu İhale Kanunu hükümlerinde yer alan ilke ve ölçülere uygun olarak yeniden gözden geçirilmiş; 17.05.2006 tarihli ve 26171 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Üretim Maliyetleri

Tablo M-5. Üretim Maliyetleri

Üretim Giderleri	2020		2021				Gerçekleşme Oranı
	Gerçekleşen		Program		Gerçekleşen		Prog=100
	(Bin TL)	(%)	(Bin TL)	(%)	(Bin TL)	(%)	(%)
1-Üretimle doğrudan ilgili giderler							
İlk madde ve malzeme giderleri	1.176.651	55	1.685.465	61	1.688.288	59	100
Direkt işçilik giderleri	165.481	8	255.161	9	236.266	8	93
Memur maaşları	128.256	6	183.595	7	149.357	5	81
Dışardan sağlanan fayda ve hizmet giderleri	545.785	25	750.204	27	770.823	27	103
Çeşitli giderler	59.241	3	100.893	4	82.261	3	82
Vergi, resim ve harçlar	5.035	-	12.784	-	7.713	-	60
Amortisman giderleri	220.422	10	244.676	9	243.902	8	100
Finansman giderleri	15.964	1	15.000	1	34.635	1	231
Toplam (1)	2.316.835	108	3.247.778	117	3.213.245	112	99
2-Üretimle dolaylı ilgili giderler	691.899	32	955.922	35	1.011.438	35	106
Toplam (1+2)	3.008.734	140	4.203.700	152	4.224.683	147	100
3-Geçen yıldan devreden giderler	256.825	12	220.764	8	237.016	8	107
Toplam (1+2+3)	3.265.559	152	4.424.464	160	4.461.699	155	101
4-Üretim Giderlerinden İndirimler							
Tali ürün	80.048	4	164.562	6	122.445	4	74
Terkinler	659	-	-	-	12.816	-	-
Diğer	1.037.871	48	1.489.118	54	1.455.207	51	98
Toplam (4)	1.118.578	52	1.653.680	60	1.590.468	55	96
5-Maliyet Giderleri Toplamı (1+2+3+4)	2.146.981	100	2.770.784	100	2.871.231	100	104

Tablo M-6. Satış Tablosu

Satışlar	Ölçü	2020 Yılı		2021 Yılı			
		Gerçekleşen		Program		Gerçekleşen	
		Miktar	Tutar (Bin TL)	Miktar	Tutar (Bin TL)	Miktar	Tutar (Bin TL)
1-Esas ürünler							
A-Yurt içi							
aa) Bitkisel ürün satışları							
Buğday	Ton	103.349	218.270	93.640	207.129	99.051	321.031
Soya	Ton	33	150	-	-	48	274
Ayçiçeği	Ton	20.896	76.780	18.665	83.805	19.865	101.510
Nohut	Ton	1	6	-	-	14	-59
Yemlik mısır (İkinci ürün)	Ton	92.730	122.597	57.752	104.369	82.712	171.571
Antep fıstığı	Ton	1.473	63.328	960	43.185	862	60.768
Meyve (Narenciye)	Ton	12.228	29.325	16.583	34.410	14.320	32.976
Fidan	Adet	2.454	16	27.500	286	246	2
Yem bitkileri	-	-	1.335	-	-	-	-
Diğer tarla ve tarım ürünleri	-	-	6.652	-	4.406	-	28.859
Bitkisel ürünler satış toplamı	-	-	518.459	-	477.590	-	717.050
Sözleşmeli bitki ürün satışları							
Sözleşmeli mısır	Ton	339	1.802	252	3.150	394	5.459
Sözleşmeli diğer ürünler (Ayçiçeği)	Ton	455	7.209	734	12.110	920	14.759
Sözl. bitkisel ürün satışları toplamı	-	-	9.011	-	15.260	-	20.218
Tohumlar							
Buğday tohumu	Ton	99.132	232.821	115.760	300.976	82.281	277.842
Arpa tohumu	Ton	17.706	35.717	17.911	38.508	8.775	27.985
Mısır tohumu	-	21	421	-	-	-	-
Diğer tohumlar	-	-	28.038	-	37.022	-	18.648
Tohumlar toplamı	-	-	296.997	-	376.506	-	324.475
Çeşitli İmal. doğan ve diğer bitkisel ürün satışları							
Mercimek (Temizlenmiş)	Ton	1.320	6.314	6.167	43.168	2.135	17.165
Selektör altı buğday	-	-	28.007	-	42.057	15.302	37.401
Diğerleri	-	-	24.893	-	23.032	-	55.383
Çeşitli İmal. Doğan satışlar toplamı	-	-	59.214	-	108.257	-	109.949
aa) Tüm bitkisel ürünler satış toplamı	-	-	883.681	-	977.613	-	1.171.692
Ab) Hayvancılık Ürünleri							
Sığırcılık Ürünleri							
Damızlık sığır	Adet	3.546	22.885	3.665	25.508	5.407	42.023
Kasaplık sığır	Adet	7.344	61.351	5.470	47.949	4.689	55.935
Süt	Ton	71.700	174.531	71.563	214.087	72.197	239.619
Sperma Satışı	Doz	601.800	3.021	800.000	4.800	806.425	5.701
Sığırcılık toplamı	-	-	261.788	-	292.344	-	343.278

Koyunculuk Ürünleri

Damızlık koyun	Adet	21.841	37.288	23.500	48.560	10.696	36.461
Kasaplık koyun	Adet	57.132	64.317	62.135	78.519	55.181	70.288
Süt	Ton	3.028	10.963	4.365	17.585	4.043	19.838
Diğer (Yapağı)	-	402	537	424	1.180	393	1.352
Koyunculuk toplamı	-	-	113.105	-	145.844	-	127.939

Atçılık Ürünleri

Safkan Arap tay satışı	Adet	200	30.929	227	29.234	223	41.539
Safkan Arap elit tay satışı	Adet	48	21.740	50	22.346	51	28.165
Sperma Satışı	Doz	8	104	-	-	38	544
Diğer	-	3	12	-	-	1	5
Atçılık toplamı	-	-	52.785	-	51.580	-	70.253
Hayvan gübresi	Ton	-	97	-	82	3.961	111
İthal hayvan satışları (Ticari mallar)	Adet	-	6.549	-	3.908	512	4.726
Diğer	-	-	8.103	-	8.870	-	6.575
ab) Hayvancılık ürünleri toplamı	-	-	442.427	-	502.628	-	552.882
Toplam (a)	-	-	1.326.108	-	1.480.241	-	1.724.574

B-Yurt Dışı

Buğday Tohumu	Ton	10.438	37.088	20.000	78.000	1.953	8.583
Arpa Tohumu	Ton	2	8	-	-	2	5
Sperma	Doz	60	2.250	-	-	14	610
Toplam (b)	-	39.346	-	78.000	-	9.198	39.346
Toplam (1)	-	1.365.454	-	1.558.241	-	1.733.772	1.365.454
2- Sair satışlar (Yrd.İşl.mal ve hiz.sat.)	-	18.171	-	5.977	-	35.204	18.171
Toplam (1+2)	-	1.383.625	-	1.564.218	-	1.768.976	1.383.625
Arızı satışlar	-	18.171	-	5.977	-	15.881	18.171

Tablo M-7. Satış Sonuçları

Satış Sonuçları	Brüt Satışlar	Satış İndirimleri	Net Satışlar	Satışların Maliyeti	Faaliyet Giderleri	Satış Maliyetleri Toplamı	Faaliyet Kârı Veya Zararı	Satışların Maliyetine Göre Kâr Veya Zarar
	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(%)
1-Esas ürünler								
a-Yurt içi								
aa) Bitkisel ürün satışları								
Buğday	321.031	-	321.031	152.962	75.085	228.047	92.984	41
Soya	274	-	274	186	39	225	49	22
Ayçiçeği	101.510	-	101.510	61.670	23.538	85.208	16.302	19
Nohut	59	-	59	117	14	131	-72	-55
Yemlik mısır	171.571	-	171.571	104.548	37.218	141.766	29.805	21
Antep fıstığı	60.763	-	60.763	36.584	13.126	49.710	11.053	22
Meyve (Narenciye)	32.976	-	32.976	14.931	8.988	23.919	9.057	38
Fidan	2	-	2	8	-	8	-6	-75
Yem bitkileri	605	-	605	724	140	864	-259	-30
Diğer tarla ve tarım ürünleri	28.259	-	28.259	16.837	6.023	22.860	5.399	24
Bitkisel ürünler satış toplamı	717.050	-	717.050	388.567	164.171	552.738	164.312	30
Sözleşmeli Bitki Ürün Satışları								
Sözleşmeli ayçiçeği	5.459	-	5.459	3.092	1.885	4.977	482	10
Sözleşmeli mısır	14.759	-	14.759	5.120	4.031	9.151	5.608	61
Sözleşmeli Bitkisel ürün satışları toplamı	20.218	-	20.218	8.212	5.916	14.128	6.090	43
Tohumlar								
Buğday tohumu	277.842	-	277.842	178.584	75.893	254.477	23.365	9
Arpa tohumu	27.985	-	27.985	21.516	6.200	27.716	269	1
Mısır tohumu	7	-	7	3	2	5	2	40
Diğer tohumlar	18.641	-	18.641	16.481	5.363	21.844	-3.203	-15
Tohumlar toplamı	324.475	-	324.475	216.584	87.458	304.042	20.433	7
Çeşitli İmal. Doğan ve Diğer Bitki Ürün Satışları								
Mercimek (Temizlenmiş)	17.165	-	17.165	16.971	2.414	19.385	-2.220	-11
Selektör altı buğday	37.401	-	37.401	19.445	-	19.445	17.956	92
Diğerleri	55.383	-	55.383	50.707	468	51.175	4.208	8
Çeşitli İmal. Doğan ve Diğer Bitki Ürün Satışları Toplamı	109.949	-	109.949	87.123	2.882	90.005	19.944	22
aa) Tüm Bitkisel ürünler satış toplamı	1.171.692	-	1.171.692	700.486	260.427	960.913	210.779	22
ab) Hayvancılık ürünleri								
Sığırcılık ürünleri								

Damızlık siğir	42.023	-	42.023	39.679	7.683	47.362	-5.339	-11
Kasaplık siğir	55.935	-	55.935	89.875	11.638	101.513	-45.578	-45
Süt	239.619	-	239.619	277.014	41.584	318.598	-78.979	-25
Siğircilik toplamı	337.577	-	337.577	406.568	60.905	467.473	-129.896	-28
Koyunculuk ürünleri								
Damızlık koyun	36.461	-	36.461	34.931	11.115	46.046	-9.585	-21
Kasaplık koyun	70.288	-	70.288	82.762	17.616	100.378	-30.090	-30
Süt	19.838	-	19.838	22.036	3.159	25.195	-5.357	-21
Diğer (Yapağı)	1.352	-	1.352	1.151	295	1.446	-94	-7
Koyunculuk toplamı	127.939	-	127.939	140.880	32.185	173.065	-45.126	-26
Atçılık								
Safkan Arap tay satışı	41.539	-	41.539	18.294	9.169	27.463	14.076	51
Safkan Arap elit tay sat.	28.165	-	28.165	9.418	6.657	16.075	12.090	75
Diğer	5	-	5	56	2	58	-53	
Atçılık toplamı	69.709	-	69.709	27.768	15.828	43.596	26.113	60
Hayvan gübresi	111	-	111	79	-	79	32	41
İthal hayvan satışları (Ticari mallar)	4.726	-	4.726	16.008	1.627	17.635	-12.909	-73
Diğer	12.820	-	12.820	11.804	2.782	14.586	-1.766	-12
ab) Hayvancılık ürünleri toplamı	552.882	-	552.882	603.107	113.327	716.434	-163.552	-23
Toplam (a)	1.724.574	-	1.724.574	1.303.593	373.754	1.677.347	47.227	3
b-Yurt Dışı								
Buğday Tohumu	8.583	-	8.583	4.090	-	4.090	4.493	-
Arpa Tohumu	5	-	5	4	-	4	1	-
Sperma	610	-	610	14	-	14	596	-
Toplam (b)	9.198	-	9.198	4.108	0	4.108	5.090	-
Toplam (1)	1.733.772	-	1.733.772	1.307.701	373.754	1.681.455	52.317	3
2- Sair satışlar (Yrd.İşl. mal ve hizmet satışı)	35.204	-	35.204	19.559	-	19.559	15.645	80
Toplam (1+2)	1.768.976	-	1.768.976	1.327.260	373.754	1.701.014	67.962	4
Satış programı	1.564.218	-	1.564.218	1.184.917	334.257	1.519.174	45.044	3
Geçen dönem satış sonuçları	1.383.635	-	1.383.625	1.072.489	288.295	1.360.784	22.841	2
Programa göre fark	204.758	-	204.758	142.343	39.497	181.840	22.918	13

Mali Durum Göstergeleri

Tablo M-8. Mali Durum Göstergeleri

A - Mali durum					2021	2020
1- Mali yapı					(%)	(%)
a- Mali kaldıraç	Yabancı Kaynaklar X 100	=	586.995×100	=	16,99	15,21
	Varlıklar Toplamı		3.453.494			
b- Mali yeterlilik (Finansman)	Öz Kaynaklar X 100	=	$2.866.499 \times 100$	=	488	557
	Yabancı Kaynaklar		586.995			
c- Oto finansman (İç kaynaklar)	Yedekler X 100	=	15.711×100	=	0,50	0,57
	Ödenmiş Sermaye		3.115.747			
d- Bağlı değerlerin finansmanında kullanılan kaynaklar ve bu değerlerin kaynaklar içerisindeki yeri	Bağlı Değerler X 100	=	$1.816.346 \times 100$	=	63	68
	Öz Kaynaklar		2.866.499			
	Mad. Dur. Varlıklar (Net) X 100	=	936.445×100	=	53	57
	Öz Kaynaklar		2.866.499			
Duran varlıklar; Varlıklar ilişkisi	Bağlı Değerler X 100	=	936.445×100	=	27	30
	Varlıklar Toplamı		3.453.494			
	Maddi Duran Varlıklar (Net) X 100	=	849.359×100	=	30	32
	Varlıklar Toplamı		2.820.122			
e- Paraya çevrilebilir ve hazır değerlerin varlıklar içerisindeki yeri	Paraya Çevrilebilir ve Hazır Değerler X 100	=	$1.637.148 \times 100$	=	47	43
	Varlıklar Toplamı		1.637.148 x 100			
2- Likidite						
a- Nakit Oran	Hazır Değerler X 100	=	74.187×100	=	13	31
	Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar		586.995			
b- Likidite	(Hazır Değerler + Çok Kısa Sürede Paraya Çevrilebilir Değerler-Stoklar) X 100	=	$(74.187 + 1.562.961 - 1.147.197) \times 100$	=	83	97
	Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar		586.995			
c- Cari Oran	Dönen Varlıklar X 100	=	$1.637.148 \times 100$	=	279	280
	Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar		586.995			
3- Varlık ve kaynakların net satışlara göre devir hızları	Net Satış Tutarı (Piyasaya) (Dahili ve Arızı Satışlar Hariç)	=	1.768.976	=	8,28	10,44
	Ticari Alacaklar		213.746			
	Net Satış Tutarı (Piyasaya) (Dahili Ve Arızı Satışlar Hariç)	=	1.768.976	=	5,31	4,80
	Ortalama Mamul Stoku (Dön. Başı ve Dön. Sonu Stok Ort.)		$(296.563 + 370.210) / 2$			
	Net Satış Tutarı (Piyasaya) (Dâhili Ve Arızı Satışlar Hariç)	=	1.768.976	=	1,08	1,15
	Dönen Varlıklar		1.637.148			
	Net Satış Tutarı (Piyasaya) (Dâhili ve Arızı Satışlar Hariç)	=	1.768.976	=	0,97	0,85
	Net Duran Varlıklar		1.816.346			
	Net Satış Tutarı (Piyasaya) (Dâhili ve Arızı Satışlar Hariç)	=	1.768.976	=	0,51	0,49
	Varlıklar Toplamı		3.453.494			
	Net Satış Tutarı (Piyasaya) (Dâhili ve Arızı Satışlar Hariç)	=	1.768.976	=	1,68	2,57
	Net İşletme Sermayesi (Dönen Var. - Kısa Süreli Borç)		1.050.153			
	Net Satış Tutarı (Piyasaya) (Dâhili ve Arızı Satışlar Hariç)	=	1.768.976	=	0,62	0,58
	Öz Kaynaklar Toplamı		2.866.499			

B - Mali sonuçlar					2021 (%)	2020 (%)
1- Karlılık (Rantabilite)	Dönem Karı X 100	=	$\frac{130.446 \times 100}{2.866.499}$	=	4,55	3,21
	Öz Kaynaklar					
1- Zararlılık (İrrantabilite)	Dönem Zararı X 100	=		=		
	Öz Kaynaklar (Dönem Başı)					
2- Mali sonucu ilgilendiren etkenler	Ödenen Faizler X 100	=	$\frac{16,89}{205.000}$	10,29	16,89	10,29
	Faize Tabi Yabancı Kaynaklar					
	Net Satış Tutarı (Piyasaya) X 100 (Dahili ve Arızı Satışlar Hariç)	=	$\frac{1.768.976 \times 100}{3.115.747-171.621}$	=	60,08	52,07
	Kullanılan Sermaye - İşletmeye Açılmayan Yatırımlarda Kullanılan Kaynaklar					

TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN 2021 YILI FİNANSAL DURUM VE KAR/ZARAR TABLOSU AÇIKLAMALARI

Kuruluşumuzun vergiye esas hazırlanan yasal finansal tabloların TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tabloları dönüşümü sonrası bağlı ortaklık (Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.S.) ile konsolide edilmiş Finansal Durum ve Kar/Zarar Tabloları açıklamaları;

I-VARLIKLAR

Finansal Durum Tablosunun Varlıklar bölümünü oluşturan değerlerin ayrıntısı önceki dönem değerleri ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-9. Varlıklar

VARLIKLAR	31.12.2020		31.12.2021		FARK
	(TL)	(%)	(TL)	(%)	(TL)
DÖNEN VARLIKLAR					
Nakit ve Nakit Benzerleri	148.364.752	1	90.808.296	-	(57.556.456)
Finansal Yatırımlar	145.932	-	1.900.647	-	1.754.715
Ticari Alacaklar	131.861.394	-	213.044.149	1	81.182.755
- İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	-	-	-	-	-
- İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	131.861.394	-	213.044.149	-	81.182.755
Diğer Alacaklar	16.877.166	-	28.375.615	-	11.498.449
- İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	6.894.061	-	11.318.465	-	4.424.404
- İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	9.983.105	-	17.057.150	-	7.074.045
Stoklar	514.041.485	2	759.265.372	3	245.223.887
Canlı Varlıklar	270.044.975	1	387.406.611	1	117.361.636
Peşin Ödenmiş Giderler	5.507.978	-	6.722.711	-	1.214.733
Cari Dönem Vergisi ile İlgili Dönen Varlıklar	333.845	-	160.602	-	(173.243)
Diğer Dönen Varlıklar	129.090.464	-	165.619.801	1	36.529.337
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	1.216.267.990	4	1.653.303.805	6	437.035.815
DURAN VARLIKLAR					
Diğer Alacaklar	10.012.425	-	4.031.958	-	(5.980.467)
- İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	-	-	8.010	-	8.010
- İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	10.012.425	-	4.023.948	-	(5.988.477)
İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlar	18.741.836	-	20.478.667	-	1.736.831
Canlı Varlıklar	855.127.788	3	988.972.840	3	133.845.052
-Yapılmakta Olan Yatırımlar(Canlı Varlıklar)	394.949.752	-	453.566.228	2	58.616.476
-Amortismanına Tabi Canlı Varlıklar	460.178.036	-	535.406.612	2	75.228.576
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	6.550.402.873	23	6.774.953.760	24	224.550.887
Maddi Duran Varlıklar	19.347.145.973	69	19.179.257.351	67	(167.888.622)
Kullanım Hakkı Varlıkları	-	-	821.383	-	821.383
Şerefiye Dışındaki Maddi Olmayan Duran Varlıklar	4.372.366	-	3.637.100	-	(735.266)
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	26.785.803.262	96	26.972.153.058	94	186.349.797
VARLIKLAR TOPLAMI	28.002.071.252	100	28.625.456.864	100	623.385.612

Varlıklar toplamı, 2020 yılına göre % 0,2 oranında artarak 28.625.456.864 TL olarak gerçekleşmiştir. Varlıkların % 6 oranında 1.653 milyon TL'lik kısmı dönen, % 94 oranında 26.972 milyon TL'lik kısmı duran varlıklardan oluşmuştur.

Dönen varlıkların % 5,5 oranında 90,8 milyon TL'lik kısmı Nakit ve Benzerlerinden, % 0,01 oranında 1.900,6 bin TL'lik kısmı Finansal Yatırımlardan, % 12,8 oranında 213 milyon TL'lik kısmı ticari alacaklardan, % 1,7 oranında 28,3 milyon TL'lik kısmı diğer alacaklardan, % 45,9 oranında 759 milyon TL'lik kısmı stoklardan, % 23 oranında 387 milyon TL'lik kısmı Canlı Varlıklardan, % 0,4 oranında 6,7 milyon TL'lik kısmı Peşin Ödenen Giderlerden, % 0,009 oranında 160 bin TL'lik kısmı Cari Dönem Vergisi ile ilgili dönen varlıklardan ve % 10 oranında 165 milyon TL'lik kısmı diğer dönen varlıklardan meydana gelirken;

Duran Varlıkların % 0,001 oranında 4 milyon TL'lik kısmı diğer alacaklardan, 0,07 oranında 20,4 milyon TL'lik kısmı İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlardan, % 3,6 oranında 988,9 milyon TL'lik kısmı canlı varlıklardan, % 25 oranında 6.775 milyon TL'lik kısmı yatırım amaçlı gayrimenkullerden, % 71,1 oranında 19.179 milyon TL'lik kısmı maddi duran varlıklardan, % 0,01 oranında 3,6 milyon TL'lik kısmı Şerefiye Dışındaki Maddi Olmayan Duran Varlıklardan meydana gelmiştir.

Varlıkların ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır.

A-DÖNEN VARLIKLAR

Dönen varlıklar 2020 yılına göre % 22,4 oranında artarak 1.216 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Dönen varlıkların en önemli kalemi dönen varlıkların % 64,4'ni oluşturan 784 milyon TL tutarındaki stoklar ve canlı varlıklardan meydana gelmiştir.

Dönen varlıkların ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır.

1.Nakit ve Nakit Benzerleri

Yılsonu itibarıyla nakit ve nakit benzerlerinin 2020 yılı ile karşılaştırmalı ayrıntısı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-10. Nakit ve Nakit Benzerleri

Nakit ve Nakit Benzerleri	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Kasa Hesabı	148.808	121.270	(27.538)
Bankalar Hesabı	147.719.393	84.213.145	(63.506.248)
Kamu Bankaları	132.543.473	67.592.298	(64.951.175)
T.C. Ziraat Bankası	99.188.175	64.421.096	(34.767.079)
Türkiye Halk Bankası	9.417.644	2.490.190	(6.927.454)
Türkiye Vakıflar Bankası	23.937.653	681.012	(23.256.641)
Özel Bankalar			
- Bağlı Ortaklık Türk Sudan A.Ş.	15.175.920	16.564.445	1.388.525
- Kur Değerleme Farkı	-	56.402	56.402
Diğer Hazır Değerler(Kredi Kartı Satışlarından Banka Hesaplarına Aktarılmayanlar)	496.551	6.473.881	5.977.330
Toplam	148.364.752	90.808.296	(57.556.456)

1.1. Kasa Hesabı

Kasa hesabında yer alan tutar, 121.270 TL Genel Müdürlük ve işletmelerin 2021 yılsonu itibarıyla vezne kasalarında bulunan nakit tutara aittir.

1.2. Bankalar Hesabı

Bankalarda dönem sonu itibarıyla bulunan mevduatın ayrıntısı aşağıdaki gibidir.

Tablo M-11. Banka Hesap Ayrıntıları (1)

Mevduatın Türü	Mevduat Tutarı (TL)
	31.12.2021
Vadesiz Hesaplar	5.245.856
TL	3.195.867
Dolar (10.311,77 USD)	133.821
Euro (130.508,68 EURO)	1.916.168
Vadeli Hesaplar (90 Günün Altında)	
TL	62.402.844
Bağlı Ortaklık Türk Sudan A.Ş.	16.564.445
Toplam	84.213.145

Genel Müdürlük ve İşletmelerin bankalardaki mevduatının ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-12. Banka Hesap Ayrıntıları (2)

	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)
Genel Müdürlüğe Ait Mevduat Tutarı	121.710.758	66.104.028
Vadesiz TL Hesabı	1.890.124	1.780.970
Vadeli TL Hesabı	84.550.000	62.402.844
Vadesiz Döviz Hesabı	35.270.634	1.920.214
-USD (2019: 27.719-2020:4.633.896)	34.015.114	4.046
-EURO (2019: 139.380-2020:139.380)	1.255.520	1.916.168
İşletmelere Ait Vadesiz Mevduat Tutarı	10.832.715	1.488.270
Toplam	132.543.473	67.592.298

Genel Müdürlüğümüz ve İşletmelerinin dönem sonundaki yabancı paraların değerlemesinde 2021 yıl-sonu değerlemeye esas olmak üzere yayınlanan VUK Genel Tebliğinde (Sıra No:536) yer alan USD için 12,9775 TL, (Sıra No:536) EURO için 14,6823 TL döviz kuru esas alınmıştır. Genel Müdürlük banka hesaplarında mevcut 311,77 USD'nin tamamı gerçek ve tüzel kişilere ait teminatlar olup Genel Müdürlüğe ait hesap bakiyesidir. Yine banka hesaplarında mevcut 130.508,68 EURO'nun tamamı gerçek ve tüzel kişilere ait teminatlardır. İşletmelere ait **1.488.269,73** TL tutarındaki mevduatın **1.358.494,73** TL' si İşletmelerin vadesiz banka hesaplarına, **129.775,00** TL'si Kazımkarabekir işletmesinin teminat olarak aldığı 10.000 USD tutarındaki vadesiz döviz hesabına aittir.

1.3.Diğer Hazır Değerler

Diğer hazır değerlerde mevcut 6.473.881 TL'nin tamamı kredi kartı ile satışlardan henüz banka hesaplarına aktarılmayan tutara aittir.

2.Finansal Yatırımlar

Kamu Kesimi Tahvil Senetve Bonolar hesabında yer alan 1.900.647 TL'nin hepsi repoda bulunan nakit mevcudunu göstermektedir. Tamamı Genel Müdürlük merkezine aittir.

3.Ticari Alacaklar

2020 yılına göre % 61,5 oranında artarak 213.044.149 TL gerçekleşen ticari alacaklar, dönen varlıkların % 12,8' ini oluşturmuştur.

Ticari alacakların ayrıntısı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-13. Ticari Alacaklar

Ticari Alacaklar / Kısa Vadeli	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
<i>İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar</i>			
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	131.861.394	213.044.149	81.182.755
Alıcılar	132.431.267	213.730.082	81.298.815
Ertelenmiş Vade Farkı Geliri (-)	(569.873)	(685.933)	(116.060)
Toplam	131.861.394	213.044.149	81.182.755

3.1.İlişkili Taraflardan Alacaklar

3.2.İlişkili Olmayan Taraflardan Alacaklar

3.2.1.Alıcılar

Ticari alacakların tamamını oluşturan alıcılar hesabının ayrıntısı 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-14. Ticari alacaklar Alıcılar Ayrıntısı

ALICILAR	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Genel Bütçeli Kuruluşlardan Alacaklar	11.133.598	12.534	(11.121.064)
Özel Bütçeli Kuruluşlardan Alacaklar			
Mahalli İdarelerden Alacaklar	167.747		(167.747)
Kamu İşletmelerinden Alacaklar	4.487.875	1.378.740	(3.109.135)
Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarından Alacaklar	12.101.805	10.753.434	(1.348.371)
Yurtiçi Özel Şahıslardan Alacaklar	10.465.978	32.608.601	22.142.623
Yurtiçi Tüzel Şahıslardan Alacaklar	94.074.263	168.976.774	74.902.511
Toplam	132.131.266	213.730.083	81.598.817

4.Diğer Alacaklar

Diğer alacaklar ayrıntısı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-15. Diğer Alacaklar

Diğer Alacaklar / Kısa Vadeli	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	6.894.061	11.318.465	4.424.404
İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	9.983.105	17.041.373	7.058.268
Verilen Depozito ve Teminatlar		15.777	15.777
Diğer Alacaklar	9.983.105	17.041.373	7.058.268
Toplam	16.877.166	28.375.615	11.498.449

5.Stoklar

2020 yılına göre % 47,7 oranında artarak 759.265.372 TL'ye ulaşan stokların parasal değerlerinin ayrıştırılması, önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-16. Stoklar

Stoklar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
İlk Madde ve Malzeme	155.280.631	359.241.773	203.961.142
Yarı Mamuller	1.106.091	(6.964.438)	(8.070.529)
Mamuller	296.563.469	370.210.043	73.646.574
Ticari Mallar	17.093.700	5.882.749	(11.210.951)
Ambardaki Üretim Artıkları-Tali Ürünler	41.113.339	27.544.972	(13.568.367)
Ödünç ve İmalata verilen Malzemeler	-	50.740	50.740
Diğer Stoklar	2.884.253	3.299.533	415.280
Toplam	514.041.485	759.265.372	245.223.887

Devreden stok tutarları, satışı gerçekleşmeyen veya dahili tüketimde kullanılmayan mahsuller bağlı olarak önceki yıla göre artmıştır.

6. Canlı Varlık Stokları

Canlı Varlık Stokları Tarımsal (Bitkisel) ve Hayvansal Stoklar olarak bu hesap grubunda yer almaktadır. Canlı Varlık Stoklarının 2020 yılı ile karşılaştırmalı tablosu aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-17. Canlı Varlık Stokları

Stoklar/Canlı Varlık Stokları	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Canlı Varlık Stokları (Tarımsal)	235.910.015	354.240.968	118.330.953
Canlı Varlık Stokları (Hayvansal)	34.134.960	33.165.643	(969.37)
Toplam	270.044.975	387.406.611	117.361.636

6.1. Canlı Stoklar Tarımsal (Bitkisel)

Bu grupta Genel Müdürlüğümüze bağlı işletmelerde ekilişi yapılan ve ertesi yılda hasat edilecek bitkisel ekilişler yer almaktadır.

Canlı Tarımsal (Bitkisel) Stokların 2020 ve 2021 yılları karşılaştırmalı olarak ayrıntısı aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-18. Canlı Stoklar Tarımsal (Bitkisel)

CANLI VARLIK STOKLARININ TARIMSAL DETAYI	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)
Güzlük Buğday Ekimi (Kuru)	62.197.875	97.641.419
Güzlük Buğday Ekimi (Sulu)	129.022.365	174.637.998
Güzlük Arpa Ekimi (Kuru)	8.439.584	17.193.669
Güzlük Arpa Ekimi (Sulu)	3.293.993	6.909.355
Güzlük Çayır Otu Ekimi (Kuru)	668.476	1.182.001
Güzlük Çayır Otu Ekimi (Sulu)	503.198	1.165.955
Güzlük Buğday Hasılı Ekimi (Kuru)	422.544	117.892
Güzlük Buğday Hasılı Ekimi (Sulu)	642.991	873.570
Güzlük Yulaf Ekimi (Kuru)	109.431	89.124
Güzlük Yulaf Ekimi (Sulu)	256.047	391.929
Güzlük Fiğ Ekimi (Kuru)	5.200.714	7.350.888
Güzlük Fiğ Ekimi (Sulu)	11.677.481	8.374.989
Güzlük Mercimek Ekimi (Sulu)	5.479.233	19.653.423
Güzlük Yem Bezelyesi Ekimi (Kuru)	583.168	1.665.921
Güzlük Yem Bezelyesi Ekimi (Sulu)	1.046.997	2.525.647
Güzlük Triticale Ekimi (Kuru)	1.205.127	3.212.770
Güzlük Triticale Ekimi (Sulu)	1.007.157	2.104.684
Güzlük Tohumluk Fiğ Ekimi (Kuru)	1.214.044	3.580.643
Güzlük Tohumluk Fiğ Ekimi (Sulu)	2.915.790	4.591.334
Mahsul Buğday(Sulu)	-	819.658
Buğday Tohumu	-	158.098
Toplam	235.910.015	235.910.015

6.2.Canlı Stoklar Hayvansal

Bu grupta damızlık özelliğini kaybederek reforme edilen ve besi amaçlı hayvanlar yer almaktadır. Canlı Hayvansal Stokların 2020 ve 2021 yılları karşılaştırmalı olarak ayrıntısı aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-19. Canlı Stoklar Hayvansal

CANLI VARLIK STOKLARININ HAYVANSAL DETAYI	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)
Tay	-	1.136.320
Safkan Arap Elit Yarış Tayı	-	4.499.149
Damızlık Koyun	-	10
Damızlık Keçi	-	1.173.566
Kasaplık Sığırlar	31.254.470	21.140.148
Kasaplık Koyunlar	2.879.690	5.216.450
Kasaplık Keçiler	800	-
Toplam	34.134.960	33.165.643

7. Peşin Ödenmiş Giderler

2020 yılına göre % 22 oranında artarak 6.722.711 TL'ye ulaşan Peşin Ödenen Giderler Dönen Varlıkların % 0,40 'ini oluşturmuştur. Ayrıntısı, önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-20. Peşin Ödenmiş Giderler

Peşin Ödenmiş Giderler	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Verilen Sipariş Avansları	496.912	525.037	28.125
Gelecek Aylara Ait Giderler	5.011.065	6.197.674	1.186.609
Toplam	5.507.977	6.722.711	1.214.734

7.1.Verilen Sipariş Avansları

31.12.2021 tarihi itibarıyla mal ve hizmet alımına ilişkin olarak verilen sipariş avansları 525.037 TL olarak 2022 yılına devretmiştir.

Hesap Bakiyesinin 210.749.83 TL' si Genel Müdürlüğe, 11.665,93 TL' si Ceylanpınar İşletmesine, 5.280,00 TL' si Anadolu İşletmesine, 297.091,65 TL' si Gözlü İşletmesine ve 250 TL' si Türkgeldi İşletmesine aittir.

7.2.Gelecek Aylara ait Giderler

Gelecek aylara ait giderler tutarının 6.197.674 TL' si TİGEM'e ait olup, bu tutarın 5.574.706 TL' sinin Kuruluşumuzun 15 Aralık 2021 tarihinde ödenen memur maaşlarının 2022 yılına isabet eden kısmına, 106.284.54 TL'si Peşin Ödenen Sigorta Giderlerinin 2022 yılına isabet eden kısmına, 501.053,22 TL'si diğer giderlere aittir.

15.629,88 TL'si ise Bağlı Ortaklığımız Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.' ne aittir.

8.Cari Dönem Vergisi ile İlgili Dönen Varlıklar

Cari Dönem Vergisi ile İlgili Dönen Varlıklar 2020 yılına göre % 51,8 oranında azalarak 160.602 TL olmuştur. Ayrıntısı, önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-21. Cari Dönem Vergisi ile İlgili Dönen Varlıklar

Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Peşin Ödenen Vergiler	333.845	160.602	173.243
Toplam	333.845	160.602	173.243

Peşin Ödenen vergilerin 160.602 TL' si Genel Müdürlüğün yaptığı repo faizinden kesilen Stopaj Gelir Vergisine aittir.

9.Diğer Dönen Varlıklar

2020 yılına göre % 28 oranında artarak 165.619.801 TL'ye ulaşan Diğer Dönen Varlıklar, Dönen Varlıkların % 10 'unu oluşturmuştur. Ayrıntısı, önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-22. Diğer Dönen Varlıklar

Diğer Dönen Varlıklar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Gelir Tahakkukları	84.982	2.440	(82.542)
Devreden KDV	127.138.808	163.673.988	36.535.180
Diğer KDV	1.866.674	1.943.373	76.699
Toplam	129.090.464	165.619.801	36.529.337

9.1.Gelir Tahakkukları

Gelir tahakkukları tutarı 2.440 TL Bağlı ortaklığımız Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin 2021 yılına isabet eden faiz tahakkukuna aittir.

9.2.Devreden KDV

Devreden KDV; 163.673.988 TL' nin 163.471.667 TL' si Genel Müdürlüğün; 202.321 TL' si Bağlı ortaklığımız Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin 2021 yılında indirim yoluyla giderilemeyen Katma Değer Vergisi tutarıdır.

9.3.Diğer KDV

Diğer KDV; 1.943.373 TL Genel Müdürlüğün İhraç kaydı ile yapılan satışlar ile terkin edilecek Katma Değer Vergisi tutarıdır.

B-DURAN VARLIKLAR

Duran varlıklar 2020 yılına göre % 0,06 oranında artarak 26.972.153.058 TL olmuştur
Varlıklar toplamının % 94'ünü oluşturan duran varlıkların ayrıntısı aşağıda gösterilmiştir.

1.Ticari Alacaklar

2020 Yılına göre % 59,7 oranında azalarak 4.031.958 TL olarak gerçekleşen uzun vadeli ticari alacaklarımız duran varlıkların % 0,01' ini oluşturmaktadır.

Ayrıntısı önceki yıllara karşılaştırmalı olarak aşağıdaki gibidir.

Tablo M-23. Ticari Alacaklar

Ticari Alacaklar/Uzun Vadeli	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
İlişkili Taraflardan Alacaklar	-	8.010	8.010
İlişkili Olmayan Taraflardan Alacaklar	10.012.425	4.023.948	(5.988.477)
Verilen Depozito ve Teminatlar	5.279.299	1.525.330	(3.753.969)
Diğer Alacaklar	4.733.126	2.498.618	(2.234.508)
Net Toplamı	10.012.425	4.031.958	(5.980.467)

2.İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlar

Duran Varlıkların % 0,07'sini oluşturan ve 2020 yılına göre % 9,2 oranında artarak 20.478.667 TL' ye ulaşan Öz Kaynak Değerleme Yöntemiyle Değerlenen yatırımlar kurumumuzun iştiraklerinden oluşmaktadır.
Bu yatırımlara ilişkin finansal durum tablosu 2020 ve 2021 yılları itibariyle karşılaştırmalı olarak aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-24. İştirakler, İş Ortaklıkları ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımlar

Öz Kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	3.467.229	5.471.436	2.004.207
Bala Tarım ve Hayvancılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.	15.274.607	15.007.231	(267.376)
Toplam	18.741.836	20.478.667	1.736.831

2.1. İştirakler

Kuruluşumuzun iştiraki olduğu iki adet anonim şirket bulunmaktadır.

2.1.1. Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Yüksek Planlama Kurulu'nun 26.11.2001 tarih ve 2001/T-37 sayılı Kararı doğrultusunda Kuruluşumuz ile Dimes Gıda San. Ve Tic. A.Ş. arasında 600 Bin sermayeli Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi San.ve Tic. A.Ş. unvanlı yeni bir şirket kurulmuş ve bu şirket sermayesine Genel Müdürlüğümüz % 25 oranında iştirak etmiştir.

Şirket sermayesi, 19.03.2005 tarihli Genel Kurul toplantısında, 2.000.000 TL ye, 31.03.2007 tarihli Yönetim Kurulu Kararı ile 7.000.000 TL'ye yükseltmiştir.

Şirket sermayesine ilişkin taahhüdümüz, her yıl şirketten elde edilen kira bedeli kadar yerine getirilmektedir. 2015 yılsonu itibariyle sermaye taahhüdüne ilişkin borcumuz kalmamıştır. Taahhüdümüze ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

Tablo M-25. Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş. Şirket Sermayesi ve Taahhüt

Şirket Sermayesi (TL)			Sermaye Taahhüdümüz (TL)		
Nominal Sermaye	Enflasyon Düzeltmesi	Toplam	Nominal Sermayeye Göre	Enflasyon Düzeltmesine Göre	Toplam
7.000.000	81.464	7.081.464	1.750.000	19.188	1.769.188
Sermaye Taahhüdünden Ödediklerimiz (TL)			Taahhütten Kalan Ödenmemiş Sermaye Tutarımız (TL)		
Nominal Sermayeye Göre	Enflasyon Düzeltmesine Göre	Toplam			
1.750.000	19.188	1.769.188	-		

Tablo M-26. Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve T.A.Ş. Ortaklık Yapısı

Ortağın Adı Soyadı Veya Ticaret Unvanı	Sahip Olduğu (A) Grubu İmtiyazlı Hisseler	Sahip Olduğu (B) Grubu Hisseler	Ortaklık Payı
TİGEM	1.750.000	-	% 25
DİMES A.Ş.	-	4.200.000	% 60
O.Ziya DİREN	-	350.000	% 5
A.Rıza DİREN	-	350.000	% 5
Erol DİREN	-	350.000	% 5
Toplam	1.750.000	5.250.000	% 100

2.1.2.Bala Tarım Hayvancılık İşletmesi San. ve Tic. A.Ş.

Yüksek Planlama Kurulunun 20.05.2008 tarihli ve 2008/T-9 sayılı kararı doğrultusunda Genel Müdürlüğümüz ile pilot ortak Canet Gıda Turizm İnşaat İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş. ve diğer kişiler arasında; 8 Temmuz 2008 tarihinde 6.000.000 TL sermayeli, Bala-Can Tarım Hayvancılık İşletmesi San. ve Tic. A.Ş. unvanlı bir şirket kurulmuş ve şirket sermayesine % 20 oranında (1.200.000 TL) iştirak edilmiştir.

Bala-Can A.Ş. nin kuruluşuna ilişkin ilan; 14 Temmuz 2008 tarihli ve 7104 sayılı Ticaret Sicili gazetesinde yayımlanmıştır. Genel Müdürlüğümüzün şirketten bir yıllık kira bedeli alacağı olan KDV hariç 1.200.000 TL; kira sözleşmesinin VI/b maddesi gereğince taahhüt edilen sermayeye sayılmış ve sermaye taahhüdümüzün tamamı yerine getirilmiştir.

Pilot ortak Canet Gıda A.Ş. hisselerini Betaser San. T.A.Ş.'ne devretmiştir. Şirketin adı, Bala Tarım ve Hayvancılık San. Tic. A.Ş. olarak değiştirilmiş ve şirketin nominal sermayesi 06.01.2011 tarihinde yapılan

olağanüstü genel kurul toplantısında 27.000.000 TL' ye çıkartılmıştır. Olağanüstü genel kurul kararları 12.01.2012 tarihli ve 7728 sayılı Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanmıştır. Yeni statüye göre Betaser Tarım Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. pilot ortak olmuştur. Şirketin 30.09.2014 tarihinde yapılan olağanüstü Genel Kurul toplantısında 27.000.000 TL olan sermayesi 37.000.000 TL'ye çıkartılmıştır.

04.09.2015 Tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul toplantısı sonucu şirketin sermayesi 37.000.000 TL' den 45.000.000 TL' ye çıkartılmıştır. Şirketin 31.07.2017 tarihinde yapılan olağan genel kurul toplantısı ile sermayesi 45.000.000 TL' den 55.000.000 TL'ye çıkartılmıştır.04.09.2018 Tarihinde yapılan Genel Kurul Kararı ile Sermayesi 70.000.000 TL' ye çıkartılmıştır.

Ortakların sermaye payları ve kuruluşumuzun ortaklık payı ve taahhüdümüze ilişkin doküman 31.12.2021 tarihi itibarıyla aşağıdaki şekildedir. Sermaye taahhüdü nedeniyle borcumuz bulunmamaktadır.

Tablo M-27. Bala Tarım Hayvancılık İşletmesi San ve T.A.Ş. Ortaklık Yapısı

Ortağın Adı Soyadı Veya Ticaret Unvanı	Sahip Olduğu Hisse Tutarı (TL)	Ortaklık Hisse Oranı (%)
BETASER A.Ş.	55.300.000	% 79
TİGEM	14.000.000	% 20
MAHMUT ASLAN	700.000	%1
Toplam	70.000.000	% 100

Tablo M-28. Bala Tarım Hayvancılık İşletmesi San ve T.A.Ş. Şirket Sermayesi ve Taahhüt

İştirakin Adı	Sermayesi (TL)	İştirakteki Sermaye Tutarımız (TL)	Ödenen Sermaye Taahhüdü (TL)	Kalan Sermaye Taahhüdümüz (TL)
Bala Tarım Hayvancılık A.Ş.	14.000.000	14.000.000	14.000.000	-

2.1.3.İştiraklerdeki Yatırımları, Finansal Tabloları ile İlgili Özet Bilgiler

Tablo M-29. İştiraklerdeki Yatırımları, Finansal Tabloları

Şirket Adı	31.12.2020 (TL)				31.12.2021 (TL)			
	Toplam Varlıklar	Toplam Yükümlülükler	Satış Gelirleri	Net Dönem Karı/Zararı	Toplam Varlıklar	Toplam Yükümlülükler	Satış Gelirleri	Net Dönem Karı/Zararı
Kazova Vasfi Diren Tarım İşl. San. ve Tic. A.Ş.	31.764.247	19.706.607	26.264.814	5.501.102	32.768.739	14.720.984	32.425.509	8.016.826
Bala Tarım ve Hayvancılık San. ve Tic. A.Ş.	208.625.630	152.588.554	63.301.426	2.923.176	244.678.770	189.978.401	89.681.747	(1.336.880)

2.1.3.1. Finansal Durum Özeti

Tablo M-30. Finansal Durum Özeti (2021)

Şirket Adı	Raporlama Dönemi	Dönen Varlıklar	Duran Varlıklar	Toplam Varlıklar	Kısa Vadeli Yükümlülük	Uzun Vadeli Yükümlülük	Net Varlıklar
Kazova Vasfi Diren Tarım İşl. San. A.Ş.	2021	11.702.175	21.066.564	32.768.739	11.266.525	3.454.459	18.047.755
Bala Tarım ve Hayv. San. ve Tic. A.Ş.	2021	97.753.196	146.925.574	244.678.770	97.673.764	92.304.636	54.700.369

Tablo M-31. Finansal Durum Özeti (2020)

Şirket Adı	Raporlama Dönemi	Dönen Varlıklar	Duran Varlıklar	Toplam Varlıklar	Kısa Vadeli Yükümlülük	Uzun Vadeli Yükümlülük	Net Varlıklar
Kazova Vasfi DirenTarım İşl. San. A.Ş.	2020	13.651.842	18.112.405	31.764.247	16.868.431	2.838.176	12.057.640
Bala Tarım ve Hayv. San. ve Tic. A.Ş.	2020	100.240.740	108.384.890	208.625.630	64.581.840	88.006.713	56.037.077

2.1.3.2. Kar/Zarar Durum Özeti**Tablo M-32.** Kar/Zarar Durum Özeti (2021)

Şirket Adı	Raporlama Dönemi	Hasılat	Maliyet	Diğer Gelirleri	Toplam Giderler	Kar/Zarar
Kazova Vasfi DirenTarım İşl. San. A.Ş.	2021	32.425.509	(19.120.404)	750.088	(6.038.367)	8.016.826
Bala Tarım ve Hayv. San. ve Tic. A.Ş.	2021	89.681.747	(69.955.320)	6.876.972	(27.940.280)	(1.336.880)

Tablo M-33. Kar/Zarar Durum Özeti (2020)

Şirket Adı	Raporlama Dönemi	Hasılat	Maliyet	Diğer Gelirleri	Toplam Giderler	Kar/Zarar
Kazova Vasfi DirenTarım İşl. San. A.Ş.	2020	26.264.814	(14.825.570)	425.406	(6.363.548)	5.501.102
Bala Tarım ve Hayv. San. ve Tic. A.Ş.	2020	63.301.426	(50.262.889)	5.528.257	(15.643.618)	2.923.176

3. Canlı Varlıklar

Duran Varlıkların % 3,6 'sını oluşturan Canlı Varlıklar 2020 yılına göre % 15,6 oranında artarak **988.972.840 TL** olmuştur.

Bu grupta yer alan varlıklar 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-34. Varlıkların Karşılaştırılması

Canlı Varlıklar/Duran Varlıklar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Yapılmakta Olan Yatırımlar - Canlı Varlıklar	394.949.752	453.566.228	58.616.476
Amortisman Tabi Canlı Varlıklar	460.178.036	535.406.612	75.228.576
Toplam	855.127.788	988.972.840	133.845.052

3.1. Yapılmakta Olan Yatırımlar (Canlı Varlıklar)

2020 ve 2021 yılı ayrıntısı aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-35. Yapılmakta Olan Yatırımlarda Canlı Varlıklar

Yapılmakta Olan Yatırımlarda Canlı Varlıklar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)
Atçılık	25.966.000	30.930.001
Siğircilik	154.605.417	151.128.267
Koyunculuk	113.190.863	149.876.596
Keçicilik	2.562.100	3.833.250
Ceylancılık	2.200	62.400
Köpekçilik	125.600	155.500
Bitkisel Tesisler	98.497.572	117.580.213
Toplam	394.949.752	453.566.228

Tablo M-36. Yapılmakta Olan Yatırımlar (Canlı Varlıklar)

Yapılmakta Olan Yatırımlar (Canlı Varlıklar)	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)
Atıcılık	25.966.000	30.930.001
-Üçlü Tay	2.572.00	3.210.000
-İkili Tay	10.125.000	12.950.000
-Birli Tay	13.269.000	14.770.001
Sığırcılık	154.605.417	151.128.267
-Genç Boğa	7.774.511	5.862.404
-Düve	104.012.274	98.050.684
-Erkek Dana	8.754.315	7.106.693
-Dişi Dana	18.309.567	25.286.086
-Erkek Buzağı	7.427.750	6.039.000
-Dişi Buzağı	8.316.000	8.783.500
Koyunculuk	113.190.863	149.876.596
-Erkek Toklu	17.230.945	19.730.192
-Dişi Toklu	88.572.518	109.724.904
-Erkek Kuzu	3.628.600	10.218.500
-Dişi Kuzu	3.758.800	10.203.000
Keçicilik	2.562.100	3.833.250
-Erkek Çebiç	420.000	976.950
-Dişi Çebiç	2.142.000	2.856.300
Ceylancılık	2.200	62.400
-Yavru Ceylan	2.200	62.400
Köpekçilik	125.500	155.500
-Birli Erkek	22.800	25.500
-Birli Dişi	43.800	57.000
-Yavru Erkek	59.000	73.000
Bitkisel Tesisler	98.497.572	117.580.213
Toplam	394.949.752	453.566.228

3.2.Amortisman Tabi Olan Canlı Varlıklar

Amortisman tabi canlı varlıkların 2020 ve 2021 değerlerini gösteren çizelge aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-37. Amortisman Tabi Olan Canlı Varlıklar

Amortisman Tabi Olan Canlı Varlıklar	31.12.2020 (TL)			31.12.2021 (TL)		
	Maliyeti	Amortismanı	Net Değer	Maliyeti	Amortismanı	Net Değer
Atçılık	58.392.217	22.016.865	36.375.352	67.517.482	24.503.104	43.014.378
Sığırcılık	285.822.520	127.875.066	157.947.454	314.088.000	148.145.366	165.942.634
Koyunculuk	296.901.723	103.605.768	193.295.956	386.433.607	135.121.833	251.311.774
Keçicilik	6.990.000	2.754.043	4.235.957	9.215.250	3.816.084	5.399.166
Ceylancılık	2.344.890	39.174	2.305.716	2.870.300	48.516	2.821.784
Arıcılık	2.895.520	1.667.359	1.228.161	3.089.519	1.995.071	1.094.448
İş Hayvanları	161.005	8.709	152.296	133.534	1.509	132.025
Köpekçilik	840.600	292.639	547.961	1.284.960	440.141	844.819
Tesisler	120.095.052	56.005.869	64.089.183	122.020.430	57.174.846	64.845.584
Toplam	774.443.528	314.265.492	460.178.036	906.653.082	371.246.470	535.406.612

4.Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Bu bölümde Uzun Süreli kiraya verilen işletmeler ve 1-5 yıl arası kiraya verilen arazi ve arsalar ve binalar yer almaktadır.

Duran Varlıkları % 25' ini oluşturan yatırım amaçlı gayrimenkuller 2020 yılına göre % 0,3 oranında azalarak 6.774.953.760 TL olmuştur. 1-5 yıllık kiralamalara bağlı olarak yıllar itibariyle değişiklik göstermektedir.

2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-38. Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Arazi ve Arsalar-Gerçeğe Uygun Değerle Değerlenen	6.457122.037	6.678.247.069	221.125.032
Binalar-Gerçeğe Uygun Değerle Değerlenen	93.280.836	96.706.691	3.425.855
Toplam	6.550.402.873	6.774.953.760	224.550.887

5.Maddi Duran Varlıklar

Duran Varlıkların % 71 'ini oluşturmaktadır. Maddi Duran Varlıklardan Arazi ve Arsalar ile Binaların gerçeğe uygun değeri, 2 Mayıs 2016 tarihinde SPK tarafından değerlendirme yapma yetkisi verilmiş bir gayrimenkul değerlendirme şirketi tarafından belirlenmiştir.

Maddi Duran Varlıklar 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-39. Maddi Duran Varlıklar

Maddi Duran Varlıklar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Arazi ve Arsalar	18.571.066.821	18.347.671.618	(223.395.203)
Binalar	262.446.820	268.993.486	6.546.666
Yeraltı ve Yerüstü Yapıları	504.278.396	556.648.508	52.370.112
Tesis, Makine ve Cihazlar	872.517.477	935.453.340	62.935.863
Taşıtlar	7.580.753	16.639.172	9.058.419
Demirbaşlar	30.094.864	33.471.348	3.376.484
Diğer Maddi Varlıklar	8.296	8.262	(34)
Birikmiş Amortismanlar (-)	(919.301.797)	(1.036.918.657)	(117.616.860)
Yapılmakta Olan Yatırımlar	15.205.124	54.041.054	38.835.933
Özel Maliyetler	3.249.220	3.249.220	0
Toplam	19.347.145.973	19.179.257.351	(167.888.622)

2021 yılında maddi duran varlıkların edinme değeri 2020 yılına göre %0,2 oranında azalarak **20.216.176.008 TL**'ye düşmüş, bundan birikmiş amortismanlar tutarı **1.036.918.657 TL**'nin düşülmesi sonucu 2022 yılına devreden net maddi duran varlık tutarı **19.179.257.351 TL** olmuştur. Çizelgeden görüleceği üzere, Amortisman Tabi olmayan arazi ve arsalar ile yapılmakta olan yatırımlar hariç maddi duran varlıklar ortalama % 75 oranında amorti edilmiş durumdadır.

Maddi Duran Varlıkların 2021 yılına ait hareketleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-40. Maddi Duran Varlıkların Hareketleri

Hesap Adı	01.01.2021 Maliyetleri (TL)	İlaveler (TL)	Çıkışlar (TL)	Transferler/ Yeniden Değerleme (TL)	31.12.2021 Maliyetleri (TL)
Arazi ve Arsalar	18.571.066.822	506.988	(16.803)	(223.885.387)	18.347.671.618
Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	262.446.820	8.332.676	(1.786.009)	-	268.993.486
Binalar	504.278.396	56.080.536	404.324	(4.114.748)	556.648.508
Tesis, Makina ve Cihazlar	872.517.477	74.690.432	(11.667.892)	(86.677)	935.453.340
Taşıtlar	7.580.753	9.133.402	(74.983)	-	16.639.172
Demirbaşlar	30.094.864	5.876.050	(2.499.566)	-	33.471.348
Diğer Maddi Duran Varlıklar	8.296	-	(33)	-	8.262
Yapılmakta Olan Yatırımlar	15.205.124	221.345.158	(163.426.587)	(19.082.641)	54.041.054
Özel Maliyetler	3.249.220	-	-	-	3.249.220
Toplam	20.266.447.770	375.965.242	(179.067.551)	(247.169.453)	20.216.176.007
Birikmiş Amortismanlar (-)	(919.301.797)	(123.584.753)	14.581.662	(8.613.768)	(1.036.918.657)
Net Kayıtlı Değeri	19.347.145.973	252.380.488	(164.485.889)	(255.783.221)	19.179.257.351

Projeli Yatırımlar Kapsamında ve İşletmecilik Faaliyetleri Kapsamında Yapılan Yatırım Harcamalarının Dokümanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-41. Projeli Yatırımlar

Projenin Adı	Tutarı (TL)
Hayvansal Üretim Geliştirme Projesi yatırım harcamaları	48.225.887
Tarımsal Sulama Projesi yatırım harcamaları	20.470.250
Tarımsal Yapılar ve Tesisler Projesi yatırım harcamaları	31.688.947
Sultansuyu Tarım İşletmesi İdare Binası ve Hizmet Konut Yapım Projesi	10.000.000
Muhtelif İşler Projesi yatırım harcamaları	64.387.479
Projeli Yatırım Harcamaları Toplamı	174.809.084
Demirbaş ve mefruşat alımları	6.168.992
Bitkisel tesis ve bakım yatırım harcamaları	37.861.000
İrat hayvanı alımı harcamaları	20.850.774
İşletmecilik Faaliyeti Kapsamında Yapılan Yatırım Harcamalar Toplamı	64.579.581
Yatırım Harcamaları Genel Toplamı	239.388.665

6.Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Duran Varlıkların % 0,01' ini oluşturan Maddi Olmayan Duran Varlıklar 2020 yılına göre % 16 oranında azalarak **3.672.100** TL olmuştur.

6.1.Haklar

Bu hesapta bilgisayar program yazılım lisanslarına ödenen tutarlar, irtifak hakları takip edilmektedir. 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-42. Bilgisayar Program Yazılım Lisanslarına Ödenen Tutarlar

Maddi Olmayan Duran Varlıklar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Haklar	6.938.643	6.731.576	(207.067)
Birikmiş Amortismanlar (-)	(2.566.277)	(3.094.476)	(528.199)
Toplam	4.372.366	3.637.100	(735.266)

Haklar ve amortismanlarında 2021 yılında gerçekleşen hareketleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-43. Haklar

Hesap Adı	01.01.2021 Maliyetleri (TL)	İlaveler (TL)	Çıkışlar (TL)	Transferler	31.12.2021 Maliyetleri (TL)
Haklar	6.938.643	396.081	(603.148)	-	6.731.576
Toplam	6.938.643	396.081	(603.148)	-	6.731.576
Birikmiş Amortismanlar (-)	(2.566.277)	(1.068.347)	540.148	-	(3.094.476)
Net Kayıtlı Değeri	4.372.366	(672.267)	(63.000)	-	3.637.100

Hakların % 45,9 'u amorti edilmiştir.

II-YÜKÜMLÜLÜKLER VE ÖZ KAYNAKLAR

Konsolide Finansal Durum Tablosunun Yükümlülükler ve Öz Kaynaklarını oluşturan değerlerin ayrıntısı, önceki dönem değerleri ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-44. Yükümlülükler ve Öz Kaynaklar

KAYNAKLAR	31.12.2020 (TL)		31.12.2021 (TL)		Fark (TL)
Kısa Vadeli Yükümlülükler					
Kısa Vadeli Borçlanmalar	155.000.000	%1	205.000.000	%1	50.000
Kiralama İşlemlerinden Yükümlülükler			342.781		342.781
Ticari Borçlar	177.670.979	%1	183.365.232	%1	5.694.253
- İlişkili Taraflara Ticari Borçlar					
- İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	177.670.979		183.365.232		5.694.253
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	5.002.078		6.681.207		1.679.129
Diğer Borçlar	39.902.343		45.200.816		5.298.473
- İlişkili Taraflara Diğer Borçlar					
- İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	39.902.343		45.200.816		5.298.473
Ertelenmiş Gelirler	36.134.492		126.993.249		90.858.757
Dönem Karı Yükümlülüğü			1.780.091		1.780.091
Kısa Vadeli Karşılıklar	3.431.435		4.442.392		1.010.957
-Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar	3.431.435		4.442.392		1.010.957
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	13.293.295		18.432.592		5.139.297
Toplam Kısa Vadeli Yükümlülükler	430.434.621	%2	592.238.358	%2	161.803.737
Uzun Vadeli Yükümlülükler					
Kiralama İşlemlerinden Kaynaklanan Yükümlülükler			793.360		793.360
Uzun Vadeli Karşılıklar	96.616.394		103.820.895		7.204.501
-Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	96.616.394		103.820.895		7.204.501
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	5.525.724.495	%20	5.520.571.524	%20	(5.152.971)
Toplam Uzun Vadeli Yükümlülükler	5.622.340.889	%20	5.625.185.778	%20	2.844.888
Toplam Yükümlülükler	6.052.775.511	%22	6.217.424.137	%22	164.648.626
Öz Kaynaklar					
Ana Ortaklığı Ait Öz Kaynaklar	21.949.151.274		22.407.878.889		458.727.615
Ödenmiş Sermaye	2.770.746.648	%8	3.115.746.648	%	345.000.000
Ortak Kontrole Tabi İşletme Birleşme Etkisi	(109.159)		25.087		134.246
Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir	19.591.531.096	%70	14.302.760.014	%50	(5.288.771.082)
-Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar	19.591.531.096		14.302.760.014		(5.288.771.082)
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	15.769.732		15.816.586		46.854
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	(493.502.174)		4.857.138.872	%17	5.350.641.046
Net Dönem Karı/Zararı	64.715.131		116.391.682		51.676.551
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	144.467		153.838		9.371
Toplam Öz Kaynaklar	21.949.295.741	%78	22.408.032.727	%78	458.736.986
Toplam Yükümlülükler ve Öz kaynaklar	28.002.071.252	%100	28.625.456.864	%100	623.385.612

Yükümlülükler ve Öz Kaynaklar, 2020 yılına göre % 0,2 oranında artarak **28.625.456.864** TL olmuştur. Yükümlülükler ve Öz Kaynaklar toplamının % 2 oranında **592.238.358** TL'lik kısmı kısa vadeli yükümlülüklerden, % 20 oranında **5.625.185.778** TL'lik kısmı Uzun Vadeli Yükümlülükler den ve % 78 oranında **22.408.032.727** TL' lik kısmı Öz Kaynaklardan oluşmuştur.

A.KISA VADELİ YÜKÜMLÜKLER

Kısa vadeli yükümlülükler 2020 yılına göre % 38 oranında artarak **592.238.358** TL olmuştur.

1.Kısa Vadeli Borçlanmalar

1.1.Banka Kredileri

Bu grupta Kurumumuzun kullanmış olduğu banka kredileri yer almaktadır. Kısa Vadeli yükümlülükleri % 35 ' ini oluşturmaktadır. Banka kredilerinin ayrıntısı 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-45. Banka Kredileri

Banka Adı	Kredi Türü	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
T.C. Ziraat Bankası	Tarımsal İşletme Kredisi	25.000.000	25.000.000	
T.C. Ziraat Bankası	Ticari Kredi	-	50.000.000	50.000.000
T.C. Vakıflar Bankası	Rotatif-Spot	-	100.000.000	100.000.000
Akbank A.Ş.	Ticari Kredi	50.000.000	30.000.000	(20.000.000)
Türkiye Ekonomi Bankası	Ticari Kredi	80.000.000	-	(80.000.000)
Toplam		155.000.000	205.000.000	50.000.000

2.Ticari borçlar

Kısa vadeli Yükümlülükler altında yer alan ticari borçlar 2020 yılına göre % 3 oranında artarak 183.365.232 TL olmuştur. Toplam Kısa vadeli yükümlülüklerin % 30,9 'unu oluşturmaktadır.

Ticari borçların ayrıntısı önceki dönemle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-46. Ticari Borçlar (Kısa Vadeli)

Ticari Borçlar / Kısa Vadeli	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
<i>İlişkili Taraflara Borçlar</i>			
<i>İlişkili Olmayan Taraflara Borçlar</i>	177.670.979	183.365.232	5.694.253
Satıcılar	179.927.204	183.381.259	3.454.055
Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri (-)	(2.256.225)	(16.027)	(2.240.198)
Toplam	177.670.979	183.365.232	5.694.253

2.1.İlişkili Taraflara Borçlar

2.2. İlişkili Taraflara Olmayan Borçlar

Ticari borçların ayrıntısı önceki dönem değerleri ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-47. İlişkili Taraflara Olmayan Borçlar

Ticari Borçlar	Önceki Dönem (TL)	Cari Dönem (TL)	Fark (TL)
Satıcılar	179.927.204	183.381.259	3.454.055
Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri (-)	(2.256.225)	(16.027)	(2.240.198)
Borçların Net Tutarı	177.670.979	183.365.232	5.594.253

2.2.1.Satıcılar

Satıcılara olan borçlar mal ve hizmet alımı ve vadelerine bağlı olarak yıllar itibariyle değişmektedir.

31.12.2021 Tarihi itibariyle **183.381.259** TL tutarındaki satıcılara olan borçlar ana başlıklar altında ayrıştırılarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-48. Satıcılara Olan Borçlar

Mahiyeti	Tutarı (TL)
Genel Bütçeli Kuruluşlara Borçlar	5.076
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara Borçlar	10
Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına Borçlar	16.860
Özel Bütçeli Kuruluşlar	455
Kamu İşletmelerine Borçlar	4.203.664
Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Borçlar	984.116
Yurtiçi Özel Şahıslar	8.914.302
Yurtiçi Tüzel Şahıslara Borçlar	169.254.697
Yurtdışı Tüzel Şahıslara Borçlar	
Toplam	183.381.259

3.Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar

Kısa vadeli Yükümlülüklerin % 1,1 ' ini oluşturan Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamındaki borçlar 2020 yılına göre % 33,5 oranında artarak 6.681.207 TL olmuştur.

Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamındaki Borçlar 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo M-49. Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar

Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Personeler Borçlar (Genel Müdürlük)	877.884	1.168.194	290.310
Personeler Borçlar (Türk Sudan A.Ş.)	119.023	188.180	69.157
Ödenecek SGK	4.005.171	5.324.833	1.319.662
Toplam	5.002.078	6.681.207	1.679.129

3.1.Personele Borçlar

Hesap tutarı **1.168.194** TL Genel Müdürlük ve İşletmelerin işçi kıdem tazminatı ve personel yolluk ve ücret alacaklarına aittir.

3.2.Personele Borçlar

Hesap tutarı **188.180** TL Konsolide edilen Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş nin personeline olan borç tutarıdır.

3.3.Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri

Hesap tutarı **5.324.833** TL, 15 Aralıkta ödenen ücretlerden kesilen SGK primi kurum ve şahıs payına aittir.

4. Diğer Borçlar

Kısa vadeli Yükümlülükleri % 7,6 ' sını oluşturan diğer borçlar 2020 yılına göre % 13 oranında artarak **45.200.816 TL** olmuştur.

Diğer Borçların 2020 yılı ile karşılaştırmalı çizelgesi aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-50. Diğer Borçlar (Kısa Vadeli)

Diğer Borçlar / Kısa Vadeli	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
<i>İlişkili Taraflara Diğer Borçlar</i>			
<i>İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar</i>	39.902.343	45.200.816	5.298.473
Alınan Depozito ve Teminatlar	22.414.678	18.049.599	(4.365.079)
Diğer Borçlar	1.266.502	1.917.935	651.433
Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	16.156.736	25.200.478	9.043.742
Ödenecek Diğer Yükümlülükler	64.427	32.804	(31.623)
Toplam	39.902.343	45.200.816	5.298.473

5. Ertelenmiş Gelirler

Kısa vadeli yükümlülüklerin % 21,4' ünü oluşturan ertelenmiş gelirler 2020 yılına göre % 251 oranında artarak **126.993.249 TL** olarak gerçekleşmiştir.

Ertelenmiş gelirlerin 2020 yılı ile karşılaştırmalı ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-51. Ertelenmiş Gelirler (Kısa Vadeli)

Ertelenmiş Gelirler – Kısa Vadeli	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Alınan Sipariş Avansları	12.490.937	22.088.067	9.597.130
Alınan Diğer Avanslar	17.166	17.166	-
Gelecek Aylara Ait Gelirler	23.626.388	104.888.015	81.261.627
Toplam	36.134.492	126.993.249	90.858.757

6. Kısa Vadeli Karşılıklar

Kısa vadeli yükümlülüklerin % 0,7 ' sini oluşturan **4.442.392 TL** tutarındaki kısa vadeli karşılıkların 2020 yılı ile karşılaştırmalı ayrıntısı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-52. Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar

Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
İzin Karşılığı	3.431.435	4.442.392	1.010.957
Toplam	3.431.435	4.442.392	1.010.957

Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar kapsamında hesaplanan izin karşılığı personelin izin kullanımına bağlı olarak yıllar itibariyle farklılık arz etmektedir.

7. Kısa Vadeli Diğer Yükümlülükler

Kısa vadeli yükümlülüklerin % 3,1' ini oluşturan diğer kısa vadeli diğer yükümlülükler 2020 yılına göre % 38,6 oranında artarak **18.432.592 TL** olarak gerçekleşmiştir.

Kısa Vadeli Diğer Yükümlülükler 2020 yılı ile karşılaştırmalı ayrıntısı aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-53. Kısa Vadeli Diğer Yükümlülükler

Diğer Kısa Vadeli Yükümlülük	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Gider Tahakkukları	11.878.091	16.940.688	5.062.597
Tecil Terkin KDV	1.415.204	1.491.904	76.700
Toplam	13.293.295	18.432.592	5.139.297

7.1.Gider Tahakkukları

Gider Tahakkukları Hesabında yer alan hesap kalıntısı **16.940.688 TL**'nin **6.146.655 TL**'si 15.12.2021-31.12.2021 dönemine ilişkin olarak 15 Ocak 2022 tarihinde ödenen işçi ücretlerinin 2021 yılına isabet eden tutarını göstermektedir.

Gider tahakkuklarında ücret tahakkukları dışında yer alan **10.140.302 TL**'si ise; 2021 yılı içerisinde kullanılan ve 2022 yılı içerisinde ödenecek olan banka kredilerinin 2021 yılına isabet eden faizine aittir. **466.855 TL**'si de Belgesi gelmeyen giderlere ait tutardır.

186.876 TL'si Bağlı Ortaklığımız Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin gider tahakkukuna aittir.

7.2. Tecil, Terkin KDV

Hesap tutarı **1.491.904 TL** ihraç kaydıyla satışı yapılan tohumun Hesaplanan Katma Değer Vergisine aittir.

B.UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER

1.Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar

Uzun vadeli yükümlülüklerin % 1,8' ini oluşturan çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar 2020 yılına göre % 7,4 oranında artak 103.820.895 TL olarak hesaplanmıştır.

2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkarılmıştır.

Tablo M-54. Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar

Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Kıdem Tazminatı Karşılığı	96.616.394	103.820.895	7.204.501
Toplam	96.616.394	103.820.895	7.204.501

Kıdem tazminatı karşılığı çalışanların emekli olmasından doğan gelecekteki olası yükümlülüğün bugünkü değerinin tahmini ile hesaplanmaktadır.

Kıdem Tazminatı karşılığı işe giren ve emeklilik, istifa vb. nedenlerle ayrılan kadrolu personel nedeniyle yıllar itibarıyla değişiklik arz etmektedir.

2.Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü

Uzun vadeli yükümlülüklerin % 88,7' sini oluşturan Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü 2020 yılına göre azalarak **5.520.571.524 TL** olarak hesaplanmıştır.

Tablo M-55. Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü

Ertelenmiş Vergi Yükümlülükleri	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
	5.525.724.495	5.520.571.524	(5.152.971)

Vergiye esas yasal finansal tabloları ile TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tabloları arasındaki farklardan kaynaklanan geçici zamanlama farkları için ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğü muhasebeleştirmektedir. Söz konusu farklılıklar genellikle bazı gelir ve gider kalemlerinin vergiye esas finansal tablolar ile TFRS' ye göre hazırlanan finansal tablolarda farklı dönemlerde yer almasından kaynaklanmaktadır.

C-ÖZ KAYNAKLAR

Öz kaynaklar önceki döneme göre % 1,18 oranında artarak **22.408.032.727 TL**'ye yükselmiştir. 2021 yılında öz kaynaklar, toplam kaynakların % 78 ini oluşturmuştur.

Öz kaynakların ayrıntısı aşağıda belirtilmiştir.

1.Ödenmiş Sermaye

Genel Müdürlüğümüzün sermayesi 30.09.2021 tarihli ve 4536 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 196 Milyon TL. 29.12.2021 tarihli ve 4988 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 145 Milyon TL. Artırılarak **2.975.000.000,00 TL**' den **3.316.000.000,00 TL**'ye çıkartılmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 2021 yılı içerisinde Kuruluşumuza Projeli Yatırımların finansmanı ve personel ücretlerinin ödenmesi amacıyla ödenmemiş sermayemize mukabil 345.000.000,00 TL nakit ödeme yapılmıştır. Yılsonu itibarıyla ödenmemiş sermaye tutarı **200.253.352,07 TL**, Ödenmiş Sermaye tutarı ise **3.115.746.647,93 TL** olarak gerçekleşmiştir.

2. Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelir

-Kar ve Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar

Öz kaynaklar grubu içerisinde sınıflandırılan Kar ve Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler Öz kaynakların % 64' ünü oluşturmaktadır. 2020 yılına göre % 27 oranında azalarak **14.302.760.014 TL** olarak hesaplanmıştır.

Vergiye esas yasal finansal tabloları ile TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tabloları arasındaki farklardan kaynaklanan MDV Yeniden Değerleme artışları ve MDV değerleme artışının yarattığı vergi etkisi ve Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçümünün düşülmesi hesaplanmaktadır.

2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak ayrıntısı aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-56. Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazanç/Kayıpları

	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazanç/Kayıpları	19.687.388.572	14.409.518.514	(5.277.870.058)
-MDV Yeniden Değerleme Artışları	19.687.388.572	18.473.741.685	1.213.646.887
-Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazanç/Kayıpları Ertelenmiş Vergi Geliri (Gider) Etkisi	-	(4.064.223.171)	(4.064.223.171)
Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm	(95.857.477)	(106.758.500)	(10.901.023)
-Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları / Kayıpları	(120.400.093)	(134.934.790)	(14.534.697)
-Fayda Planlarındaki Aktüeryal Kazanç ve Kayıpların Vergi Etkisi	24.542.616	28.176.290	3.633.674
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler (Net)	19.591.531.096	14.302.760.014	(5.288.771.082)

3.Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler

Hesap tutarı **15.769.732 TL**'nin tamamı, faaliyetlerin karla sonuçlandığı yıllarda ayrılan 1. ve 2. tertip yedek akçe bedellerini göstermektedir.

a) Genel Müdürlüğe ait tutar aşağıdaki gibidir.

Hesap tutarı **15.711.405 TL**'nin tamamı, faaliyetlerin karla sonuçlandığı yıllarda ayrılan 1. ve 2. tertip yedek akçe bedellerini göstermektedir.

1. Tertip Yedek Akçe:	11.114.779 TL
2. Tertip Yedek Akçe:	4.596.626 TL
	15.711.405 TL

b) Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık 1. ve 2. yedek akçe tutarı **105.181 TL** dir.

4.Geçmiş Yıllar Zararları

Öz kaynaklara % 22 etkisi olan Geçmiş Yıl Zararları **4.857.138.872 TL**' ye ulaşmıştır.

Geçmiş Yıl Zararları 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-57. Geçmiş Yıllar Zararları

	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Geçmiş Yıl Zararları	(471.735.470)	(395.837.595)	75.897.875
Geçmiş Yıl Gelir Tablosunun Taşınması	(21.766.704)	5.252.976.467	5.274.743.171
Geçmiş Yıllar Kar / Zararları	493.502.174	4.857.138.872	4.363.636.698

5.Dönem Net Karı Veya Zararı:

Vergiye esas yasal finansal tablolarda yer alan 130.446.326 TL olan Dönem net karı TFRS' ye dönüşüm ve konsolide sonrası 116.570.607 TL olarak gerçekleşmiştir. Ayrıntılı izahı Kar veya Zarar Tablosu açıklamalarında yapılmıştır.

NAZIM HESAPLAR

Vergiye esas yasal finansal tablolarda gösterilen, ancak TFRS' ye göre hazırlanan Finansal Durum Tablosunda gösterilmeyen İşletmeler ve Genel Müdürlüğün Nazım Hesaplarda takip ettiği 858.868.196 TL'nin ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-58. Nazım Hesaplar

Mahiyeti	Tutarı (TL)
Teminat Olarak Alınan Kıymetler	840.840.667
Çeşitli Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler	479.098
İz Bedelli Kayıtlar	112
Yabancı Paralı İşlemler	140.821
Takibe Tabi Demirbaşlar	111.066
Sigorta Şirketlerinden Tahsil Edilen Tazminatlar	-
Teminat Olarak Verilen Kıymetler	17.250.170
Diğer Bilgiler	46.262
TOPLAM	858.868.196

Nazım Hesaplarda Takip edilen Teminat olarak alınan kıymetler mal ve hizmet alımı ve satışına ilişkin ihale teminatları, bayilik teminatları ve vadeli mal satışları, kira bedeli alacakları ve risk teminatları karşılığı alınan banka teminat mektuplarıdır.

Teminat olarak verilen kıymetler ise; Çeşitli davalar nedeniyle mahkemelere verilen banka teminat mektuplarıdır.

KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR TABLOSU

Konsolide Kar ve Zarar Tablosunun 2020 yılı ile karşılaştırmalı tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo M-59. Konsolide Kar ve Zarar Tablosu

	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Hasılat	1.376.017.746	1.758.209.524	382.191.778
Satışların Maliyeti (-)	(1.083.419.227)	(1.340.463.711)	(257.044.484)
Brüt Kar/Zarar	292.598.519	417.745.813	125.147.294
Genel Yönetim Giderleri (-)	(255.901.355)	(342.987.313)	(87.085.958)
Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(19.277.265)	(23.416.159)	(4.138.894)
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(1.066.564)	(1.195.358)	(128.794)
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	186.696.923	250.086.159	63.389.236
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler (-)	(129.381.211)	(154.788.604)	(25.407.393)
Esas Faaliyet Karı/Zararı	73.669.047	145.444.538	71.775.491
Öz kaynak yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları	1.959.911	1.736.831	(223.080)
Finansman Gideri /Geliri Öncesi Faaliyet Karı/Zararı	75.628.958	147.181.368	71.552.410
Finansman Geliri	3.513.239	5.749.922	2.236.683
Finansman Giderleri (-)	(15.964.289)	(35.917.740)	(19.953.451)
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Karı/Zararı	63.177.908	117.013.550	53.835.642
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri/Geliri	1.572.531	(442.943)	(2.015.474)
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri/Geliri	(61.707)	(2.123.684)	(2.061.977)
Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri	1.634.239	1.680.742	46.503
Sürdürülen Faaliyetler Dönem Karı/Zararı	64.750.439	116.570.607	51.820.168
Durdurulan Faaliyetler Dönem Net Karı/Zararı	-	-	-
DÖNEM KARI/ZARARI	64.750.439	116.570.607	51.820.168
Dönem Net Karının (Zararının) Dağılımı	-	-	-
Ana Ortaklık Payları	64.715.131	116.391.682	51.676.551
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	35.309	178.925	143.616

A. Hasılat

2021 yılı toplam gelirinin % 88'ini oluşturan hasılatın ayrıntısı 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-60. Hasılat Ayrıntısı

Satışlar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Yurtiçi Satışlar	1.317.296.766	1.724.620.674	407.323.908
Yurtdışı Satışlar	39.126.795	9.143.416	(29.983.379)
Diğer Gelirler	19.604.452	24.445.434	4.840.982
Satıştan İadeler (-)	(10.268)	-	(10.268)
Toplam	1.376.017.746	1.758.209.524	382.191.778

1.Yurtiçi satışlar

Yurtiçi satışların ana üretimler ve hesap grupları itibariyle 2020 yılı 2021 yılı ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-61. Yurtiçi Satışlar

Yurtiçi Satışlar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)
Mahsul Buğday Satışları	218.268.705	321.029.371
Mahsul Dane Mısır Satışları	122.596.626	171.570.625
Ayçiçeği Satışları	76.780.231	101.510.157
Çepelli Mercimek	-	26.451.703
Antep Fıstığı Satışları	63.328.171	60.768.354
Narenciye Satışları	29.324.594	32.976.125
Diğer Bitkisel Üretim Satışları	8.158.749	2.742.238
Sözleşmeli Bitkisel Ürün Satışları	9.010.708	20.218.030
Buğday Tohumu Satışları	232.831.494	277.842.078
Arpa Tohumu Satışları	35.716.931	27.985.229
Diğer Tohum Satışları	28.448.669	18.647.443
Temizlenmiş Mercimek Satışları	6.314.499	17.165.342
Çeşitli İmalattan Doğan Satışlar	1.968.661	2.199.062
At Satışları	33.078.135	45.264.985
İnek Sütü Satışları	174.531.028	239.619.251
Koyun Sütü Satışları	10.962.540	19.838.244
Damızlık Sığır Satışları	22.885.066	42.023.017
Damızlık Koyun Satışları	37.287.700	36.461.203
Kasaplık Sığır Satışları	61.350.850	55.934.903
Kasaplık Koyun Satışları	64.317.419	70.288.127
Diğer Hayvancılık Ürün Satışları	11.410.459	13.669.989
Tali Ürün Satışları	51.393.084	91.194.017
Ticari Mal Satışları	6.548.872	4.725.524
Diğer Satışlar	18.170.809	35.207.779
Vade Farkı İptali	(7.387.234)	(10.712.122)
Toplam	1.317.296.766	1.724.620.674

2.Yurtdışı satışlar

Yurtdışı satışların 2021 yılı ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-62. Yurtdışı Satışlar

Mahiyeti	Tutarı (TL)
IRAK 'a ihraç kaydı ile satışı yapılan. 1.452.000 Kg. Buğday Tohumu	6.381.509
KKTC' ne ihraç edilen 369.000 Kg Buğday Tohumu	1.621.747
KKTC' ne ihraç edilen 1.500 Kg Arpa Tohumu	4.875
AFGANİSTAN' a ihraç edilen 80.000 Kg Buğday Tohumu	351.598
KATAR' a ihraç edilen 14 doz at sperması	610.000
AZERBEYCAN' a ihraç edilen 52.000 kg. Buğday Tohumu	228.539
Vade Farkı İptali (-)	(54.852)
TOPLAM	9.143.416

3.Diğer Gelirler

Diğer Gelirlerin 2020 yılı 2021 yılı ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir

Tablo M-63. Diğer Gelirler

	31.12.2020	31.12.2021
At Yetiştiricilik Primleri	16.723.777	21.208.689
Diğer Gelirler	1.465	1.788
At Aşım Bedeli	2.879.210	3.234.957
Toplam	19.604.452	24.445.434

B. Satışların Maliyeti

2021 yılı Kar/Zarara ilişkin toplam maliyet ve giderlerin % 70,5 'ini oluşturan satışların maliyeti 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-64. Satışların Maliyeti

Satışların Maliyeti	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Satılan Mamuller Maliyeti	(1.056.952.097)	(1.304.981.890)	(248.029.793)
Satılan Ticari Mallar Maliyeti	(10.412.737)	(15.923.042)	(5.510.305)
Satılan Hizmet Maliyeti	(16.054.393)	(19.558.779)	(3.504.386)
Toplam	(1.083.419.227)	(1.340.463.711)	(257.044.484)

C. Brüt Kar/Zarar

Hasılatlardan, satışların maliyetinin düşülmesi sonucunda 417.745.813 TL tutarında brüt satış karı oluşmuştur.

D. Faaliyet Giderleri

2021 yılı Kar/Zarara ilişkin toplam maliyet ve giderlerin % 19,3' ünü oluşturan faaliyet giderlerinin ayrıntısı 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo M-65. Faaliyet Giderleri

Faaliyet Giderleri	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Genel Yönetim Giderleri	(255.901.355)	(342.987.313)	(87.085.958)
Pazarlama Giderleri	(19.277.265)	(23.416.159)	(4.138.894)
Araştırma ve Geliştirme Giderleri	(1.066.564)	(1.195.358)	(128.794)
Toplam	(276.245.184)	(367.598.830)	(91.353.646)

1.Genel Yönetim Giderleri

Önceki yıla göre % 33 oranında artarak, 342.987.313 TL olarak gerçekleşen genel yönetim giderlerinin giderler itibariyle ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo M-66. Genel Yönetim Giderleri

Genel Yönetim Giderleri	Tutarı (TL)
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	28.191.869
Direkt İşçilik Giderleri	40.436.334
Memur Maaşları	81.251.594
Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	83.338.546
Çeşitli Giderler	10.737.031
Vergi, Resim ve Harçlar	7.004.931
Amortisman Giderleri	8.906.424
Kıst Amortisman	516.202
İzin Karşılığı	1.010.957
Kıdem Tazminatı	(7.330.197)
Yardımcı İşletme Gider Dağıtımlarından Alınan Pay	89.275.878
Bağlı Ortaklık Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. Giderleri	615.343
Faaliyet Kiralaması	(967.598)
Toplam	342.987.313

2.Pazarlama satış ve dağıtım giderleri:

Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri bir önceki yıla göre % 21 oranında artarak 23.416.159 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu giderlerin ayrıntısı gider çeşitleri itibariyle aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-67. Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri

Mahiyeti	Tutar (TL)
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	269.123
Direkt İşçilik Giderleri	5.882.294
Memur Maaşları	12.256.733
Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	483.468
Çeşitli Giderler	1.403.700
Vergi, Resim ve Harçlar	164.853
Amortisman Giderleri	241.808
Yardımcı İşletme Gider Dağıtımlarından Alınan Pay	2.714.181
Toplam	23.416.159

3.Araştırma ve Geliştirme Giderleri:

Araştırma ve Geliştirme Giderleri bir önceki yıla göre % 12 oranında artarak 1.195.358 TL olarak gerçekleşmiştir. Genel Müdürlük araştırma laboratuvar giderleri ile Altınova, Gözlü, Karacabey ve Polatlı işletmelerinde yapılan denemelere ait bu giderlerin ayrıntısı gider çeşitleri itibariyle aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-68. Araştırma ve Geliştirme Giderleri

Mahiyeti	Tutarı (TL)
İlk Madde ve Malzeme Giderleri	245.392
Direkt İşçilik Giderleri	173.624
Memur Maaşları	158.716
Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	456.637
Çeşitli Giderler	33.338
Amortisman Giderleri	53.986
Yardımcı İşletme Gider Dağıtımlarından Alınan Pay	73.664
Toplam	1.195.358

E. Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

2021 yılı toplam gelirin % 11,7 'sini oluşturan Esas faaliyetlerden diğer gelirler 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-69. Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Vade Farkı ve Faiz Gelirleri	7.329.641	10.650.915	3.321.274
Kur Farkı Gelirleri	-	1.408.824	1.408.824
Diğer Olağan Gelir ve Karlar	136.795.623	187.448.035	50.652.412
Önceki Dönem Gelir ve Karlar	1.218.593	15.502.748	14.284.155
Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	41.353.066	35.075.638	(6.277.428)
Toplam	186.696.923	250.086.159	63.389.236

F. Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler

2021 yılı Kar/Zarara ilişkin maliyet ve giderler toplamının % 7,2 'sini oluşturan Esas faaliyetlerden diğer giderler 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-70. Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler

Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Karşılık Giderleri	(11.861)	(28.780.842)	(28.768.981)
Kur Farkı Giderleri	(2.390.514)	(260.507)	2.130.007
Vade Farkı ve Faiz Gideri	(9.613.493)	(246.156)	9.367.33
Önceki Dönem Reeskont İptali	(352.066)	(2.256.225)	(1.904.159)
Diğer Olağan Gider ve Zararlar	(69.116.093)	(87.732.664)	(18.616.571)
Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları	(7.736.546)	(7.806.992)	(70.446)
Önceki Dönem Gider ve Zararları	(37.684.518)	(27.604.787)	10.079.731
Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	(2.476.120)	(100.431)	2.375.689
Toplam	(129.381.211)	(154.788.604)	(25.407.393)

G. Esas Faaliyet Karı Veya Zararı

Brüt Kar/Zarardan faaliyet giderleri ve Esas Faaliyetten Diğer Giderleri düşülmesi ve Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirlerin eklenmesi suretiyle hesaplanan Esas Faaliyet Karı/Zararı 145.444.538 TL kar olarak gerçekleşmiştir.

H. Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler

2021 yılı toplam gelirin % 0,2' sini oluşturan Yatırım Faaliyetlerinden gelirler 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-71. Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler

Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Faiz Gelirleri			
Genel Müdürlük	2.518.641	3.859.300	1.340.659
Bağlı Ortaklık Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. Gelirleri	994.598	1.890.622	896.024
Toplam	3.513.239	5.749.922	2.236.683

I. Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları

2020 yılı toplam gelirin % 0,12' sini oluşturan Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları 2019 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda açıklanmıştır.

Tablo M-72. Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları

Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karlarından/Zararlarından Paylar	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Zararları (-)	-	-	-
Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	-	-	-
Bala Tarım ve Hayvancılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.	-	-	-
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları	1.959.911	2.004.207	44.296
Kazova Vasfi Diren Tarım İşletmesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	1.375.276	2.004.207	628.931
Bala Tarım ve Hayvancılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.	584.635	(267.376)	(852.011)
Toplam	1.959.911	1.736.831	(223.080)

J. Finansman Gideri/Geliri Öncesi Faaliyet Karı Veya Zararı

Esas Faaliyet Karı /Zararına Yatırım Faaliyetlerinden Gelirlerin ve Öz Kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karları/Zararları eklenmesi suretiyle hesaplanan Finansman Gideri/Geliri Öncesi faaliyet karı veya zararı 147.181.368 TL kar olarak gerçekleşmiştir.

K. Finansman Giderleri

2021 yılı Kar/Zarara ilişkin maliyet ve giderler toplamının içerisindeki payı % 1,9 olan 35.917.740 TL tutarındaki finansman giderlerinin tamamı Kuruluşumuzun finansman ihtiyacı için bankalardan kullanılan kredilerin 2021 yılına isabet eden faiz ve komisyonuna ilişkindir.

Finansman Giderleri 2020 yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıda gösterilmiştir.

Tablo M-73. Finansal Giderler

Finansal Giderler	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	(15.964.289)	(35.917.740)	(19.953.451)
Toplam	(15.964.289)	(35.917.740)	(19.953.451)

L. Sürdürülen Faaliyet Vergi Öncesi Kar/Zarar

Finansman Gideri/Geliri Öncesi faaliyet karı veya zararı tutarı 147.181.368 TL' den 30.167.818 TL tutarındaki finansman giderleri düşüldükten sonra, Sürdürülen Faaliyet Vergi Öncesi Kar/Zarar, 117.013.550 TL kar olarak hesaplanmıştır.

M. Sürdürülen Faaliyetlerden Vergi Gider/Geliri

Vergiye esas yasal finansal tabloları ile TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tabloları arasındaki farklardan kaynaklanan geçici zamanlama farkları için ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğü muhasebeleştirmektedir. Söz konusu farklılıklar genellikle bazı gelir ve gider kalemlerinin vergiye esas finansal tablolar ile TFRS' ye göre hazırlanan finansal tablolarda farklı dönemlerde yer almasından kaynaklanmaktadır.

2020 Yılı ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki gibidir.

Tablo M-74. Sürdürülen Faaliyetle Vergi Gideri/Geliri

	31.12.2020 (TL)	31.12.2021 (TL)	Fark (TL)
Dönem Vergi Gideri	(61.707)	(2.123.684)	(2.061.977)
Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri	1.634.239	1.680.742	46.503
Kar veya Zarar Tablosundaki Vergi Gideri/Geliri	1.572.531	(442.943)	(2.015.474)

N. Sürdürülen Faaliyetler Dönem Karı/Zararı

Sürdürülen Faaliyet Vergi Öncesi Karı 117.013.550 TL' den 442.943 TL tutarındaki Sürdürülen faaliyetler vergi gideri eklenmesiyle, Sürdürülen Faaliyet Kar/Zarar 116.570.607 TL Kar olarak hesaplanmıştır.

O. Dönem karı /Zararı

Vergiye Esas Yasal Finansal Tablolarda 132.210.634 TL olarak gerçekleşen Dönem Karı, Bağlı Ortaklık Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. ile Konsolide edilen TFRS' ye göre hazırlanmış finansal tablolara dönüşüm sonrası Dönem Karı 116.570.607 TL olarak hesaplanmıştır.

KONSOLİDE EDİLEN BAĞLI ORTAKLIĞIMIZA İLİŞKİN BİLGİLER

Bağlı Ortaklığımız Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'nin 10 Eylül 2018 tarihinde tescil edilmesi, faaliyet hacminin düşük olması nedeniyle 31.12.2018 tarihi itibarıyla konsolidasyon kapsamı dışında bırakılmış olup, 31.12.2021 tarihi itibarıyla konsolide edilerek finansal tablolarda raporlanmıştır.

Tablo M-75. Bağlı Ortaklığa İlişkin Bilgiler

Finansal Yatırımlar / Uzun Vadeli	31.12.2020	31.12.2021
Bağlı Ortaklıklar	57.590.000	53.200.000
Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	(42.878.405)	(38.488.405)
Toplam	14.711.595	14.711.595

Bakanlar Kurulunun 17.01.2018 tarihli 2018/11226 Sayılı Kararnamesi ile “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İkili Tarımsal İşbirliği ve Ortaklığına İlişkin Anlaşma” da yer alan amaçları yerine getirmek üzere, sermayesinin %80’i Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne ve %20’si Sudan tarafını temsile yetkili kuruluşa ait olan “Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık Anonim Şirketi” adıyla bağlı ortaklık kurulması kararlaştırılmıştır.

Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.’nin kuruluş tamamlanarak tescili 10 Eylül 2018 ve 9656 sayılı Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlanmıştır.

Tablo M-76. Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş. Ortaklık Yapısı

Ortağın Adı Soyadı Veya Ticaret Unvanı	Sahip Olduğu Hisse Tutarı (USD)	Ortaklık Hisse Oranı
TİGEM	8.000.000	% 80
SUDAN TARIM VE ORMANCILIK BAKANLIĞI	2.000.000	% 20
Toplam	10.000.000	% 100

Tablo M-77. Bağlı Ortaklık Sermaye ve Taahhüte İlişkin Bilgiler

Bağlı Ortaklığın	Sermayesi (USD)	Bağlı Ortaklıktaki Sermaye Tutarımız (TL)	Ödenen Sermaye Taahhüdü (TL)	Kalan Sermaye Taahhüdümüz (TL)
Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.	10.000,000	53.200.000	14.711.595	38.488.405

Tablo M-78. Bağlı Ortaklıktaki Yatırımın Finansal Tabloları ile İlgili Özet Bilgileri

Şirket Adı	31.12.2020		Satış Gelirleri	Net Dönem Karı/Zararı	31.12.2021		Satış Gelirleri	Net Dönem Karı/Zararı
	Toplam Varlıklar	Toplam Yükümlülükler			Toplam Varlıklar	Toplam Yükümlülükler		
Türk Sudan Uluslararası Tarım ve Hayvancılık A.Ş.	15.624.789	190.858	-	176.543	16.793.670	418.261	-	894.625

Üst Yöneticinin İç Kontrol Güvence Beyanı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak görev ve yetkilerim çerçevesinde Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (2021 yılı) bütçesinin; kalkınma planına, yıllık programa, stratejik plan ve performans programı ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlandığını ve uygulandığını, amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesi ve ilgili mevzuatla düzenlenen görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi malî yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını beyan ederim.

Bu çerçevede iç kontrol sisteminin; idarenin gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesine, kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesine, her türlü malî karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesine, karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesine, varlıkların kötüye kullanılmasının ve israfının önlenmesine ve kayıplara karşı korunmasına ilişkin yeterli ve makul güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmelere, yönetim bilgi sistemlerine, iç kontrol sistemi değerlendirme raporlarına, izleme ve değerlendirme raporlarına, benden önceki yönetici/yöneticilerden almış olduğum bilgilere, harcama yetkilileri ile malî hizmetler birim yöneticisi tarafından sunulan güvence beyanlarına ve denetim raporlarına dayanmaktadır.

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
(Ankara-17.05/2022)

Sait KOCABAY
TİGEM Yönetim Kurulu Başkanı
Genel Müdür V.

MALİ HİZMETLER BİRİM YÖNETİCİSİNİN BEYANI

Mali hizmetler birim yöneticisi olarak yetkim dahilinde;

Bu idarede, faaliyetlerin mali yönelim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütüldüğünü, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin etmek üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve gerekli tedbirlerin alınması için düşünce ve önerilerimin zamanında üst yöneticiye raporlandığını beyan ederim.

İdaremizin 2021 yılı faaliyet Raporunun "Mali Bilgiler" bölümünde yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu teyit ederim. (Ankara-/05/2022)

TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
(Ankara-17/05/2022)

Fahri OĞUZ
Mali İşler Daire Başkanı

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü

 Karanfil Sokak No: 62 Bakanlıklar / ANKARA

 0.312. 417 84 70

 0.312. 417 78 39

 info@tigem.gov.tr

 www.tigem.gov.tr

